

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028.

Esošā situācija

Pasūtītājs:

Valmieras novada pašvaldība

Reģistrācijas Nr. 90000043403

Lāčplēša iela 2, Valmiera, Valmieras novads, LV- 4201

www.valmierasnovads.lv

Izstrādātājs:

SIA "Grupa93"

Reģistrācijas Nr. 50103129191

Krišjāņa Barona iela 3-4, Rīga, LV-1050

info@g93.lv

www.g93.lv

Valmiera, 2021

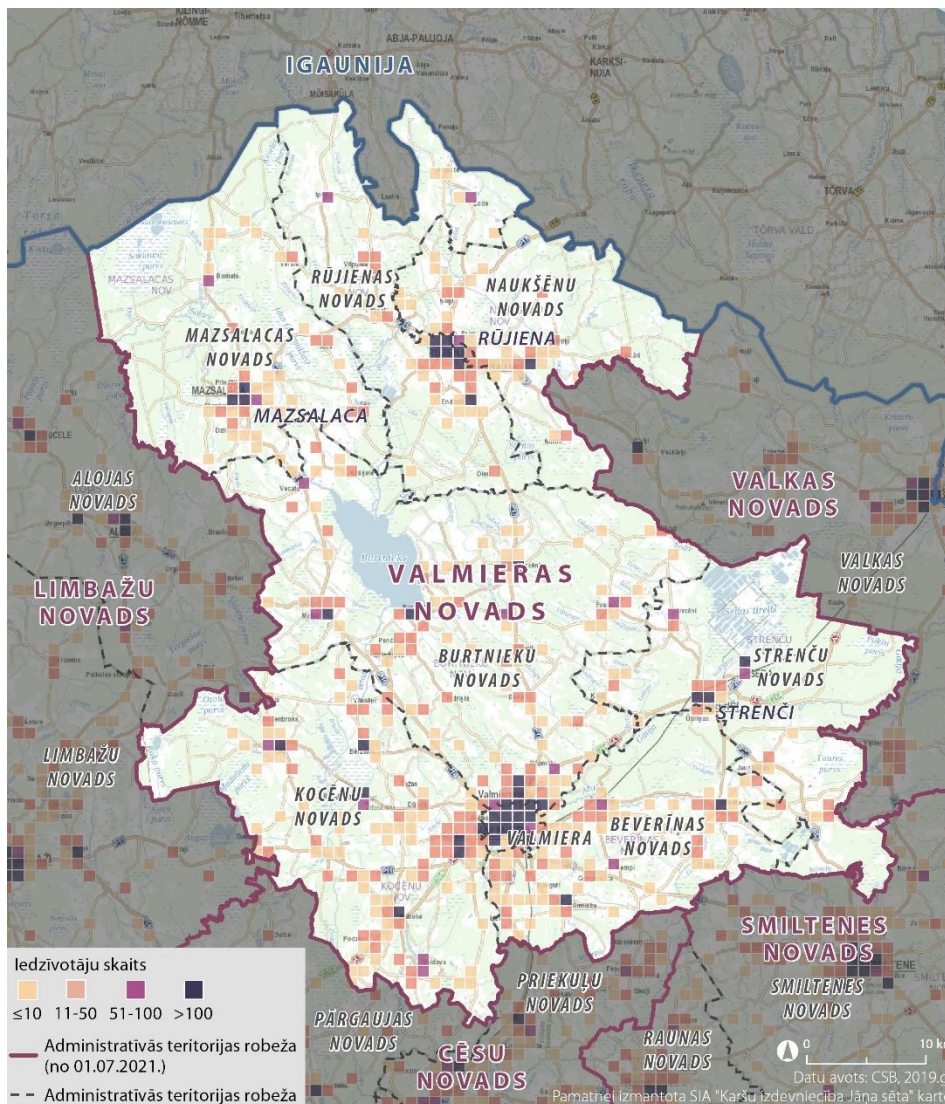
Saturs

1	IEDZĪVOTĀJI	3
2	TERITORIJA, ZEMES LIETOJUMS, DABAS UN KULTŪRVĒSTURISKĀS VĒRTĪBAS	5
2.1	Fizioģeogrāfiskais raksturojums	5
2.2	Zemes izmantošana	6
2.3	Dabas resursi	6
2.4	Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumi.	9
2.5	Kultūrvēsturiskais mantojums	12
2.6	Vides stāvoklis	13
2.7	Riska objekti un teritorijas	18
3	EKONOMIKA	21
4	PAKALPOJUMI.....	53
4.1	Kultūra	53
4.2	Sports	57
4.3	Izglītība	59
4.4	Sociālie pakalpojumi.....	62
4.5	Veselības aprūpe	65
4.6	Sabiedriskā kārtība un drošība	68
5	TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA.....	70
5.1	Autoceļi	70
5.2	Sabiedriskais transports	73
5.3	Dzelzceļš	75
5.4	Velo infrastruktūra un gājēju ceļi	75
6	PAŠVALDĪBAS ADMINISTRĀCIJA UN BUDŽETS	77
7	MĀJOKLIS, PAŠVALDĪBAS DZĪVOJAMĀIS FONDS	78
8	INŽENIERAPGĀDE	82
8.1	Siltumapgāde.....	83
8.2	Ūdenssaimniecība	83
8.3	Gāzes apgāde	84
8.4	Elektroapgāde	84
8.5	Sakaru infrastruktūra	85
8.6	Atkritumu apsaimniekošana	85

1 Iedzīvotāji

Iedzīvotāju skaits Valmieras novadā 2021. gada sākumā 51 048.¹

Attēls 1. Iedzīvotāju izvietojums Valmieras novadā.

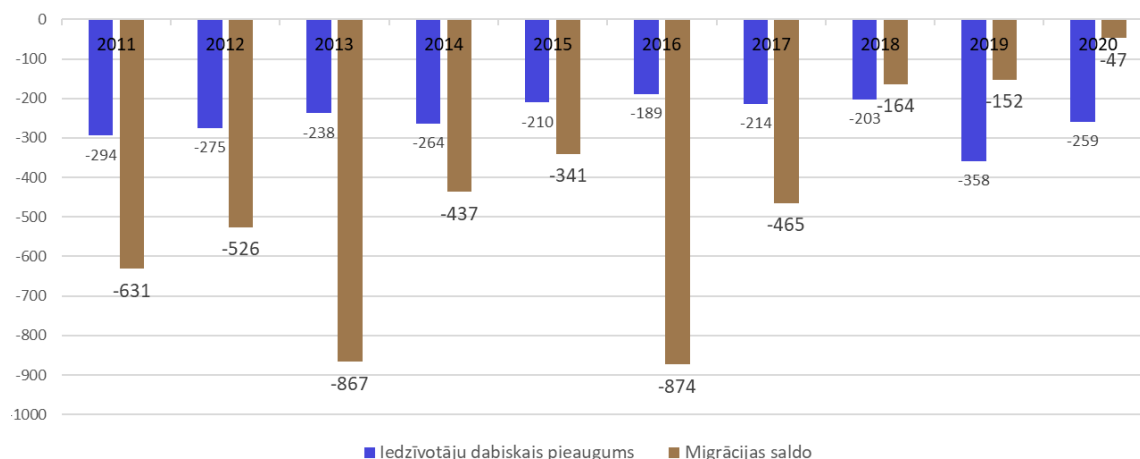
Kopumā Valmieras novada demogrāfiskā situācija ir nelabvēlīga un iedzīvotāju skaits samazinās, bet atsevišķi apskatot Valmieras pilsētu - iedzīvotāju skaits 2017. gadā ir pieaudzis par 100, bet 2018. gadā par 50 iedzīvotāju. Valmiera ir viena no retajām pašvaldībām Latvijā, kurā ir vērojams iedzīvotāju skaita pieaugums.²

Migrācijas saldo un dabiskais iedzīvotāju pieaugums laika posmā no 2011. līdz 2020. gadam ir negatīvs.

¹ CSP: RIG010. Iedzīvotāju skaits pēc dzimuma un vecuma grupām reģionos, republikas pilsētās, novados, novadu pilsētās, pagastos, ciemos (atbilstoši robežām 2021. gada sākumā), apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās (eksperimentālā statistika) - Visas teritorijas, Vecuma grupa, Dzimums, Rādītājs un Laika periods

² CSP: IRS030. Iedzīvotāju skaits gada sākumā, tā izmaiņas un dabiskās kustības galvenie rādītāji reģionos, republikas pilsētās, novadu pilsētās un novados 1967 - 2021

Attēls 2. Iedzīvotāju dabiskais pieaugums un migrācijas saldo no 2011. gada līdz 2020. gadam.²

Kopš 2016. gada iedzīvotāju dabiskais pieaugums palielinās, tomēr tas joprojām nav sasniedzis pozitīvu tendenci. Toties migrācijas saldo ir svārstīgs, 2019. gadā pēdējo 10 gadu laikā piedzīvojot viszemāko atzīmi.

Valmieras novads ir izteikti latvisks novads: latvieši ir 86%, krievi 9%, bet citu tautību 5% novada iedzīvotāju.³

Latvijas pilsoņi veido 95% no kopējā novada iedzīvotāju skaita, Latvijas nepilsoņi 5%, ES-27 valstu pilsoņi (bez Latvijas) 0,1% un cita valstiskās piederības pilsoņi 1%.⁴

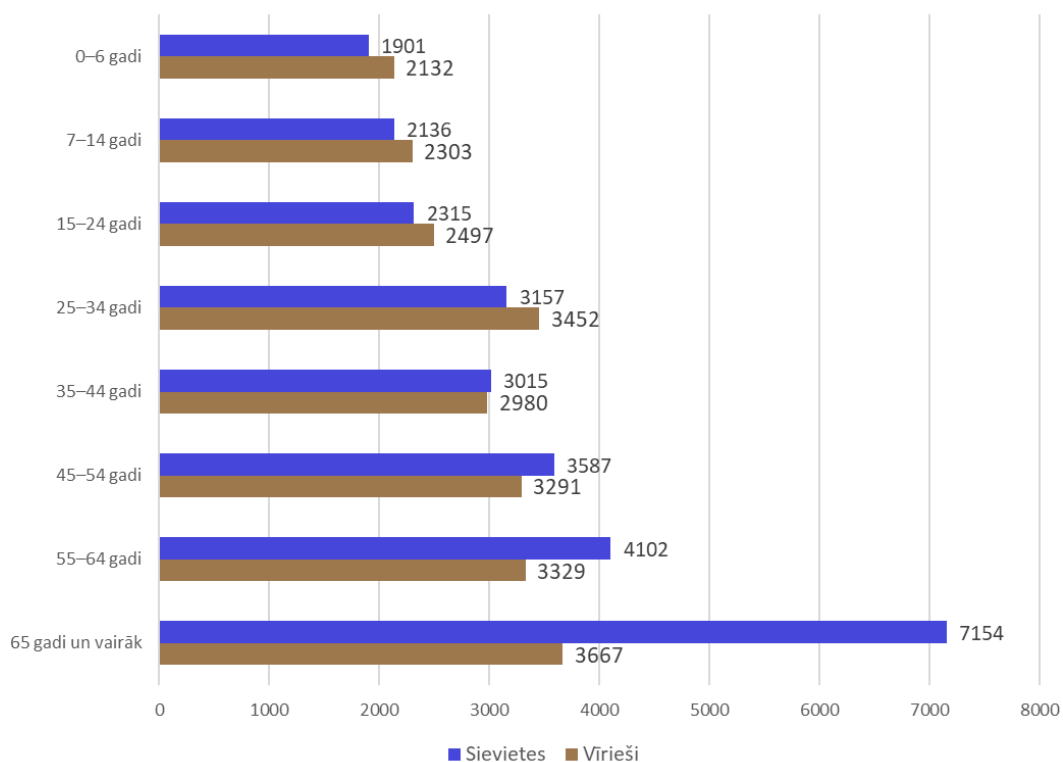
Iedzīvotāju skaita sadalījums pēc dzimuma Valmieras novadā 2021. gada sākumā ir 54% sieviešu un 46% vīriešu. Iedzīvotāju vecumu un dzimumu struktūrā vīriešu īpatsvars ir lielāks visās vecuma grupās no 0 līdz 34 gadiem, savukārt sākot ar 35 gadu vecumu sievietes ir vairāk un vecuma grupā no 65 gadiem vīriešu ir uz pusi mazāk kā sievietes.⁵

Attēls 3. Iedzīvotāju vecumu un dzimumu struktūra 2021. gada sākumā.⁵

³ CSP: IRE070. Iedzīvotāju skaits pēc tautības reģionos, republikas pilsētās, novados, novadu pilsētās, pagastos, apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās gada sākumā - Tautība, Teritoriālā vienība un Laika periods

⁴ CSP: IRV030. Iedzīvotāju skaits un īpatsvars pēc valstiskās piederības un dzimuma reģionos, republikas pilsētās, novados, novadu pilsētās un pagastos, apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās gada sākumā - Dzimums, Valstiskā piederība, Teritoriālā vienība, Rādītāji un Laika periods

⁵ CSP: RIG010. Iedzīvotāju skaits pēc dzimuma un vecuma grupām reģionos, republikas pilsētās, novados, novadu pilsētās, pagastos, ciemos (atbilstoši robežām 2021. gada sākumā), apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās (eksperimentālā statistika) - Visas teritorijas, Vecuma grupa, Dzimums, Rādītājs un Laika periods

2 Teritorija, zemes lietojums, dabas un kultūrvēsturiskās vērtības

2.1 Fizioģeogrāfiskais raksturojums

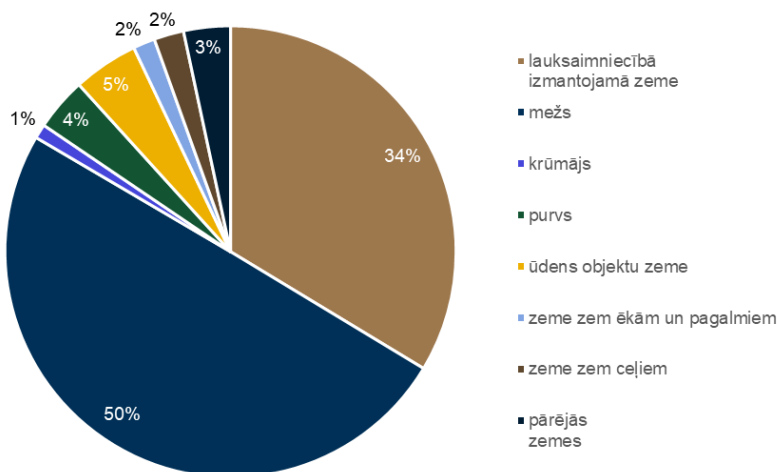
Valmieras novada kopplatība ir 294 122 ha jeb 2 941 km². Lielākā daļa no novada teritorijas atrodas Ziemeļvidzemes zemienē Burtnieku, Sedas un Trikātas līdzenumos. Ziemeļu daļā novada teritorija iekļaujas Sakalas augstienes Ērgemes paugurainē un Viduslatvijas zemienes Metsepoles līdzenumā. Neliela teritorijas daļa atrodas Idumejas augstienē Augstrozes paugurvalnī. Teritoriju kopumā raksturo līdzens reljefs, vietām nelieli pauguri un viļņots reljefs. Teritorija atrodas vidēji 1 - 150 m virs jūras līmeņa. Ziemeļvidzemes zemienē atrodas vieni no plašākajiem purvu masīviem, kas īpaši izteikti ir novada austrumu daļā. Kocēnu apvienības Zilākalna pagastā atrodas augstākais punkts novadā – Zilaiskalns, kas stiepjas 127 m virs jūras līmeņa, otrs augstākais punkts ir Rūjienas apvienības Lodes pagastā – Pikas kalns, kas ir 107,6 m virs jūras līmeņa.

Klimatu ietekmē novada ģeogrāfiskais stāvoklis un teritorijas reljefs, lēzenu, zemu apvidu mija ar paugurainām augstienēm. Baltijas jūras un Rīgas jūras līča tuvums iespaido klimata raksturu, samazina diennakts un sezonālās amplitūdas, sniega segas pastāvēšanas ilgumu, paaugstina vidējos temperatūras rādītājus. Klimats ir mēreni silts un mitrs. Vidējā gaisa temperatūra Valmieras novada teritorijā klimatiskās normas periodā (1981. - 2010. gads) tika noteikta no +5,5°C līdz +6°C. Vidējā gaisa temperatūra februārī ir aptuveni no -5°C līdz -4°C, taču jūlija mēnesī aptuveni no +17,4°C līdz +17,6°C. Gada vidējais nokrišņu daudzums ir amplitūdā 700 - 850 mm. Latvijai ir raksturīga augsta cikloniska aktivitāte, kas nosaka izteiktu laikapstākļu maiņu.

2.2 Zemes izmantošana

Lielāko daļu Valmieras novada teritoriju 2021. gadā aizņem mežu platības (50%) un lauksaimniecībā izmantojamā zeme (34%) t.sk. aramzemes, augļu dārzi, pļavas un ganības. Zeme zem ēkām un pagalmiem sastādīja vien 2% no kopējās novada teritorijas platības, zemes zem ceļiem 2%. Purvi aizņem 4%, bet ūdens objektu zemes 5%. Pārējo daļu aizņem krūmāji un cita veida zemes. Meži nodrošina zemu trokšņa un gaisa piesārņojumu un rada iespēju mežu platības izmantot rekreatīviem nolūkiem.⁶

Attēls 4. Valmieras novada zemes sadalījums pa zemes lietošanas veidiem (ha) uz 2021. gada 1.janvāri. (veidots pēc Valsts zemes dienesta datiem)

2.3 Dabas resursi

Derīgie izrakteņi

Novada teritorija ir bagāta ar derīgajiem izrakteņiem, galvenokārt smilti, smilti-granti kā arī kūdras, mālu, kvarca smiltīm, saldūdens kaļķiem un sapropeli. Pavisam Latvijas derīgo izrakteņu atradņu reģistrā novada teritorijā reģistrētas 152 būvmateriālu izejvielu, 13 kūdras un 24 sapropela atradnes⁷. Lielākajā daļā no tām derīgo izrakteņu ieguve nenotiek. Licences vai atļaujas dažādu būvmateriālu izejvielu veidu ieguvei 2019. gadā bija izsniegtas 11 būvmateriālu izejvielu un 8 kūdras atradnēs. Novadā nav valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnes⁸.

Ūdens resursi

Ūdenstilpes un ūdensteces ir viens no dabas un rekreācijas resursiem novadā. Novada teritorijā esošie ūdensobjekti atrodas Gaujas upju sateces baseina apgabalā. Ūdeņu teritorijas novadā aizņem 5% no kopējās novada teritorijas.

Novadu šķērso Gauja. Tajā atrodas Burtnieku ezerā ieplūstošās upes – Seda, Rūja, Ramata, Ēķinupe un Briede kā arī Salaca, kas iztek no Burtnieku ezera, un tās pietekas. Novadā atrodas arī Melleupe, Ošupīte, Pestava, Acupīte, Oļa, Abuls, Lisa, Strenčupīte, Šūnupe, Buļļupe, Baložupe un citas.

⁶ Nacionālā enciklopēdija Latvija (2018), Latvijas Nacionālā bibliotēka

⁷ VSIA Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs,

<https://www.meteo.lv/apex/f?p=117:8:3343709138782201::NO:RP,1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,rp::>

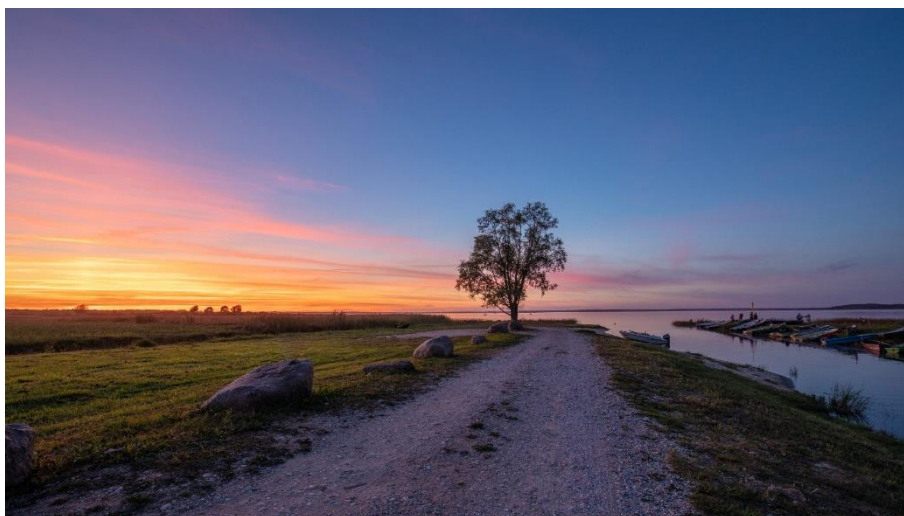
⁸ VSIA Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

Lielākais ezers Valmieras novadā ir Burtņieku ezers (4006 ha). Novadā atrodas arī tādi ezeri kā Dauguļu Mazezers, Ķiruma ezers jeb Kreņa ezers, Ramatas Lielezers, Ramatas Mazezers, Rāķis, Vaidavas ezers, Liellais Ansis, Zilūža ezers, Rābuts, Laņģezers un citi ezeri. Lielākā mākslīgā ūdenstilpne ir Sedas dīķi (840 ha), kuri izveidoti pēc kūdras izstrādes Sedas purvā. No mākslīgajām ūdenskrātuvēm kā lielākās ir atzīmējami Sēļu dīķis, Ķoņu dzirnavezers, Zvirgzdupes ūdenskrātuve. Novadā atrodas daudzi nelieli dzirnavezeri, kā arī dīķi.⁹

Daudzviet pie ūdeņiem ir ierīkotas atpūtas vietas, populārākās no tām – pie Burtņieku ezera, pie Mazā Anša, kā arī pie Gaujas, tostarp labiekārtotajā slaloma trasē Kazu krācēs Valmierā. Sedas dīķi ir bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīga teritorija, atrodas dabas liegumā Sedas purvs, tiek izmantoti arī zvejai un rekreācijai.

Attēls 5. Burtņieku ezers ar laivu piestātņi.¹⁰

Novada ezeri - Burtņieks (Burtņieku, Matīšu un Vecates pagasts), Dauguļu Mazezers (Dikļu pagasts), Ķiruma ezers jeb Kreņa ezers (Vecates pagasts), Ramatas Lielezers (Ramatas pagasts), Rāķis (Dikļu pagasts), Vaidavas ezers (Vaidavas pagasts) un no upēm - Gauja, ir publiskie ūdeņi.¹¹ Lielā Bauža ezerā un Mazā Bauža ezerā zvejas tiesības pieder valstij.¹²

Gauja no Strenčiem līdz Mellupes grīvai, Abuls no Trikātas līdz grīvai ir prioritārie lašveidīgo¹³ zivju ūdeņi, Gauja no Gaujienas līdz Strenčiem un no Pārgaujas no Mellupes grīvas līdz Cēsu pilsētas tiltam, Briede no Valmieras–Matīšu ceļa tilta līdz grīvai, Rūja no Rūjienas līdz grīvai, Salaca no Burtņieka līdz Igēses grīvai, Seda no Rencēnu–Rūjienas ceļa

⁹ <https://www.ezeri.lv/>

¹⁰ https://www.burtņiekunovads.lv/public/lat/turisms/dabas_objekti/burtņieku_ezers1/

¹¹ LR Civillikuma Trešās daļas Lietu tiesības 1102. pants, I pielikums (1102.pantam) Publisko upju un ezeru saraksts

¹² LR Civillikuma Trešās daļas Lietu tiesības 1115. pants, II pielikums (1115.pantam) Ezeru saraksts, kuros zvejas tiesības pieder valstij

¹³ Lašveidīgo zivju ūdeņos dzīvo vai tajos iespējams nodrošināt lašu (*Salmo salar*), taimiņu un strautes foreļu (*Salmo trutta*), alatu (*Thymallus thymallus*) un sīgu (*Coregonus*) eksistenci.

tilta līdz grīvai, Vija un Burtnieku ezers ir prioritārie karpveidīgo¹⁴ zivju ūdeņi.¹⁵ Prioritārie zivju ūdeņi ir saldūdeņi, kuros nepieciešams veikt ūdens aizsardzības vai ūdens kvalitātes uzlabošanas pasākumus, lai nodrošinātu zivju populācijai labvēlīgus dzīves apstākļus.

Novadā nav Ministru kabineta noteikumos Nr.692 „Peldvietas izveidošanas un uzturēšanas kārtība” (28.11.2017.) iekļautu peldvietu.

Visu pazemes ūdeņu nesējslāņu kvantitatīvais stāvoklis novada teritorijā ir labs. Tas nozīmē, ka pazemes ūdeņu ieguves apjoms nepārsniedz pieejamos pazemes ūdens resursus, pazemes ūdeņu līmeņa maiņas netraucē sasniegt noteiktos vides kvalitātes mērķus ar pazemes ūdensobjektiem saistītajos virszemes ūdensobjektos un nerada intrūzijas vai pazemes ūdeņu plūsmas maiņas draudus.

Novadā atrodas 14 pazemes ūdeņu atradnes¹⁶, 11 no tām ir saldūdens atradnes, 2 – sāļūdens (atradnes Līči un Valmiera) un 1 – sālsūdens (Līči 2) atradne. Saldūdens atradnēs (5) ūdens tiek iegūts centralizētai ūdensapgādei Valmierā (no atradnes Grīši, Kauguru pagasts), Rūjienas pilsētā, Sedas pilsētā, Valmiermuižas ciemā un Kocēnu ciemā. Saldūdens atradnē Gaides ūdeni ūdensapgādei iegūst AS Valmieras stikla šķiedra, atradnē Valmieras piens – AS Valmieras Piens, atradnē Strenču slimnīca - VSIA Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca. Ieguve pārējās saldūdens atradnēs (2) nenotiek. Dzeramais ūdens apgādei centralizētajās sistēmās tiek iegūts galvenokārt no Arukilas – Burtnieku vai Arukilas ūdens horizonta, dažviet arī no Gaujas, Burtnieku vai Amatas ūdens horizonta. Sāļūdens atradnē Valmiera SIA Valmieras ūdens iegūst ūdeni minerālūdeņu ražošanai. Atradnē Līči 2 sālsūdens ieguve un atradnē Līči sāļūdens (ar paaugstinātu bromīdu saturu) ieguve nenotiek.¹⁷ Centralizētus ūdensapgādes pakalpojumus novadā sniedz SIA Valmieras ūdens, SIA Rūjienas siltums, SIA BN Komforts, Kocēnu komunālā saimniecība, kā arī Beverīnas, Mazsalacas, Naukšēnu un Strenču komunālie dienesti.

Ūdens ņemšana no dabīgajiem avotiem un līdz ar to arī izmantošana saimnieciskajā darbībā no 2016. līdz 2020. gadam ir bijusi mainīga, bez izteiktām tendencēm – 2020. gadā - 3636 tūkst.m³, lielāko apjomu 4386 tūkst.m³ sasniedzot 2018. gadā. No pazemes ūdeņiem tiek ņemti 72 – 82% ūdens, pārējie – no virszemes ūdeņiem, kā arī lietuss ūdeņi. Laikā periodā no 2016. līdz 2020. gadam no iegūtā ūdens 43 – 59 % tiek izmantota komunālajām un sadzīves vajadzībām, galvenokārt nodrošinot centralizētās ūdensapgādes pakalpojumus iedzīvotājiem, pārējie ūdeņi tiek izmantoti ražošanas vajadzībām. Ūdens zudumi ir no 3,7 līdz 5,9 %.

---

¹⁴ Karpveidīgo zivju ūdeņos dzīvo vai tajos iespējams nodrošināt karpu dzimtas (Cyprinidae) zivju, kā arī līdaku (Esox lucius), asaru (Perca fluviatilis) un zušu (Anguilla anguilla) eksistenci.

¹⁵ Prioritāro zivju ūdeņu saraksts ir noteikts Ministru kabineta 2002.gada 12.marta noteikumu Nr.118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti" 2.1pielikumā.

¹⁶ VSIA Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs,
<http://parissrv.lv/gmc.lv/#viewType=waterTaken&incrementCounter=6>

¹⁷ Atradnes ierīkotas bijušās sanatorijas "Līči" ārstnieciskajām vajadzībām, Kauguru pagasts

2.4 Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumi

Valmieras novada teritorijas bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgākajās teritorijās Gaujas, Salacas, Rūjas ielejās, Burtnieka ezera apkārtnē, purvos - Sedas purvā, Ziemeļu purvos un citos ir nodibinātas 13 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (11 dabas liegumi, 1 aizsargājamo ainavu apvidus un 1 dabas parks), kuras ir iekļautas arī Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīklā – *NATURA 2000*.

Novada dienvidrietumos atrodas daļa no Gaujas nacionālais parka, kas ir Latvijas lielākais un vecākais nacionālais parks, teritorijas (parks dibināts 14.09.1973., novadā - 7057 ha). Tā mērķis ir aizsargāt Gaujas senlejas un tās apkārtnes unikālās dabas vērtības, vienlaikus nodrošinot teritorijā gan rekreācijas, gan dabas aizsardzības funkcijas. Nacionālajam parkam raksturīga liela bioloģiskā daudzveidība, reljefa formu dažādība, avoti, smilšakmens atsegumi, gleznainas ainavas un savdabīgi dabas un kultūras pieminekļi. Nacionālajā parkā novada teritorijā izdalītas 4 funkcionālās zonas: ainavu aizsardzības zona, dabas lieguma zona, kultūrvēsturiskā zona un neitrālā zona¹⁸.

Novada teritorijas lielā daļā (67% no novada kopējās platības) atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts (dibināts 11.12.1997.). Biosfēras rezervāta mērķis nacionālā un starptautiskā nozīmē ir sasniegt līdzsvaru dabas daudzveidības aizsardzībā, ekonomiskās attīstības veicināšanā un kultūras vērtību saglabāšanā. Lai nodrošinātu teritorijas ainavu, ekosistēmu, sugu un ģenētiskās daudzveidības saglabāšanu un veicinātu ilgtspējīgu ekonomisko attīstību biosfēras rezervāta teritorija ir iedalīta funkcionālajās zonās (ainavu aizsardzības zonas un neitrālās zonas). Valmieras novadā ainavu aizsardzības zona aizņem 34% no biosfēras rezervāta teritorijas, pārējā teritorija ir iedalīta neitrālajā zonā¹⁹. Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā no novada teritorijas ietilpst 8 dabas liegumi (Augstroze, Burtnieku ezera pļavas, Dzērves purvs, Rūjas paliene, Sedas purvs, Vidusburtnieks, Ziemeļu purvi, Zilaiskalns), 1 dabas parks (Salacas upes ieleja).

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā ir noteiktas prasības²⁰ vēja elektrostaciju uzstādīšanai: aizliegts uzstādīt vēja elektrostacijas, izņemot 1) vēja elektrostacijas, kuru augstākais punkts nepārsniedz 30 metru augstumu un 2) vēja elektrostacijas bez augstuma ierobežojuma Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktajās teritorijās (novadā tās aizņem 84331 ha), ievērojot citus nosacījumus.

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātam ir izstrādāts ainavu ekoloģiskais plāns. Pārējām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām nav izstrādāti dabas aizsardzības plāni t.sk. Gaujas nacionālajam parkam – plānu darbības termiņš ir beidzies, 5 dabas aizsardzības plānu darbības termiņš beigsies šogad vai 1 – 2 gadu laikā. Tikai dabas lieguma Augstroze un dabas liegumam Ziemeļu purvi dabas aizsardzības plāni ir spēkā ilgākam laikam līdz 2030.

---

¹⁸ LR likums Gaujas nacionālā parka likums, 01.01.2011., Ministru kabineta 2012.gada 2.maija noteikumi Nr.317 Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi

¹⁹ LR Likums Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu, 11.12.1997., Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumi Nr.303 Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi

²⁰ Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumi Nr.303 Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi

un 2028. gadam. Tas nozīmē, ka gan īpaši aizsargājamo dabas teritoriju mērķtiecīgas dabas aizsardzības, gan dabas tūrisma un dabas produktu attīstības pasākumu realizēšanai ir aktuāla īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un apsaimniekošanas mērķu noteikšana un pamatotu pasākumu izstrāde. Tas ir svarīgi arī tādēļ, ka atsevišķu darbību veikšanai gadījumos, ja plānotais pasākums nav iekļauts dabas aizsardzības plānā un nav izvērtēts tā izstrādes laikā, pirms darbības realizācijas saskaņā ar LR likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" nosacījumiem ir jāveic ietekmes sākotnējais izvērtējums un/vai ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums.

Novadā ir 4 pašvaldību izveidoti dabas parki īpaši aizsargājamās dabas teritorijās: Atpūtas parks, Kauguru vēris, Pauku priede, Putriņu mežs (kopējā platība 185 ha).

Novada teritorijā ir 5 dabas pieminekļi – dendroloģiskie stādījumi (alejas) un 17 aizsargājami ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi.

Dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols" novada teritorijā ir reģistrēti 899 aizsargājami koki (dižkoki), no kuriem vairāk nekā trešdaļa ir ozoli (324), kā arī liepas (205) un priedes (105). Novadā ir reģistrēti arī 206 potenciāli aizsargājami koki, 1 pašvaldības nozīmes aizsargājams koks (piemiņas ozols Skaņkalnes pagastā), 8 īpatnēji koki, piemēram bērzi ar māzeri un citi. Aizsargājamo un potenciāli aizsargājamo koku izplatība novadā ir samērā vienmērīga, tiem vairāk koncentrējoties Gaujas nacionālā parka teritorijā, Gaujas tuvumā, Burtnieka un Rūjienas, kā arī Mazsalacas apkārtnē. Dižkoki ir arī citi novadā esošie koki, kuri nav ietverti dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols", ja tie atbilst 2010. gada 16. marta Ministru kabineta noteikumos Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” noteiktajiem kritērijiem. Taču jāatzīmē, ka aizsargājamo un potenciāli aizsargājamo koku izpēte, salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem, novada teritorijā ir laba, jo detalizēta teritorijas apsekošana ir Valsts mežu dienesta realizētā Igaunijas – Latvijas programmas projekta „Neapzinātais kultūras mantojums kopējā dabas un kultūras telpā” (2009.) ietvaros.

teritorijām atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. Gandrīz pusi jeb 47% no Eiropas Savienības nozīmes biotopu veidu grupām aizņem mežu biotopi, 33 % - purvu biotopi un 13% - saldūdeņu biotopi, mazāk - citas grupas.

Plānojot novada attīstību, ir jāņem vērā novada dabas vērtības, tostarp, kā novada dabas daudzveidības un vides izzīņas potenciāls ir saudzējamas īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes un biotopu platības, īpaši uzmanību pievēršot teritorijām ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.

2.5 Kultūrvēsturiskais mantojums

Valmieras novads ir ļoti bagāts ar kultūras mantojumu. Galvenie objekti, kas izsenis dominē Valmieras novada un Vidzemes kultūrainavā, ir baznīcas, krogi, muižas un to parki, pils, senkapi, upurozoli, pilskalni, Livonijas laika pilsdrupas, baznīcas, tautas celtniecības pieminekļi.

Valmieras novadā valsts aizsardzībā kopā atrodas 176 kultūras mantojuma pieminekļi no kuriem valsts nozīmes ir 103, vietējās nozīmes 70 un reģiona nozīmes 3. Kultūras mantojuma dalījumu pa tipoloģiskajām grupām.

Tabula 1. Kultūras pieminekļu iedalījums tipoloģijas grupās²²

Tipoloģiskā grupa	Skaits
Arheoloģija	114
Arhitektūra	39
Māksla	17
Vēsture	5
Vēsturiska notikuma vieta	1

Vairums arhitektūras pieminekļu saistāmi ar muižu apbūvi, bet netrūkst arī cita veida mantojuma, kā, piemēram, sakrālās nozīmes, rekreācijas apbūvju, infrastruktūras attīstības mantojuma (zirgu pasta vai dzelzceļa stacijas) un citas. Arheoloģijas pieminekļos ietilpst senkapi, pilskalni, kulta vietas u.c. Mākslas kultūras pieminekļu sastāvā ietilpst sienu vai griestu gleznojumi, krāsnis, ērģeles un pieminekļi. Vēstures grupas mantojumā iekļaujas notikumu vietas, nozīmīgas ēkas, dzimtas mājas, bet par vēsturiska notikuma vietu ir atzīta Rubenes draudzes skola.²³

Papildus valsts aizsardzībā esošajam kultūras mantojumam katra novada apvienība ir definējusi savas apvienības kultūras mantojuma objektus. Valmieras pilsēta atsevišķi ir izdalījusi 40 kultūras mantojuma objektus, kas iekļauj, piemēram, Rīgas ielas apbūvi, šaursliežu dzelzceļa stacijas, Vecpuišu parka paviljonu un citas sabiedriskas ēkas.²⁴ Kocēnu apvienība atsevišķi izceļ 20 objektus, apkārtnē esošās vēsturiskās krogus ēkas (Bestes krogs), dzīvojamās ēkas (Vīlandu mājas – amatnieka J. Vīlandes sēta) un muižas (Kocēnu muižas komplekss).²⁵ Burtņieku apvienība kā nozīmīgu kultūras mantojumu apvienības ietvaros min 14 objektus – muižas (Mīlītes muižas apbūve, Košķeles muižas apbūve), krogi (Bukas pusmuižas krogs ar dzīvojamo galu un stadulu), dzirnavas (Kalna

²² <https://is.mantojums.lv/>

²³ <https://is.mantojums.lv/>

²⁴ Valmieras pilsētas teritorijas plānojums (no 2017.gada), Paskaidrojuma raksts

²⁵ Kocēnu novada teritorijas plānojums 2014.–2025.gadam, Paskaidrojuma raksts

vējdzirnavas).²⁶ Mazsalacas apvienība atsevišķi izceļ 8 kultūras mantojuma pieminekļus, kas ir kapličas (Mazsalacas kapu vecā kapliča), baznīca (Skaņkalnes pareizticīgo baznīca) un muižas apbūve (Sēļu muižas apbūve) u.c.²⁷ Naukšēnu apvienībā minēti 16 kultūras mantojuma objekti, piemēram, Ķoņu un Nurmu muižas, Baltijas ceļa piemiņas zīmi u.c.²⁸ Rūjienas apvienība atsevišķi no valsts pārraudzībā esošā kultūras mantojuma min 33 objektus, liela daļa ir Rīgas ielas apbūve, tilts pār Rūju, mūzikas skolu, muzeju u.c.²⁹ Strenču apvienība atsevišķi izdala industriālas būves, muižas, piemiņas vietas un Sedas apbūvi, kopā minot 24 objektus.³⁰

Attēls 7. Sēļu muižas apbūve.³¹

Valmieras novada bagātais kultūrvēsturiskais mantojums var kalpot kā pamatresurss kultūras tūrisma attīstībai. Kultūras mantojuma esamība veido patīkamu dzīves vidi augsti kvalificētu un prasmīgu cilvēkresursu piesaistīšanai prioritārajās ekonomikas jomās.

2.6 Vides stāvoklis

Vides kvalitāte

Vides trokšņa piesārņojumu galvenokārt rada transporta kustība, rūpniecisko objektu, siltuma un enerģijas ražošanas iekārtu darbība, kā arī būvdarbi.

Galvenais trokšņa avots novadā ir autotransports valsts galvenajos un reģionālajos autoceļos. Valmieras novadā visu trokšņa avotu radītā vides trokšņa līmeņu pētījumi, modelēšana vai visu novada teritoriju aptveroši mērījumi nav veikti. Trokšņa stratēģiskās kartes 2017. gadā ir izstrādātas un apstiprinātas valsts galvenā autoceļa A3 posma no autoceļa P11 Kocēni—Limbaži—Tūja līdz Valmierai, valsts reģionālajiem ceļiem, kā arī citiem ceļiem novadā šādas kartes nav izstrādātas.³² Informācija par ražošanas objektu

²⁶ Burtnieku novada teritorijas plānojums 2012.-2024.gadam, Paskaidrojuma raksts

²⁷ Mazsalacas novada teritorijas plānojums 2013. - 2024. gadam, Paskaidrojuma raksts

²⁸ Naukšēnu novada teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam, Paskaidrojuma raksts

²⁹ Rūjienas novada teritorijas plānojums 2012.-2024.gadam, Paskaidrojuma raksts

³⁰ Strenču novada teritorijas plānojums 2012.-2023. gadam, Paskaidrojuma raksts

³¹ <https://www.mazsalaca.lv/index.php?lielbirka=40TC5%ABristiem&birka=10Apskates+vietas>

³² Saskaņā ar Ministru kabineta 2014.gada 7.janvārī noteikumu Nr.16 Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība 63.1. punkta nosacījumiem trokšņa stratēģiskās kartes izst

radīto troksni par novada teritoriju nav pieejama, bet vērtējot pēc novada uzņēmējdarbības darbības veidiem, novadā ir maz ražošanas objektu, kas savā darbībā rada troksni.

Valsts galvenā autoceļa A3 posma no autoceļa P11 līdz Valmierai tuvumā ir identificēti dienas, vakara un arī nakts vides trokšņa robežlielumu.³³ Autoceļa posma tuvumā atrodas 12 mājokļi ar aptuveni 122 iedzīvotājiem, kas dzīvo teritorijās, kur trokšņa rādītāja vērtības ir lielākas par 55 dB(A), 31 mājokļi ar 220 iedzīvotājiem atrodas teritorijās, kur trokšņa rādītāja vērtības pārsniedz 50 dB(A). Autoceļa posma tuvumā 30 mājokļos ar 216 iedzīvotājiem aprēķinātais trokšņa rādītājs ir lielāks par 45 dB(A). Teritorijās, kur trokšņa rādītājs diennaktī pārsniedz 55 dB(A), atrodas 18 mājokļi ar kopējo iedzīvotāju skaitu 179.³⁴ Vides trokšņa diskomforta zonas platums ir dažāds.

Pasākumi trokšņa diskomforta mazināšanai ir plānoti plānā "Rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai valsts autoceļu posmiem 2019.-2023.gadam"³⁵ (VAS „Latvijas Valsts ceļi”). Plānā iekļauti pasākumi, kas veicinātu trokšņa emisijas samazināšanu autoceļu posmos un ierobežotu trokšņa izkliedi. Valmieras novadā plānā izdalīta akustiskā diskomforta zonā Kocēni un tajā plānota trokšņa barjeru izbūve. Plānā uzsvērtā arī teritorijas un apbūves plānošanas³⁶ vides trokšņa diskomforta ierobežošanā un valsts mēroga pasākumu saistībā ar riepju marķēšanu nozīme vides trokšņa samazināšanā. Plāna faktiskās ieviešanas iespējas ir atkarīgas no pietiekama finansējuma apjoma pieejamības. Kocēnos plānotā trokšņa barjeru izbūve līdz šim nav veikta. Plānojot novadā jaunu dzīvojamās apbūves teritoriju attīstību ilgtermiņā, to izvietojumam jāizvēlas vietas ārpus trokšņa diskomforta zonas.

Virszemes ūdeņu kvalitāte un virszemes ūdeņos paliekošais piesārņojums

Virszemes ūdeņu kvalitāte

Valmieras novadā esošo virszemes ūdensobjektu ekoloģiskā kvalitātes un ķīmiskās kvalitātes aktuālākais vērtējums ir veikts Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāna izstrādes ietvaros (LVĢMC, 2021.). Salīdzinot 2009. – 2014. gada un 2015. – 2019. gada monitoringa perioda virszemes ūdeņu kvalitātes novērtējumu, ir notikušas izmaiņas virszemes ūdensobjektu ekoloģiskās un ķīmiskās kvalitātes vērtējumā:

- Ramatas (G307) ekoloģiskā kvalitāte ir laba, tā ir uzlabojusies un ir sasniegts UBAAP 2016. – 2021.g. noteiktais vides kvalitātes mērķis "laba ekoloģiskā kvalitāte";
- Gaujas (G225), Vijas (G228), Sedas (G316) un Briedes (G321) ir saglabājusies laba - UBAAP 2016. – 2021.g. noteiktais vides kvalitātes mērķis "laba ekoloģiskā kvalitāte" un vides stāvokļa nepasliktināšana tiek nodrošināts;

---

³³ Vides trokšņa robežlielumi saskaņā ar Ministru kabineta 2014.gada 7.janvārī noteikumiem Nr.16 Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība savrupmāju, mazstāvu vai viensētu dzīvojamo māju teritorijās ir 55 dB(A) dienas periodā, 50 dB(A) vakara periodā un 45 dB(A) nakts periodā.

³⁴ https://lvceli.lv/wp-content/uploads/2020/09/A3_kopsavilkums_F.pdf

³⁵ https://lvceli.lv/wp-content/uploads/2020/09/A3_kopsavilkums_F.pdf

³⁶ Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumu Nr.240 Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi 147. punkts nosaka: "Plānojot jaunas dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijas, tās paredz vietās, kur autoceļu, dzelzceļu un lidlauku, kā arī piesārņojošo objektu ietekme nepārsniedz normatīvajos aktos piesārņojuma jomā noteiktos piesārņojuma robežlielumus."

- Gaujas (G215), Salacas (G306), Rūjas (G310, G312) ekoloģiskā kvalitāte ir saglabājusies vidēja;³⁷
- Abula (G222) ekoloģiskā kvalitāte ir uzlabojusies no ļoti sliktas ekoloģiskās kvalitātes klases uz vidēju, taču vides kvalitātes mērķis "laba ekoloģiskā kvalitāte" nav sasniegts;
- Burtnieka (E225) ekoloģiskā kvalitāte nav uzlabojusies un ir slikta.

Gaujas (augšpus un lejpus Valmierai) un Burtnieku ezera kopējā ķīmiskā kvalitāte pēc visām prioritārajām vielām ir slikta. Par pārējo ūdensobjektu ķīmiskās kvalitātes rādītājiem – nav datu.³⁸

Jāatzīmē, ka UBAAP 2022. – 2027.gadam (Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāns) neapkopo datus administratīvajā griezumā, tādēļ novadā esošo VŪO identificēšana, it īpaši pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā, ir apgrūtināta.

Ūdensobjektu vidēju vai sliktu ekoloģiskās kvalitātes vērtējumu galvenokārt nosaka paaugstinātas kopējā fosfora (Pkop) un kopējā slāpekļa (Nkop) koncentrācijas ūdenī, hidromorfoloģisko pārveidojumu, kā arī iespējams virszemes ūdeņu kvalitātes vērtēšanas metožu pilnveidošana un līdz ar to mainība, salīdzinot ar iepriekšējo apsaimniekošanas 6 gadu periodu.

Ūdensobjektu ķīmiskās kvalitātes vērtējumu nosaka jaunas informācijas ieguve par tādu prioritāro un/vai bīstamo vielu kā benz(a)pirēna, dzīvsudrabs (Ū), heptahlorā epoksīda, heptahlorā un citu vielu klātbūtni ūdenī un/vai sedimentos. Ūdeņu ķīmisko kvalitāti ietekmē arī farmaceitisko vielu koncentrācija ūdenī.

UBAP 2022. – 2027. gadā (Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas un Plūdu riska pārvaldības plāns) kā notekūdeņu būtiski ietekmēti ūdensobjekti ir novērtēti Jumara (G281), Strenčupīte (G232), kā piesārņoto vietu būtiski ietekmēts ūdensobjekts - Gauja (G215) Valmieras apkārtnē, būtiska izkliedētā piesārņojuma slodze no augkopības identificēta Rūjā (G310, G313), Ķirē (G315SP), un Burtniekā (E225), būtiska hidromorfoloģiskā slodze (ūdensteces pārveidojumi, izbūvētie HES) – Sedā (G316), Briedē (G321), Pedelē (G317), Rikardā (G318), (G318), Ramatā (G307), Jumarā (G281), Ķirē (G315SP), Acupītē (G320) un Rūjā (G313).³⁹

UBAAP 2022. – 2027. gadam Abulam, Strenčupītei un Burtniekam noteikti apsaimniekošanas mērķi samazināt kopējā slāpekļa un fosfora slodzes, Gaujai, Dauguļu Mazezeram un Burtniekam noteikts mērķis prioritārajām un bīstamajām vielām "koncentrāciju/slodžu nepalielināšanās".⁴⁰

UBBAP 2022. – 2027. gadam norādīts, ka visi ūdensobjekti, kuros uz trešo UBA apsaimniekošanas plānu izstrādes brīdi (2021.g.) nav sasniegta laba ekoloģiskā un/vai ķīmiskā kvalitāte, ir nosakāmi par riska ūdensobjektiem. Tādēļ attiecībā uz novada upēm un ezeriem - gan tiem, kas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanai plānošanas procesā ir izdalīti kā ūdensobjekti, gan tiem, kuri veido ūdensobjektu tiešos sateces baseinus –

---

³⁷ Ūdens objekti D403, D404 kā jauni ŪO izdalīti UBAAP 2022. – 2027.g., savukārt no ŪO D401 atsevišķi izdalīts ŪO Juglas kanāls (D543MV)

³⁸ file:///C:/Temp/3.5.1.b%20piel.%20Upju%20ezeru%20UO%20kimiskas%20kvalitates%20klases.pdf

³⁹ Index of /files/Udens/Udens_apsaimniekosana_plani_2021_2027/Gaujas_UBA/Gaujas UBAP 2022-2027 pielikumi/

⁴⁰ file:///C:/Temp/7.A.1.a%20piel.%20Virszemes%20UO%20kvalitates%20merki.pdf

plānojot novada attīstību ilgtermiņā ir svarīgi pievērst uzmanību punktveida un izkliedētā piesārņojuma mazināšanai no pašvaldības pārziņā esošajām notekūdeņu sistēmām, it īpaši decentralizētajām sistēmām, ražošanas objektu izplūdēm, lauksaimniecības zemēm, atbalstot to apsaimniekošanas metožu modernizēšanu un iesaistoties UBAAP 2022. – 2027. gadam ieviešanā, kā arī vēsturiskā piesārņojuma apzināšanai un mazināšanai.

Virszemes ūdeņos paliekošais piesārņojums

Punktveida piesārņojuma avoti ir ražošanas un sadzīves (komunālo) notekūdeņu izplūdes, kā arī ietekme uz ūdeņu kvalitāti ir lietussūdeņu izplūdēm, ja lietussūdeņos nonāk piesārņojums.

Kopējais apkārtējā vidē novadītais notekūdeņu daudzums Valmieras novadā no 2016. - 2020. gadam ir mainīgs. 2020. gadā novadā ir 60 notekūdeņu novadīšanas vietas, apkārtējā vidē ir novadīti 3029,68 tūkst.m³ notekūdeņu, no tiem 96,9% ir normatīvi tīri (ar attīrīšanu un bez attīrīšanas), 1,08% ir normatīvi netīri (ar attīrīšanu), 2,02% - lietussūdeņi. Laika periodā no 2016. - 2020. gadam ir pakāpeniski samazinājies apkārtējā vidē novadīto normatīvi neattīrīto notekūdeņu (ar attīrīšanu) īpatsvars: no 2016. gada – 4,91% līdz 2020. gadam – 1,08%. Tas nozīmē, ka novadā kopumā ir uzlabojusies notekūdeņu attīrīšana. Saskaņā ar LVGMC informāciju notekūdeņu attīrīšanas kvalitāte uz uzlabojusies Kocēnu, Naukšēnu un Rūjienas apvienību apdzīvoto vietu NAI.⁴¹

Tabula 2. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kurās notiek komunālo notekūdeņu bioloģiskā attīrīšana, 2020.g.⁴²

Teritoriālā vienība	Bioloģiskā attīrīšana	
	Iekārtu skaits	Nosaukums
Valmiera	2	Valmieras NAI un A/S Valmieras stikla šķiedras rūpnīcas NAI
Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienība	6	Trikātas ciemata NAI, Kauguru NAI, Cempu ciemata NAI; Brenguļu ciemata NAI, NAI Kuldīdznieki (SIA Roksalana) un Mūrmuižas NAI
Burtnieku apvienība	9	Jeru ciems NAI Laukmaļi, NAI Rūpnieki 1B, NAI Burtnieku Ausekļa vidusskola, Ēveles ciema NAI, Burtnieku ciema NAI Rencēnu pagasta NAI, Līdzēnu ciema NAI, Matīšu pagasta NAI un Vecates pagasta NAI
Kocēnu apvienība	6	Kocēni Attīrīšanas iekārtas, Zilākalna pag. Attīrīšanas iekārtas Dikļi Attīrīšanas iekārtas, Bērzaine Attīrīšanas iekārtas, Rubene, NAI un Vaidava NAI Upītes
Mazsalacas apvienība	4	Skaņkalne, NAI Ciemats, Mazsalacas NAI, Ramata Attīrīšanas iekārtas un Sēļu ciema NAI

⁴¹ LVGMC valsts statistiskā pārskata Nr.2Ūdens" informācija
<http://parissrv.lv/mc.lv/#viewType=waterReportViewversija2020t1&reportid=1611740927972&incrementCounter=19>

⁴² LVGMC valsts statistiskā pārskata Nr.2Ūdens" informācija

Naukšēnu apvienība	3	NAI Ausekļi, Eriņu ciema NAI Eriņi un Naukšēnu pagasta NAI
Rūjienas apvienība	6	Rūjienas pilsētas NAI, Vilpulkas pagasta NAI, Jeru pagasta NAI, Lodes pagasta NAI Tiltgaļi 1, Pansionāta "Rūja" NAI (Jeru pagasts) un Ipiķu pagasta NAI Centrs
Strenču apvienība	7	Strenču NAI, Sedas pilsētas NAI, Jērcēnu NAI, Plāņu NAI - 2 bloki, NAI Plāņu pag. Palīgsaimniecība un NAI Plāņu pag. Šalkas (fiziska persona)

Industriālajās NAI 2020. gadā mehānisko attīrīšanu veic SIA ABULA (Brenguļu pagastā), VTU Valmiera RŪJENAS filiāle Rūjienā, SIA BIKO-LAT' filiālē Jumaras kokzāģētava, VTU VALMIERA uzņēmums Brandēļi, CEĻU SATIKSMES DROŠĪBAS DIREKCIJA Valmieras nodaļa, PVAS Latvenargo ZET, TOLMETS VIDZEME SIA un A/S Valmieras stikla šķiedras rūpnīca. Burtņieku novadā Camphill nodibinājums Rožkalni notekūdeņus attīra septiņos - niedru filtros.⁴³

Valmieras pilsētas, Beverīnas, Burtņieku, Kocēnu, Mazsalacas, Rūjienas un Strenču apvienības 2019. un 2020. gadā ir pieņēmušas saistošos noteikumus par decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanas un uzskaides kārtību un uzsākušas decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistra izveidi. To plānots pabeigt 2021. gadā. Decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistrācijas ir jāveic arī Naukšēnu apvienībā. Reģistra izveide sekmēs labāku notekūdeņu apsaimniekošanas prasību pārraudzību, notekūdeņu savākšanu un atbilstošu attīrīšanu, mazinot vides piesārņojumu (virszemes ūdeņu, augsnes, gruntsūdeņu,) ar biogēnajām vielām (slāpekļa un fosfora savienojumiem), kas ietekmē virszemes ūdeņu ekoloģisko stāvokli. Bez tam blīvāk apdzīvotās vietās situācijas apzināšana sekmēs arī pieslēgumu centralizētai kanalizācijas sistēmai izveidi. Valmieras pilsētas teritorijā izbūvētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas nodrošina 99% iedzīvotāju mājokļiem iespēju pievienoties maģistrālajiem tīkliem.

Pazemes ūdeņu kvalitāte

Pazemes saldūdeņu aizsargātība no virszemes piesārņojuma novada teritorijas lielākā daļa izvietojas artēzisko ūdeņu tranzīta zonās, kas nosaka zonas vidēju piesārņojuma risku vai arī spiedienūdeņu augšupejošas plūsmas apgabalos, t.i. zonās ar zemu piesārņojuma risku. Nelielas teritorijas – Plāņu, Trikātas, Brenguļu un Kauguru pagastā ir ar augstu piesārņojuma risku (spiedienūdeņu resursu papildināšanās apgabalā).⁴⁴ Gruntsūdeņi, kurus individuālajai ūdens apgādei izmanto lauku teritorijās, viensētās, novada lielākajā daļā ir relatīvi aizsargāti vai vidēji aizsargāti pret virszemes piesārņojumu. Teritorija Strenču apvienības teritorijā, kā arī Sedas upes apkārtnē ir vāji aizsargāti, neliela teritorija – neaizsargāta pret virszemes piesārņojumu.⁴⁵

Visu pazemes ūdeņu nesējslāņu (Plāviņu-Amulas, Arukilas-Amatas un Ķemeru-Pērnavas) ūdensobjektu ķīmiskais stāvoklis novada teritorijā ir labs.⁴⁶

⁴³ LVGMC valsts statistiskā pārskata Nr.2Ūdens" informācija

⁴⁴ file:///C:/Temp/4.B.6.b%20piel.%20Spiedienudenu%20dabiska%20aizsargatiba.pdf

⁴⁵ file:///C:/Temp/4.B.6.a%20piel.%20Gruntsudenu%20dabiska%20aizsargatiba-1.pdf

⁴⁶ Gaujas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāna 2022.-2027.gadam materiāli. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, 2021.

Centralizētai ūdensapgādei izmantotā dzeramā ūdens kvalitāte pēc sagatavošanas Valmieras pilsētas, Rūjienas, Burtnieku un Kocēnu ūdensapgādes sistēmā 2018. – 2020.g. atbilst dzeramā ūdens nekaitīguma obligātajām prasībām.⁴⁷ 2020. gadā Sedas pilsētas un Valmieras cietuma ūdensapgādes sistēmā dzeramā ūdens kvalitāte ir uzlabojusies un tā atbilst dzeramā ūdens nekaitīguma obligātajām prasībām. 2019. un 2018. gadā šajās ūdensapgādes sistēmās ir konstatētas neatbilstības - paaugstināts dzelzs un mangāna saturs. Strenču psihoneiroloģiskās slimnīcas ūdensapgādes sistēma 2018. gadā ir atbildusi normatīvo aktu prasībām, 2019. gadā ir konstatēts paaugstināts bakteriālais piesārņojums, 2020.gadā - monitorings nav veikts. Mazsalacas ūdensapgādes sistēmā 2019. gadā ir konstatēta neatbilstība - paaugstināts mangāna saturs. To nosaka pazemes ūdeņu dabiskais sastāvs. Tādēļ pirms ūdens piegādes patērētājiem veicama dzeramā ūdens sagatavošana.

2.7 Riska objekti un teritorijas

Viens no pašvaldības uzdevumiem ir pasargāt iedzīvotājus, tautsaimniecību un vidi no iespējamo ārkārtējo situāciju potenciālajām briesmām, ko var izraisīt dabas un tehnogēnās katastrofas un avārijas. Riska situācijas cilvēku veselībai un nekustamajiem īpašumiem var radīt dabas apstākļi, esošās un bijušās saimnieciskās darbības objekti.

Valmieras novadā var izdalīt šādas dabas apstākļu radītas riska teritorijas:

1. plūdu riska teritorijas;
2. applūstošās teritorijas.

Savukārt saimnieciskā darbība vēsturiski un pašlaik novadā nosaka šādus riska objektus un teritorijas:

1. bīstamo kravu pārvadājumu maršruti;
2. piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas;
3. paaugstinātas bīstamības objekti.

Plūdu riska teritorijas

Atbilstoši Gaujas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāna un plūdu riska pārvaldības plāna 2022.-2027. gadam informācijai nacionālas nozīmes plūdu riska teritorija ir Valmieras pilsētas administratīvajā teritorijā, abos Gaujas upes krastos. Tā ir pakļauta pavasara plūdu riskam, ko izraisa intensīva sniega un ledus kušana kombinācijā ar ilgstošiem lietiem. Klimata pārmaiņu rezultātā palielināties arī lietus plūdu risks, kas saistīts arī ar novecojušo lietus notekūdeņu kanalizācijas sistēmu visā pilsētas teritorijā. Gaujas palienes applūšana sākas pie ūdens līmeņa atzīmes 32,30 m LAS, kas pēdējos 20 gados tika pārsniegta 5 reizes: 2002., 2009., 2010., 2011. un 2013.gados. Palu maksimālais ūdens līmenis Gaujā pie Valmieras tika novērots 2013. gada 24. aprīlī, sasniedzot 33,95 m LAS atzīmi. Pilsētā plūdu gadījumā applūst ielas, ēkas, t.sk. dzīvojamās, radot draudus cilvēku drošībai un veselībai, attīstās Gaujas krastu erozija, t.sk. ietekmējot dabas pieminekli "Gaujas stāvie krasti".

Valmierā 2016. un 2017. gadā ir īstenots projekts "Uzņēmējdarbības attīstību veicinošas satiksmes infrastruktūras un inženierkomunikācijas pārbūve Cempu un Paula Valdena

---

⁴⁷ Ministru kabineta 2017. gada 14. novembra noteikumi Nr. 671 „Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība”

ielu industriālo teritoriju attīstībai”, kura ietvaros izbūvēta lietus kanalizācija, tādējādi samazinot lietus plūdu risku Valmieras pilsētas teritorijā. Savukārt no 2019. līdz 2021. gadam projekta “Atbalsts komercdarbībai - Kauguru ielas pārbūve” ietvaros veikta lietus kanalizācijas izbūve.

Attēls 8. Riska objekti un teritorijas.⁴⁸

UBAAP iekļauti vairāki pretplūdu pasākumi plūdu riska novēršanai Valmierā:

1. Gaujas labā krasta stiprināšanas un Valmieras pilsētas infrastruktūras plūdu aizsardzības pasākumi (t.sk. zaļā infrastruktūra: apstādījumi, rekreācijas pieejamības veicināšanas pasākumi);
2. aizsargvalņa izveide Gaujas kreisajā krastā Valmieras pilsētā;

⁴⁸ Plūdu riska teritorijas avots: Latvijas plūdu riska un plūdu draudu kartes 22.10.2021. <https://videscentrs.lv/gmc.lv/iebuve/pludu-riska-un-pludu-draudu-kartes>

3. pretplūdu pasākumu veikšana Linarda Laicēna ielas rajonā;
4. pasākumi centralizētās lietūs ūdens kanalizācijas sistēmas noslodzes mazināšanai Valmieras pilsētā;
5. lietūs un pavasara plūdu draudu Valmieras pilsētā apzināšana un efektīvāku pasākumu izstrāde, ņemot vērā klimata pārmaiņas tuvākajā nākotnē. mazināšanai Valmieras pilsētā;
6. lietūs un pavasara plūdu draudu Valmieras pilsētā apzināšana un efektīvāku pasākumu izstrāde, ņemot vērā klimata pārmaiņas tuvākajā nākotnē.

Gaujas piekraste Strenčos arī ir plūdu riska teritorija (nav izdalīta kā nacionālas nozīmes teritorija). Plūdu risks veidojas pavasara palos, kad iespējama teritorijas, ceļu un bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgu objektu applūšana. UBBAP plānota kompleksu risinājumu (mitrāja vai poldera izveide Gaujas augštecē bijušajā Strenču novadā) ieviešana plūdu riska mazināšanai Strenču novada teritorijā, augštecē virs Strenču pilsētas.

Applūstošās teritorijas

Novada upēm un ezeriem ir raksturīgi pavasara pali, bet rudenos – uzplūdumi (strauja, īslaicīga upes ūdenslīmeņa paaugstināšanās). Atšķirībā no pavasara paliem uzplūdumi ir neregulāri, lielākoties tie nav ilgstoši. Parasti tos izraisa intensīvas lietusgāzes. Novada upju un ezeru applūstošās teritorijās ar 10% applūšanas varbūtību ir iekļautas teritorijas plānojumu materiālos. Kā plaša applūstošā teritorija novadā ir atzīmējama teritorija Burtņieka ezera apkārtnē, Briedes, Rūjas un Sedas upju grīvu teritorijās.

Plūdu riska un applūstošo teritoriju platībām klimata pārmaiņu ietekmē ir tendence palielināties. Tādēļ, plānojot novada attīstību ilgtermiņā ir svarīgi pašvaldības iespēju robežās sekmēt pielāgošanos klimata pārmaiņām, plūdu risku novēršanu, paaugstinot teritoriju noturību pret dabas katastrofām, tostarp, plānojot un ieviešot zaļās infrastruktūras risinājumus.

Bīstamo kravu pārvadājumu maršruti

Bīstamās kravas galvenokārt tiek pārvadātas pa dzelzceļa līniju Rīga –Lugaži un valsts galvenajiem autoceļiem A3 Inčukalns - Valmiera - Igaunijas robeža (Valka).

Novada teritorijā bīstamās kravas tiek pārvadātas arī pa reģionālajiem ceļiem.

Piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas

Saskaņā ar Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra “Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu” reģistra datiem⁴⁹ Valmieras novadā atrodas 5 piesārņotas vietas un 211 potenciāli piesārņotas vietas. Divas no piesārņotajām vietām novadā ir vecas atkritumu izgāztuves (rekultivētā izgāztuve Misas Valmierā un sadzīves atkritumu izgāztuve Beites), viens militārais objekts (industriālais parks – Valmiera), naftas bāze (bijusī Valmieras naftas bāze) un vieglās rūpniecības objekti (A/S Valmieras stikla šķiedra). Potenciāli piesārņotās vietas lielākoties ir 60 minerālmēsļu un pesticīdu glabātavas vietas, 44 degvielas uzpildes stacijas, 23 vecas atkritumu izgāztuves, 18 darbnīcas, 14 kokapstrādes rūpnīcas, katlu mājas, 11 koģenerācijas stacijas, 9 naftas

---

⁴⁹ 08.10.2021., http://parissrv.lv/gmc.lv/#viewType=home_view

bāzes, fermas, ķīmiskās tīrītavas, lopu kapsētas, ķīmiskās un naftas rūpniecības objekti un citi objekti.

Piesārņoto vietu un potenciāli piesārņoto vietu detalizēta piesārņojuma daudzuma un izplatības izpēte pārsvarā nav veikta. Tas rada riskus iespējamai piesārņojuma turpmākai izplatībai blakus teritorijās, augsnē, gruntī, pazemes un virszemes ūdeņos, kā arī dažos gadījumos – cilvēku veselībai un drošībai. Gaujas UBAAP 2022. – 2027. gadam novērtēts, ka Gaujas (G215) ekoloģisko stāvokli būtiski ietekmē piesārņoto vietu piesārņojums. Rekultivētajās sadzīves atkritumu izgāztuvēs tiek veikts monitorings, kuru pārbauga VVD. Izpēte un militārā piesārņojuma likvidēšana, uzsākot teritorijas attīstību, ir veikta industriālajā parkā Valmiera (reģ.nr.96015/5502).

Paaugstinātas bīstamības objekti

Novadā darbojas viens A kategorijas, trīs B kategorijas un septiņi C kategorijas paaugstinātas bīstamības objekti. A kategorijas objekts ir SIA "Latvijas Propāna gāze" Vidzemes reģionālā pārvaldes sašķidrinātās naftas gāzes terminālis (Cempu iela 12, Valmiera), B kategorijas SIA Linde Gas objektā (Cempu iela 9, Valmiera) bīstamās vielas ir skābeklis un slāpekļis, SIA "East-West Transit" (Mūrmuižas iela 15 un 15A, Valmiera) – naftas produkti, AS "Valmieras stikla šķiedra" (Cempu iela 13, Valmiera) - sašķidrinātās naftas gāzes, skābeklis, ļoti toksiskas bīstamās vielas, kā arī sērskābe. Visi C kategorijas objekti ir degvielas uzpildes stacijas, kuros veic darbības ar naftas produkti un sašķidrinātās naftas gāzes.

Novadā ir identificējami arī vēl citu risku objekti un teritorijas: paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas un riska virszemes ūdensobjekti.

Paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas vasarās ugunsbīstamajā periodā ir meži, īpaši sauso augšanas apstākļu veidi. Ugunsbīstamība var veidoties arī purvos, nekoptās lauksaimniecības zemes pavasarī, kad tajās bieži vien tiek dedzināta kūla, kas var izraisīt ugunsgrēkus plašākās teritorijās, skart ēkas, būves un apdraudēt cilvēku drošību.

3 Ekonomika

Kopējais ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits Valmieras pilsētā 2019. gadā ir 2031, savukārt Valmieras novadā 2019. gadā ir 4430 uzņēmumu, no kuriem 250 un vairāk darbinieku ir 4 uzņēmumos. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits kopš 2016. gada samazinās par aptuveni 2% jeb aptuveni 100 uzņēmumiem gadā.

Uz 1000 iedzīvotājiem novadā 2019. gadā ir 84.2 ekonomiski aktīvie uzņēmumi (vidējais rādītājs Latvijā 90).

Tabula 3. Uzņēmumu skaita analīze novada griezumā pa astoņām novada apvienībām 2019. gadā.

Apvienība	Uzņēmumu skaits (vienības)	Īpatsvars novadā (%)	Uzņēmumu skaits (uz 1000 iedz.)
Valmieras pilsēta	2 031	45.8%	87.8
Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienība	301	6.8%	102.1
Burtnieku apvienība	635	14.3%	84.8
Kocēnu apvienība	532	12.0%	91.2

Mazsalacas apvienība	291	6.6%	99.2
Naukšēnu apvienība	168	3.8%	98.8
Rūjienas u apvienība	322	7.3%	65.5
Strenču apvienība	150	3.4%	51.5
Kopā	4 430	100%	84.2

Ļoti augsta uzņēmējdarbības aktivitāte (84 un vairāk uzņēmumu uz 1000 iedzīvotājiem) ir vērojama gandrīz visās apvienībās, izņemot Rūjienas un Strenču apvienības, kur uzņēmējdarbības aktivitāte ir būtiski zemāka nekā citur novadā. 95-96% no ekonomiski aktīvo uzņēmumu kopskaita ir uzņēmumi, kuri nodarbina līdz 9 strādājošajiem – šis īpatsvars ir praktiski vienāds visās novada pašvaldību apvienībās tai skaitā arī Valmieras pilsētā.

Tabula 4. Uzņēmējdarbības iedalījums.

Apvienība	Primārais sektors (A, B)		Ražošana (C-E)		Pakalpojumi (F-M)		Publiskais sektors u.c. (N-S)	
Valmieras pilsēta	125	6%	128	6%	1 095	54%	683	34%
Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienība	122	41%	26	9%	99	33%	54	18%
Burtnieku apvienība	265	42%	41	7%	199	31%	130	20%
Kocēnu apvienība	207	39%	39	7%	184	35%	102	19%
Mazsalacas apvienība	152	52%	14	5%	68	23%	57	20%
Naukšēnu apvienība	108	64%	13	8%	22	13%	25	15%
Rūjienas apvienība	151	47%	25	8%	84	26%	62	19%
Strenču apvienība	59	39%	17	11%	42	28%	32	21%
Kopā	1 189	27%	303	7%	1 793	40%	1 145	26%
Vidēji Latvijā	26 061	15%	11 858	7%	93 188	54%	41 685	24%

Visās pašvaldību apvienībās, izņemot Valmieras pilsētu, izteiktas līderpozīcijas ir primārajam sektoram (lauksaimniecībai, nedaudz resursu ieguvei). Pakalpojumu sektorā (izņemot Valmieru) strādā ap 30% aktīvo uzņēmumu (pie kam mazumtirdzniecības uzņēmumi nav līderpozīcijās), savukārt pārējās nozarēs strādājošo uzņēmumu skaits svārstās 15-20% robežās.

Kā jau iepriekš minēts, visās novada apvienībās izteiktās līderpozīcijās pēc ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita ir lauksaimniecība (A). Nākamo vietu lielākajā daļā apvienību aizņem citi pakalpojumi (S), pēc kuriem nāk tirdzniecība (G) un būvniecība. No pārējām novada daļām būtiski atšķiras ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūra Valmieras pilsētā un Strenču apvienībā – Strenču apvienībā ir salīdzinoši daudz apstrādes rūpniecības uzņēmumu, savukārt Valmieras pilsētā visvairāk ir tieši pakalpojumu nozaru uzņēmumi

– lauksaimniecības un apstrādes rūpniecības uzņēmumu pilsētā ir maz. Šie dati jāskata kontekstā ar nodarbinātības un pievienotās vērtības datiem, kas izklāstīti tālāk.

Tabula 5. Uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu Valmieras novadā (2020. g.)⁵⁰

Nr. p.k.	Uzņēmums	Darbības veids (pēc NACE)	Apgrozījums	
			EUR	pret 2017. (%)
1	Valmieras stikla šķiedra, a/s	Stikla šķiedras ražošana	83 206 544.00	-31%
2	VAKS, Kooperatīvā sabiedrība	Augkopības papilddarbības	82 866 646.00	+99%
3	Dižozols, SIA	Mežizstrāde	37 807 685.00	+ 311%
4	AIMASA, SIA	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	34 112 185.00	+316%
5	Valmieras piens, a/s	Piena pārstrāde un siera ražošana	29 919 138.00	-28%
6	WOLTEC, SIA	Elektroapgādes un telekomunikāciju sistēmu būvniecība	23 448 077.00	+40%
7	Vidzemes slimnīca, SIA	Slimnīcu darbība	20 093 435.00	+115%
8	Piena Loģistika, LPPKS	Piena, piena produktu, olu un pārtikas tauku un eļļu vairumtirdzniecība	17 734 250.00	-12%
9	VALPRO, SIA	Citur neklasificētu universālu iekārtu ražošana	17 220 100.00	+ 42%
10	Culimeta Baltics, SIA	Stikla šķiedras ražošana	14 554 408.00	-15%
11	T.N. Rozalinde, SIA	Mājsaimniecības elektroierīču mazumtirdzniecība specializētajos veikalos	9 460 481.00	+28%
12	ZAAO, SIA	Atkritumu savākšana (izņemot bīstamos atkritumus)	8 848 301.00	+114%
13	Liepkalni, SIA	Graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana	8 748 540.00	+23%
14	Klasmann-Deilmann Latvia, SIA	Kūdras ieguve	8 534 070.00	+4%
15	SANART, SIA	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	8 429 306.00	+85%

⁵⁰

16	SILVIKO, SIA	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	8 123 213.00	+8%
17	Strenču psihoneirolōģiskā slimnīca, VSIA	Slimnīcu darbība	8 010 547.00	+135%
18	Mūsu Auto Valmiera, SIA	Automobiļu un citu vieglo transportlīdzekļu pārdošana	7 743 434.00	-11%
19	VTU Valmiera, SIA	Pilsētas un piepilsētas sauszemes pārvadājumi	6 866 554.00	+104%
20	Valmieras ūdens, SIA	Tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana	6 643 505.00	-27%

Uzņēmumu radītās pievienotās vērtības sadalījums 2019. gadā ir pieejams tikai par Valmieras pilsētu (šāda statistika tiek regulāri apkopota tikai par valstspilsētām)⁵¹. Saskaņā ar šiem datiem 2019. gadā Valmierā strādājošo uzņēmumu apgrozījums bija 542.7 miljoni EUR (vidējais apgrozījuma pieaugums gadā 2013.-2019. g. periodā bija 3.1%). Valmieras pilsētā strādājošo uzņēmumu kopējā pievienotā vērtība 2019. gadā sasniedza 141.4 miljonus EUR – šis rādītājs 2013.-2019. g. periodā pieauga vidēji par 6.6% gadā (lai gan 2019. gadā salīdzinot ar 2018. g. nedaudz samazinājās). Saražotās produkcijas vērtība 2019. gadā bija 377.4 miljoni EUR, uzrādot tādas pašas tendences kā kopējā pievienotā vērtība.

Nodarbināto skaits Valmieras uzņēmumos 2019. gadā bija 7 327 personas, un salīdzinot ar 2018. g. tas samazinājās par gandrīz 9%, lai gan līdz 2018. gadam uzrādīja pieauguma tendences. Vidēji viens nodarbinātais 2019. gadā saražoja produkciju 4.292 tūkstošu EUR vērtībā mēnesī un radīja pievienoto vērtību 1.609 tūkstošu EUR apmērā, saņemot par to darba samaksu vidēji 997 EUR.

Jāatzīmē, ka minētie dati apkopoti pēc uzņēmumu galvenā biroja atrašanas (reģistrācijas) vietas, kas nozīmē, ka šajos datos neietilpst dati par uzņēmumiem, kuru galvenā darbības vieta ir citur.

CSP eksperimentālajā statistikā ir pieejami dati par Valmieras novadā faktiski strādājošajiem uzņēmumiem – t.s. vietējā darbības veida vienībām par 2017. gadu.

Tabula 6. 2017. gadā pievienotās vērtības un nodarbināto personu skaits pa Valmieras novada apvienībām.

Apvienība	Nodarbināto skaits (cilv.)	Īpatsvars novadā (%)	Pievienotā vērtība (milj. EUR)	Īpatsvars novadā (%)	PV uz nodarbināto (EUR mēnesī)
Valmieras pilsēta	15 960	62.4%	193.997	70.2%	1 012.93
Brenguļu, Kauguru un	893	3.5%	8.414	3.1%	785.19

⁵¹ CSP tabula UFR060. Uzņēmumu galvenie uzņēmējdarbības rādītāji pa republikas pilsētām pēc pamatdarbības un pēc biroja vai pamatdarbības vietas

Trikātas apvienība					
Burtņieku apvienība	2 424	9.5%	25.749	9.3%	885.23
Kocēnu apvienība	2 261	8.8%	26.094	9.4%	961.74
Mazsalacas apvienība	876	3.4%	3.786	1.4%	360.13
Naukšēnu apvienība	702	2.8%	5.245	1.9%	622.62
Rūjienas apvienība ^u	1 423	5.6%	9.286	3.4%	543.82
Strenču apvienība	1 027	4.0%	3.746	1.4%	303.93
Kopā/vidēji	25 566	100%	276.317	100%	900.67

Var redzēt, ka reālās nodarbinātības un pievienotās vērtības skaitļi teju divreiz pārsniedz Valmieras novadā reģistrēto uzņēmumu skaitļus.

Gandrīz divas trešdaļas Valmieras novadā nodarbināto strādā Valmierā, kur tiek radīti vairāk kā 70% no novadā radītās pievienotās vērtības. Arī viena nodarbinātā radītā pievienotā vērtība visaugstākā ir Valmierā. Būtiski neatšķiras Valmieras pilsētai ģeogrāfiski tuvākajās pašvaldību apvienībās radītā PV uz vienu nodarbināto – tā nav zemāka par ¼ no tās, kura tiek radīta Valmierā.

Būtiski zemāka viena nodarbinātā radītā pievienotā vērtība ir Strenču, Mazsalacas un Rūjienas apvienībās – šajās vietās tā ir vairāk kā divreiz zemāka par Valmieras pilsētā radīto.

Attīstītākās nozares novadā, to īss raksturojums.

Tabula 7. Kopējie uzņēmējdarbības rādītāji Latvijas lielajās pilsētās un Valmierā.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Latvija							
Apgrozījums ¹	40.340	39.256	38.751	38.538	41.560	44.817	44.998
	99.334	91.157	88.404	88.053	94.004	98.795	103.044
Pievienotā vērtība	7.221	7.487	7.859	8.203	8.579	9.543	10.112
	17.780	17.385	17.929	18.743	19.406	21.036	23.157
Personāla izmaksas	3.550	3.845	4.098	4.330	4.622	5.197	5.665
	8.743	8.929	9.349	9.894	10.455	11.457	12.972
Nodarbināto skaits	406 103	430 639	438 334	437 669	442 105	453 639	436.683
Uzņēmējdarbības efektivitāte ²	2.034	1.947	1.918	1.894	1.856	1.836	1.785
Valmiera							
Apgrozījums	0.450	0.475	0.453	0.439	0.501	0.518	0.543
	65.376	61.999	59.578	56.863	63.953	64.529	74.069
Pievienotā vērtība	0.096	0.119	0.127	0.124	0.132	0.146	0.141
	13.986	15.532	16.761	16.062	16.832	18.131	19.303
	0.056	0.066	0.063	0.070	0.076	0.084	0.088

Personāla izmaksas	8.137	8.425	8.307	9.005	9.761	10.050	11.969
Nodarbināto skaits	6 882	7 666	7 598	7 728	7 829	8 029	7 327
Uzņēmējdarbības efektivitāte	1.719	1.844	2.018	1.784	1.724	1.804	1.613

¹ – apgrozījums, pievienotā vērtība un personāla izmaksas augšējā rindā dotas miljardos EUR, apakšējā rindā – tūkstošos EUR uz vienu nodarbināto gadā

² – pievienotās vērtības uz 1 nodarbināto attiecība pret personāla izmaksām uz 1 nodarbināto.

Valmieras pilsētā no 2013. līdz 2019. gadam tika radīti 1.3-1.6% no Latvijā kopumā radītās pievienotās vērtības. Līdz 2015. gadam Valmieras pilsētas īpatsvars radītajā pievienotajā vērtībā pieauga, līdz 2018. gadam saglabājās stabils, savukārt 2019. gadā nokritās līdz 1.4%. Neskatoties uz īpatsvara samazinājumu, Valmieras radītā pievienotā vērtība monetārajā izteiksmē turpināja pieaugt, lai arī ne tik strauji kā Latvijā kopumā.

Personāla izmaksas gan Valmieras pilsētā, gan Latvijā kopumā apskatāmajā periodā uzrādīja skaidru kāpuma tendenci: Valmieras īpatsvars Latvijā bija stabils un svārstījās 1.5-1.7% robežās.

Personāla izmaksas uz 1 nodarbināto Valmieras pilsētā 2013.-2019. gadā bija par 7-15% zemākas nekā Latvijā vidēji, savukārt 1 nodarbinātā radītā pievienotā vērtība Valmieras pilsētā apskatāmajā periodā bija par 11-17% zemāka nekā vidēji Latvijā. Pievienotās vērtības un personālu izmaksu attiecība, ko var nosacīti uzskatīt par uzņēmējdarbības efektivitāti, Latvijā apskatāmajā periodā uzrāda viennozīmīgu krituma tendenci, līdzīgas tendences šim rādītājam ir arī Valmierā, kur šī attiecība ir zemāka nekā Latvijā vidēji. Šīs tendences norāda uz lielākās pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu radīšanas nepieciešamību.

Tabula 8. Uzņēmējdarbības rādītāji pa nozarēm Valmierā saskaņā ar NACE klasifikāciju.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rūpniecība (B-E)	55.4%	52.0%	58.5%	56.3%	53.6%	47.8%	44.3%
Apgrozījums	0.200	0.199	0.199	0.198	0.208	0.201	0.165
	75.736	78.087	80.999	77.381	80.926	75.331	67.272
Pievienotā vērtība	0.053	0.062	0.075	0.070	0.071	0.070	0.063
	20.150	24.291	30.325	27.299	27.431	26.125	25.459
Personāla izmaksas	0.030	0.031	0.033	0.035	0.038	0.040	0.040
	11.213	12.082	13.376	13.775	14.764	14.980	16.119
Nodarbinātība	2 646	2 548	2 457	2 561	2 573	2 663	2 460
	38.4%	33.2%	32.3%	33.1%	32.9%	33.2%	33.6%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.797	2.011	2.267	1.982	1.858	1.744	1.579
Būvniecība (F)	12.1%	14.5%	7.7%	8.8%	12.9%	16.0%	17.2%
Apgrozījums	0.052	0.056	0.040	0.040	0.062	0.081	0.112
	48.931	45.346	33.888	35.961	48.444	55.328	92.515
	0.012	0.017	0.010	0.011	0.017	0.023	0.024

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Esošā situācija

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Pievienotā vērtība	11.043	13.950	8.218	9.716	13.321	15.897	20.191
Personāla izmaksas	0.009	0.011	0.006	0.008	0.011	0.015	0.016
	8.290	8.507	5.313	7.174	8.501	9.970	13.271
Nodarbināto skaits	1 055	1 241	1 193	1 121	1 277	1 462	1 208
	18.4%	16.2%	15.7%	14.5%	16.3%	18.2%	16.5%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.332	1.640	1.547	1.354	1.567	1.594	1.521
Tirdzniecība (G)	16.4%	17.1%	15.5%	15.5%	15.9%	19.0%	18.4%
Apgrozījums	0.158	0.174	0.167	0.150	0.178	0.182	0.205
	107.302	92.345	87.785	84.420	105.820	105.797	124.237
Pievienotā vērtība	0.016	0.020	0.020	0.019	0.021	0.028	0.026
	10.732	10.856	10.356	10.808	12.402	16.113	15.723
Personāla izmaksas	0.009	0.012	0.013	0.013	0.013	0.015	0.016
	6.182	6.345	6.784	7.255	7.901	8.588	9.755
Nodarbināto skaits	1 469	1 880	1 901	1 782	1 685	1 720	1 652
	21.3%	24.5%	25.0%	23.1%	21.5%	21.4%	22.6%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.736	1.711	1.527	1.490	1.570	1.876	1.612
Transports un uzglabāšana (H)	2.0%	2.2%	3.6%	4.4%	3.5%	3.7%	3.6%
Apgrozījums	0.009	0.009	0.012	0.014	0.014	0.014	0.014
	36.513	38.816	33.627	34.241	33.794	40.849	43.801
Pievienotā vērtība	0.002	0.003	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005
	8.261	10.803	12.241	13.517	11.398	16.041	16.346
Personāla izmaksas	0.001	0.001	0.002	0.002	0.003	0.003	0.003
	3.685	4.925	5.497	5.769	6.284	7.645	8.994
Nodarbināto skaits	238	239	370	402	402	338	312
	3.5%	3.1%	4.9%	5.2%	5.1%	4.2%	4.3%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	2.242	2.194	2.227	2.343	1.814	2.098	1.817
Izmitināšana un ēdināšana (I)	2.2%	1.7%	1.7%	2.3%	2.1%	2.2%	2.4%
Apgrozījums	0.007	0.007	0.007	0.008	0.009	0.009	0.009
	21.596	17.426	17.302	17.596	18.362	18.503	19.069
	0.002	0.002	0.002	0.003	0.003	0.003	0.003

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Esošā situācija

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Pievienotā vērtība	6.547	5.144	5.659	6.444	5.805	6.375	7.476
Personāla izmaksas	0.002	0.002	0.002	0.002	0.002	0.003	0.003
	4.772	4.206	4.357	4.830	5.215	5.456	6.219
Nodarbināto skaits	329	383	384	446	478	493	452
	4.8%	5.0%	5.1%	5.8%	6.1%	6.1%	6.2%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.372	1.223	1.299	1.334	1.113	1.168	1.202
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi (J)	1.7%	3.8%	2.3%	2.7%	2.0%	2.2%	3.8%
Apgrozījums	0.005	0.011	0.008	0.008	0.008	0.007	0.011
	30.580	33.019	31.151	28.082	27.744	27.333	46.378
Pievienotā vērtība	0.002	0.005	0.003	0.003	0.004	0.003	0.005
	10.827	14.146	11.890	11.943	13.156	12.015	21.711
Personāla izmaksas	0.001	0.003	0.002	0.002	0.003	0.003	0.003
	7.233	8.351	7.429	8.750	8.638	9.708	11.089
Nodarbināto skaits	150	322	245	280	301	264	246
	2.2%	4.2%	3.2%	3.6%	3.8%	3.3%	3.4%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.497	1.694	1.600	1.365	1.523	1.238	1.958
Operācijas ar nekustamo īpašumu (L)	5.6%	4.4%	7.1%	5.1%	4.6%	4.4%	5.2%
Apgrozījums	0.009	0.010	0.010	0.010	0.011	0.012	0.012
	25.861	25.570	25.079	24.272	26.230	30.586	34.102
Pievienotā vērtība	0.005	0.005	0.009	0.006	0.006	0.006	0.007
	14.836	14.034	22.268	14.626	14.280	16.910	20.055
Personāla izmaksas	0.002	0.002	0.002	0.003	0.003	0.003	0.003
	5.869	5.814	5.978	6.058	6.371	7.053	7.890
Nodarbināto skaits	360	377	406	430	420	379	364
	5.2%	4.9%	5.3%	5.6%	5.4%	4.7%	5.0%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	2.528	2.414	3.725	2.414	2.241	2.398	2.542
Profesionālie, zinātniskie un	3.2%	3.2%	2.4%	3.3%	2.9%	3.4%	3.8%

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Esošā situācija

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
tehniskie pakalpojumi (M)							
Apgrozījums	0.008	0.008	0.007	0.007	0.007	0.010	0.011
	19.251	16.962	16.252	16.360	16.005	19.693	23.714
Pievienotā vērtība	0.003	0.004	0.003	0.004	0.004	0.005	0.005
	7.321	7.893	7.247	8.993	8.574	9.976	11.574
Personāla izmaksas	0.002	0.003	0.002	0.002	0.002	0.003	0.003
	4.359	5.615	4.569	4.976	5.096	6.039	7.292
Nodarbināto skaits	418	475	429	456	439	491	465
	6.1%	6.2%	5.7%	5.9%	5.6%	6.1%	6.3%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.680	1.406	1.586	1.807	1.682	1.652	1.587
Administratīvie dienesti (N)	1.4%	1.0%	1.2%	1.5%	1.6%	1.3%	1.3%
Apgrozījums	0.002	0.002	0.002	0.003	0.003	0.003	0.003
	12.363	11.253	12.484	13.358	14.689	15.618	19.608
Pievienotā vērtība	0.001	0.001	0.002	0.002	0.002	0.002	0.002
	6.816	7.011	8.022	8.647	9.338	9.733	12.372
Personāla izmaksas	0.001	0.001	0.001	0.001	0.002	0.001	0.001
	5.116	5.207	5.473	6.569	7.360	7.796	8.047
Nodarbināto skaits	190	174	184	218	225	191	148
	2.8%	2.3%	2.4%	2.8%	2.9%	2.4%	2.0%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.332	1.347	1.466	1.316	1.269	1.249	1.538
Sadzīves tehnikas remonts (\$95)	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%
Apgrozījums	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	6.963	7.107	6.643	7.581	7.276	8.893	8.900
Pievienotā vērtība	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	2.815	3.071	3.786	4.419	3.724	4.107	5.400
Personāla izmaksas	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	2.481	2.571	3.429	3.548	2.448	3.143	4.950
Nodarbināto skaits	27	28	28	31	29	28	20
	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%	0.3%	0.3%
Pievienotās vērtības un personāla	1.135	1.195	1.104	1.246	1.521	1.307	1.091

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
izmaksu attiecība							

Rūpniecība ir galvenā ekonomikas nozare Valmieras pilsētā, kura rada aptuveni pusi no pievienotās vērtības un nodarbina katru trešo strādājošo pilsētā. Šajā nozarē 2013.-2019. gada periodā bija visaugstākās personāla izmaksas (atalgojums), kuram pietuvoties spēja vien tirdzniecības nozare. Diemžēl rūpniecība Valmierā no 2015. gada uzrāda stagnācijas pazīmes – šajā sektorā krītas gan kopējā pievienotā vērtība, gan pievienotā vērtība uz vienu nodarbināto, kā arī pievienotās vērtības / personāla izmaksu attiecība, pēdējos gados krituma tendenci uzrāda arī apgrozījums. Rūpniecība ar grūtībām nodrošina atalgojuma pieaugumu strādājošajiem – viszemākais atalgojuma pieaugums ir tieši rūpniecībā strādājošajiem. Šo procesu rezultātā rūpniecības nozaru īpatsvars pilsētas saimniecībā ir krities no vairāk kā 50% (līdz 2017. gadam) līdz 44.3% 2019. gadā.

Pretējas tendences ir vērojamas būvniecībā un tirdzniecībā, kuru īpatsvars Valmierā radītajā pievienotajā vērtībā 2013.-2019. gadā būtiski pieauga, sasniedzot attiecīgi 17.2% (būvniecībai) un 18.4% (tirdzniecībai). Visstraujākais personāla izmaksu pieaugums 2019. gadā bija vērojams tieši būvniecībā. Abās nozarēs turpināja pieaug arī pievienotās vērtības / personāla izmaksu attiecība, faktiski izlīdzinoties ar šo attiecību rūpniecībā. Neskatoties uz pievienotās vērtības un apgrozījuma pieaugumu, nodarbināto skaits abās nozarēs uzrāda tendenci samazināties. Stabils palika arī katras nozares nodarbināto īpatsvars kopskaitā, svārstoties 14-18% robežās būvniecībai un 21-25% robežās tirdzniecībai.

Rūpniecības, būvniecības un tirdzniecības nozaru kopējais īpatsvars Valmieras pilsētā radītajā pievienotajā vērtībā laikā no 2013. līdz 2019. gadam svārstījās 80-85% robežās, savukārt nodarbināto kopējais īpatsvars minētajā laika posmā svārstījās 70-75% robežās. 4. lielākās nozares (darījumi ar nekustamajiem īpašumiem) īpatsvars ir vairāk kā 3 reizes mazāks nekā būvniecības nozares īpatsvars, savukārt nodarbināto īpatsvars ir vairāk kā divkārt zemāks.

Runājot par pārējām ekonomikas nozarēm Valmieras pilsētā, var izcelt ļoti augsto (vairāk kā 2) uzņēmējdarbības efektivitāti nekustamo īpašumu nozarē, kā arī straujo izaugsmi informācijas un komunikācijas pakalpojumu jomā 2019. gadā.

Neskatoties uz uzmanību, kura tiek pievērsta viesmīlības (izmitināšanas un ēdināšanas) nozarei, izaugsme šajā nozarē ir salīdzinoši neliela, savukārt nozares pievienotā vērtība un uzrādītā pievienotās vērtības / personāla izmaksu attiecība joprojām ir ļoti zema. Vienas no zemākajām ir šīs nozares personāla izmaksas uz vienu nodarbināto. Valmieras pilsētas tradicionāli spēcīgās, vadošās un starptautiski konkurētspējīgās nozares:

- apstrādes rūpniecība (ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana, piena un pārtikas produktu ražošana, konditorejas un miltu izstrādājumu ražošana, metālizstrādājumu ražošana, mēbeļu ražošana u.c.);
- izglītība;
- mazumtirdzniecība;
- māksla, izklaide, sports un atpūta;
- veselības aprūpes un sociālā aprūpe;
- būvniecība;

- ēdināšanas pakalpojumi;
- finanšu un apdrošināšanas darbības.

Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienības tradicionāli spēcīgās un vadošās nozares:

- lauksaimniecības un koksnes produktu ražošana un pārstrāde;
- amatniecība, mājražošana un bioloģisko produktu ražošana;
- dabas, izglītības un aktīvās atpūtas tūrisms, lauku tūrisms.

Burtnieku apvienības tradicionāli spēcīgās un vadošās nozares:

- lauksaimniecība;
- mežsaimniecība;
- zivsaimniecība;
- apstrādes rūpniecība;
- būvniecība;
- mazumtirdzniecība.

Kocēnu apvienības tradicionāli spēcīgās un vadošās nozares:

- tūrisms;
- atpūtas pakalpojumi dabā;
- lauksaimniecība;
- apstrādes rūpniecība;
- kūdras ieguve.

Mazsalacas apvienības tradicionāli spēcīgās un vadošās nozares:

- Mežsaimniecība;
- lauksaimniecības produkcijas pārstrāde;
- netradicionālas lauksaimniecības nozares;
- bioloģiskā lauksaimniecība;
- Tūrisms (ekotūrisms, nesteidzīgais tūrisms).

Naukšēnu apvienības tradicionāli spēcīgās un perspektīvās nozares:

- lauksaimniecība (lopkopība, zemkopība, reģiona klimatam un augsnes sastāvam atbilstošu lauksaimniecības kultūru audzēšana un pārstrāde (eļļas lini, ķimenes u.c.));
- apstrādes rūpniecība (biodegvielas ražošana, ar kokmateriālu apstrādi saistīta ražošana);
- būvniecība;
- elektroenerģijas ražošana;
- gaļas ražošana un pārstrāde;
- izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi.

Rūjienas apvienības tradicionāli spēcīgās un perspektīvās nozares:

- tūrisms (ekotūrisms, nesteidzīgais tūrisms, naktsmītnes);
- lauksaimniecība (aitkopība un netradicionālā);
- lauksaimniecības produkcijas pārstrāde, pārtikas ražošana;
- tranzīta koridors, starptautiskie pasažieru pārvadājumi;
- radošā industrija, ogu audzēšana un glabāšana;
- sudraba ekonomika – vecāka gada gājuma cilvēku aprūpe;
- mežsaimniecība, tostarp medības;

- kokapstrāde, galdniecība;
- Pakalpojumi (sabiedriskā ēdināšana, tirdzniecība, krājaizdevu sabiedrība).

Strenču apvienības tradicionāli spēcīgās un perspektīvās nozares:

- lauksaimniecība;
- garīgās veselības specializētie veselības aprūpes pakalpojumi;
- dabas resursu ieguve un pārstrāde;
- loģistikas un tranzīta pakalpojumi;
- tūrisms.

Tūrisma raksturojums

Valmieras novads ietver plašu tūrisma klāstu, kas sastāv no dabas teritorijām, kultūrvēsturiskā mantojuma, aktīvās un rekreatīvās atpūtas, kultūras pasākumiem un novadā esošo saimniecību piedāvātajiem pakalpojumiem.

Valmieras novada tūrisma būtiska sastāvdaļa ir vairāk kā 28 dabas objekti un dabas tiešā klātesamība, novada teritorijai atrodoties gan neskartajā Gaujas nacionālā parkā, gan Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā. Gauja padara novadu par unikālu galamērķi ik vienam. Tās stāvie krasti ir viena no gleznainākajām un skaistākajām vietām Valmierā. Līdzās Stāvajiem krastiem ir izveidots Sajūtu parks, piesaistot aktīvā tūrisma interesentus. Pilsētas centrā atrodas cilvēku veidotās Kazu krāces ar airēšanas slaloma trasi. Viena no iecienītākajām atpūtas vietām gan vietējiem iedzīvotājiem, gan viesiem ir arī Vaidavas ezers (atrodas īpaši aizsargājamā "Natura 2000" teritorijā Gaujas nacionālajā parkā). Bet par novada sasniegumiem sportā stāsta izveidotais Olimpiešu parks Valmieras pagastā, kas ir unikāls ar to, ka kokus tajā stādījuši gan Valmieras novadā dzīvojošie olimpieši, gan pasaules mēroga čempioni.

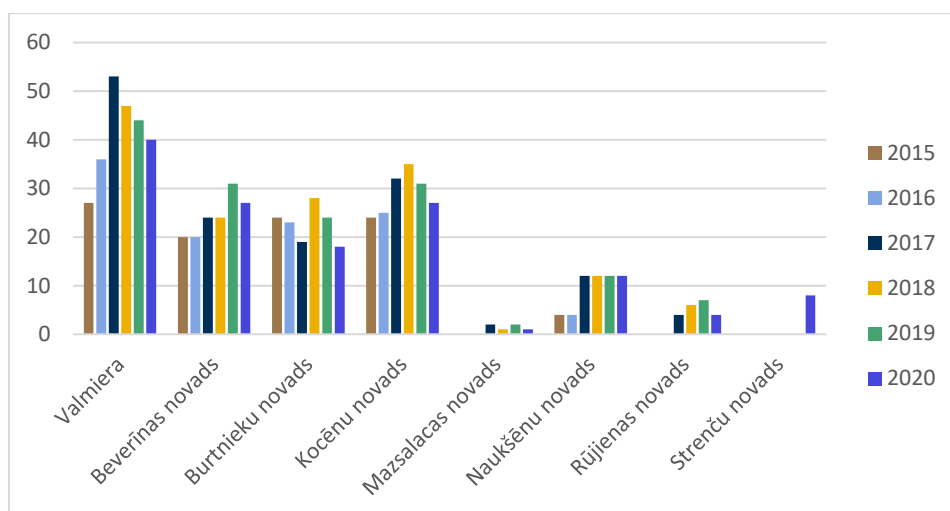
Valmieras novada kultūrvēsturiskās tradīcijas, dabas un lauku labumus var baudīt vairāk kā 18 saimniecībās, kas piedāvā ne tikai savas produkcijas iegādi, bet arī tūres un citas aktivitātes novada viesu un iedzīvotāju izklaidei un zināšanu bagātināšanai. Piemēram, par bioloģisko šitake sēņu audzēšanu skujkoku mežā, kaņepju sviesta gatavošanu, iepazīšanos ar seno darbarīku kolekciju un mini zoodārza iemītniekiem.

Tūrisma sezonālā mazināšanai, apmeklētāju uzturēšanās laika paildzināšanai galamērķi un starptautiskās konkurētspējas palielināšanai, izveidots Gaujas nacionālā parka tūrisma klasteris – Enter Gauja. Tā ietvaros pieejami dažādi tūrisma pakalpojumi, ietverot arī Valmieras novada piedāvātās iespējas. Sākot ar vietējo gidu stāstiem, pilnvērtīgi iepazīstot Valmieras novadu no dažādiem unikāliem aspektiem, ko zina tikai novada iedzīvotāji un beidzot ar individuālu došanos dabā gar Gaujas Stāvajiem krastiem. Projekta galvenie labuma guvēji ir mazie un vidējie uzņēmumi, kuriem tiek samazināti mārketinga izdevumi, tādā veidā stimulējot novada atpazīstamību un piedāvātos pakalpojumus.

Arī pašvaldībai ir izveidota sava mobilā aplikācija "Valmiera", kuras mērķis ir veicināt uzņēmējdarbības atbalstu, iedzīvotāju informēšanu un iesaisti. Aplikācija piedāvā informāciju par pasākumu kalendāru un tūrismu tai skaitā informāciju par apskates objektiem, atpūtas un izklaides iespējām, naktsmājām, maltītes ieturēšanas vietām un daudz ko citu. Tāpat iespējams smelties iedvesmu aktīvai laika pavadīšanai un doties kādā no pārgājiena vai velobrauciena maršrutiem Valmierā un tās apkārtnē.

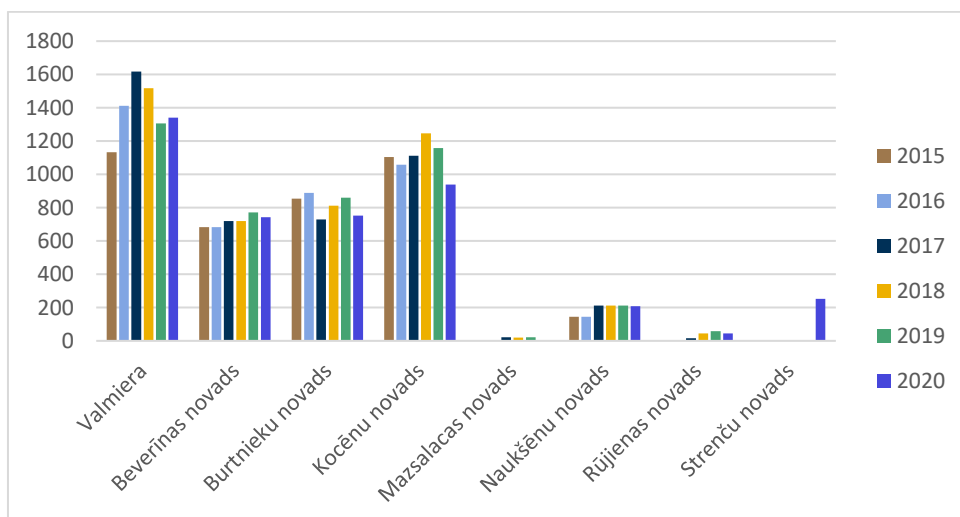
Analizējot piedāvāto naktsmītņu dinamiku Valmieras novadā, pēc 2017. gada viesnīcu un citu mītņu skaits ir samazinājies Valmieras pilsētā no 53 vietām 2017. gadā uz 40 vietām 2020. gadā. Bijušajos Beverīnas, Burtnieku un Kocēnu novados skaits no 2017. līdz 2019. gadam pieaug, bet 2020. gadā tas atkal samazinās, kur to visticamāk ietekmēja Covid-19 pandēmija. Zems piedāvāto naktsmītņu skaits, salīdzinot ar pārējām teritorijām ir bijušajos Mazsalacas, Naukšēnu, Rūjienas un Strenču novados, kur pirmais piedāvājums parādījās vien 2020. gadā.

Attēls 9. Viesnīcas un citas tūristu mītnes gada beigās Valmieras novadā (Avots: CSP)

Vislielākais gultasvietu skaits ir pieejams Valmieras pilsētā, kā arī augsts piedāvājums ir bijušajā Kocēnu novadā, kur liels īpatsvars aizpildījumam ir sportisti, kas cauru gadu ierodas Valmierā no citiem reģioniem un ārvalstīm uz novadā notiekošajām sporta sacensībām.

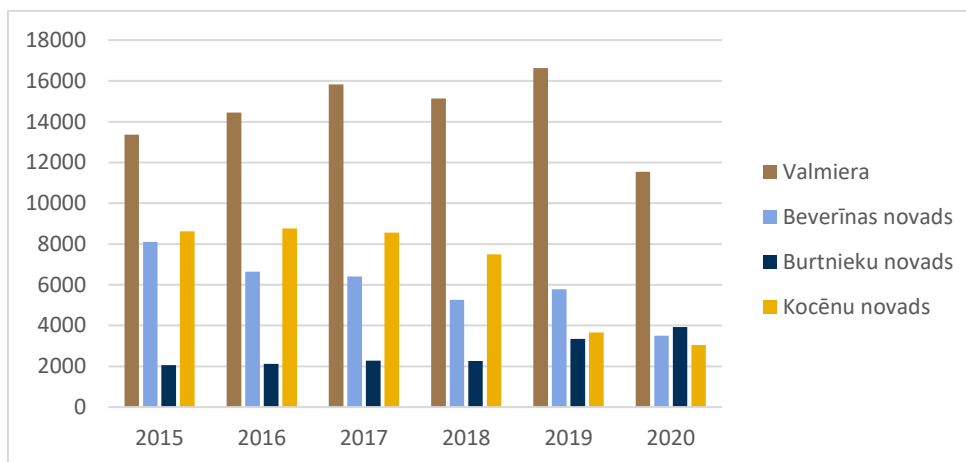
Attēls 10. Gultasvietu skaits gada beigās Valmieras novadā. (Avots CSP)

Periodā no 2015.-2020. gadam bijušajos Mazsalacas, Naukšēnu, Rūjienas un Strenču novados pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem netika apkalpota neviena persona. 2020. gadā apkalpoto personu apjoms samazinājies visās teritorijās, izņemot bijušo Burtnieku novadu, kur tas pieauga no 3352 personām 2019. gadā uz 3930 personām

2020. gadā. Kā var redzēt 10. attēlā, tad visaugstākais pieprasījums ir Valmieras pilsētā, kam seko Kocēnu un Beverīnas novads.

Attēls 11. Apkalpotās personas gada beigās Valmieras novadā (Avots: CSP)

Salīdzinot ar citām republikas pilsētā, Valmieras novadā ir 5. lielākais piedāvāto gultu skaits no starp pārējām astoņām republikas pilsētām. Laika periodā no 2015.-2020. gadam vidēji aizņemot 2,5% no visām gultas vietām Latvijas teritorijā. Toties salīdzinot ar citām republikas pilsētām, Valmieras novads atrodas 6. vietā pēc apkalpoto personu skaita gada beigās. Kur attiecībā pret kopējo apkalpoto personu skaitu Latvijā, Valmieras novads sastāda 1,3%.

Pēc apkalpoto personu skaita uz 1000 iedzīvotājiem, līdz 2016. gadam starp republikas pilsētām, Valmieras novads ieņēma 5. vietu, bet pēc 2016. gada, kad strauji pieaudzis viesu skaits Rēzeknes pilsētā, tas nokrita uz 6. vietu. Vidēji periodā no 2015.-2020. gadam Valmieras novadā uz 1000 iedzīvotājiem apkalpojot 563,1 viesu.

Novada viesiem un vietējiem iedzīvotājiem ir pieejams arī plašs klāsts ar ēdināšanas pakalpojumiem, ietverot restorānus, kafejnīcas, krogus, bistro u.c.

Novads ir ērti sasniedzams gan valsts teritorijā, gan ārpus tās esošajiem tūristiem. Ir savienojums ar starppilsētu autobusiem un dzelzceļa līnija, kas sniedzas līdz Igaunijai kā arī pēdējos gados norisinās aktīvs darbs pie velo joslu un kājāmgājēju ceļu attīstības.

IKT nozares raksturojums

IKT nozaru attīstības centrs novada teritorijā ir Valmiera. Šobrīd īstenojamā projekta "Infrastruktūras attīstībai uzņēmējdarbības atbalstam" ietvaros viena no atbalstāmajām darbībām ir noteikta industriālo teritoriju satiksmes un IKT infrastruktūra (ceļi, pievedceļi, inženierkomunikācijas, pieslēgumi). IKT tendences nākotnē saistās ar mākslīgo intelektu, digitalizētu ekosistēmu, virtuālo realitāti, viedu darba un personisko vidi, kā arī visaptverošu infrastruktūru.

Nozīmīga loma IKT nozares un uzņēmumu attīstībai Valmieras novadā ir Vidzemes augstskolai, kas piedāvā bakalaura, maģistra un doktora grāda studijas gan IT virzienā, gan darbā ar virtuālo realitāti u.c.

Darījumi ar nekustamo īpašumu

2019. gadā bija novērojama tendence, ka mājokļi tiek pārdoti neizmantojot sludinājumu portālus. Pieprasījums uz mājokļu iegādi Valmierā ir augsts, kas nesagādā problēmas

pircēju un īrnieku atrašanai. 2020. gadā arvien vairāk dzīvokļu apskates tika organizētas ar videozvana starpniecību, nekustamā īpašuma aģentam veicot tiešsaistes videotūres īpašumā vai izveidojot videotūres ierakstus. Covid-19 pandēmijas ietekmē samazinājās kopējais darījumu skaits, ne nekustamā īpašuma cenas. 2021. gadā turpinās tendence cilvēkiem no Rīgas pārcelties uz reģionu pilsētām, tai skaitā Valmieru. Tomēr pieprasījums nespēj konkurēt ar tirgus piedāvājumu. Bet augstais pieprasījums ļauj veiksmīgi realizēt jaunus projektus Valmierā.

Vidējā dzīvokļa pārdošanas cena Valmierā periodā no 2019.-2021. gadam ir augusi par 80-110 EUR/m², kur m² cena par dzīvokļiem, kas atrodas ēkās, kuras būvētas periodā no 1954. -1989. gadam, svārstījās: 470-750 EUR/m² (2019. gadā), 500-790 EUR/m² (2020. gadā) un 590-830 EUR/m² (2021. gadā). Toties privātmāju pārdošanas cenas tendence pēdējos trīs gados nav būtiski mainījusies, turoties vidēji ap 45 tūkstošiem EUR uz 70-150 m². Līdzīgi novērojumi ir pēc pārdošanas publicētajiem sludinājumiem par privātmājas zemes cenu, kas periodā no 2019.-2021. gadam svārstījās no 4-8 EUR/m². Tomēr reģionos, tai skaitā Valmieras novadā, māju būvniecības izmaksas ir augstas, un nav iespējams iegūt kredītu celtniecībai, tajā pašā laikā kvalitatīvu māju piedāvājums nav pietiekošs.

Attēls 12. Īres nami Valmierā.⁵²

Kopējais ārvalstu tiešo investīciju apjoms⁵³

Tabulā zemāk apkopota informācija par ārvalstu ieguldījumiem Valmieras novadā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos sadalījumā pa nozarēm.

Tabula 9. Ārvalstu investīciju apjoms.

Nr. p. k.	NACE	Darbības veids (pēc NACE)	Ieguldītāju skaits	Ieguldījumi, EUR	Aktīvo uzņēmumu skaits
1	23.14	Stikla šķiedras ražošana	4	32,122,499.40	3
2	8.92	Kūdras ieguve	3	10,695,700.00	3

⁵² <https://www.valmieraszinas.lv/bez-valsts-atbalsta-jaunu-ires-namu-buvnieciba-valmiera-joprojam-ieceres-limeni/>

⁵³ Lursoft dati uz 31.07.2021.

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Esošā situācija

3	64.99	Citur neklasificētas finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu	1	7,000,000.00	1
4	38.21	Atkritumu apstrāde un izvietošana (izņemot bīstamos atkritumus)	1	7,000,000.00	1
5	1.11	Graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana	5	5,514,044.00	6
6	2.1	Mežkopība un citas mežsaimniecības darbības	4	4,117,584.00	3
7	35.21	Gāzes ražošana	1	3,502,845.00	1
8	68.2	Sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana	13	989,284.00	12
9	17.12	Papīra un kartona ražošana	1	415,350.00	1
10	22.23	Plastmasas būvelementu ražošana	1	369,377.00	1
11	96.09	Citur neklasificēti individuālie pakalpojumi	4	283,600.00	3
12	47.99	Pārējā mazumtirdzniecība ārpus veikaliem, stendiem un tirgiem	3	109,235.00	3
13	25.29	Metāla cisternu, rezervuāru un tilpņu ražošana	1	106,715.00	1
14	20.59	Citur neklasificētu ķīmisko vielu ražošana	2	71,141.00	1
15	56.3	Bāru darbība	1	38,736.00	1
16	49.41	Kravu pārvadājumi pa autoceļiem	2	18,891.00	2
17	31.02	Virtuves mēbeļu ražošana	3	18,458.72	3
18	1.49	Citu dzīvnieku audzēšana	3	12,400.00	2
19	16.1	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	3	11,300.00	2
20	73.11	Reklāmas aģentūru darbība	2	9,772.07	2
Kopā	75		145	72,582,041.01	129

Nodarbināto iedzīvotāju skaits pēc faktiskās darba vietas⁵⁴

Gan nodarbināto skaitam, gan pašnodarbināto skaitam Valmieras novadā un Latvijā kopumā pēdējos 10 gados ir tendence pieaugt. Tā kā iedzīvotāju skaits Valmieras novadā un Latvijā samazinās ir būtiski pieaudzis nodarbināto īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā. Pašnodarbināto īpatsvars nodarbināto kopskaitā Valmieras novadā faktiski nav mainījies, savukārt valstī kopumā tas ir nedaudz pieaudzis.

Tabula 10. Nodarbināto skaits pēc faktiskās darba vietas.

Apvienība	Vidējais nodarbināto skaits (cilv.)		Pašnodarbinātie				Nodarbināto īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā (%)	
			Skaits (cilv.)		Īpatsvars (%)			
	2009.	2019.	2009.	2019.	2009.	2019.	2009.	2019.
Valmieras pilsēta	13 165	14 543	737	845	5.6%	5.8%	42%	51%
Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienība	704	801	98	125	13.9%	15.6%	24%	32%
Burtnieku apvienība	1 339	1 838	223	240	16.7%	13.1%	18%	28%
Kocēnu apvienība	1 768	1 786	166	196	9.4%	11.0%	29%	34%
Mazsalacas apvienība	644	633	141	142	21.9%	22.4%	21%	27%
Naukšēnu apvienība	478	535	85	72	17.8%	13.5%	27%	36%
Rūjienas apvienība	1 242	1 172	182	148	14.7%	12.6%	24%	27%
Strenču apvienība	1 029	804	47	57	4.6%	7.1%	27%	30%
Valmieras novads	20 369	22 112	1 679	1 825	8.3%	8.3%	33%	41%
Latvija	856 363	910 832	44 225	58 456	5.2%	6.4%	42%	51%

Ja Valmieras pilsētā un tai tuvākajās apvienībās nodarbinātības tendences ir līdzīgas Latvijai kopumā (izņemot pašnodarbināto būtiski augstāku īpatsvaru nodarbināto kopskaitā, kas ir saistīts galvenokārt ar lauksaimniecisko darbību), tad no Valmieras attālākajās apvienībās situācija būtiski atšķiras. Mazsalacas, Rūjienas un Strenču apvienībās ir vērojama nodarbināto skaita samazināšanās, kā arī ir ļoti augsts pašnodarbināto īpatsvars (izņemot Strenču apvienību).

⁵⁴ CSP Nodarbināto skaits pēc faktiskās darbvietas 2019.gadā
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START/DVA050REL/

Vienas nodarbinātās personas saražotā produkcijas vērtība un darba svārstmigrācija

Tabula 11. Valmieras novadā reģistrēto nodarbināto svārstmigrācija pa reģioniem un saražotā pievienotā vērtība 2017. gadā.

Dzīvesvieta	Darbavieta	Nodarbināto skaits (īpatsvars)	Pievienotā vērtība (EUR)	PV uz nodarbināto (EUR)
Valmiera				
	Valmiera	8 473 (66.8%)	98 712 107	11 650.20
	Beverīna	174 (1.4%)	1 135 415	6 525.37
	Burtnieki	624 (4.9%)	7 929 775	12 707.97
	Kocēni	636 (5.0%)	9 559 905	15 031.30
	Rūjiena	53 (0.4%)	463 757	8 750.13
	Strenči	96 (0.8%)	205 647	2 142.16
	Vidzeme	393 (3.1%)	7 365 057	18 740.60
	Rīga	1 739 (13.7%)	27 068 202	15 565.38
	Pierīga	454 (3.6%)	6 628 732	14 600.73
	Zemgale	51 (0.4%)	615 910	12 076.67
	Kopā	12 693	159 684 507	12 580.52
Beverīna				
	Beverīna	477 (36.4%)	5 124 928	10 744.08
	Valmiera	480 (36.6%)	7 450 064	15 520.97
	Burtnieki	39 (3.0%)	772 496	19 807.59
	Kocēni	43 (3.3%)	828 850	19 275.58
	Strenči	33 (2.5%)	116 550	3 531.82
	Vidzeme	89 (6.8%)	1 310 928	14 729.53
	Rīga	149 (11.4%)	2 275 368	15 270.93
	Kopā	1 310	17 879 184	13 648.23
Burtnieki				
	Burtnieki	1 085 (31.9%)	7 214 121	6 648.96
	Valmiera	1 403 (41.2%)	18 059 174	12 871.83
	Kocēni	146 (4.3%)	2 275 680	15 586.85
	Strenči	36 (1.1%)	133 590	3 710.83
	Vidzeme	151 (4.4%)	2 187 113	14 484.19
	Rīga	404 (11.9%)	5 656 729	14 001.80
	Pierīga	177 (5.2%)	2 553 442	14 426.23
	Kopā	3 402	38 079 849	11 193.37
Kocēni				
	Kocēni	993 (35.2%)	7 041 517	7 091.16
	Valmiera	967 (34.3%)	13 370 726	13 827.02
	Beverīna	43 (1.5%)	368 383	8 567.05
	Burtnieki	110 (3.9%)	1 211 232	11 011.20
	Vidzeme	141 (5.0%)	1 792 654	12 713.86
	Rīga	362 (12.8%)	5 598 396	15 465.18
	Pierīga	202 (7.2%)	3 758 214	18 605.02
	Kopā	2 818	33 141 122	11 760.51
Mazsalaca				
	Mazsalaca	656 (54.3%)	2 735 425	4 169.86
	Valmiera	166 (13.7%)	2 135 308	12 863.30
	Burtnieki	48 (4.0%)	990 140	20 627.92
	Kocēni	18 (1.5%)	209 010	11 611.67
	Vidzeme	63 (5.2%)	945 800	15 012.70
	Rīga	158 (13.1%)	2 313 318	14 641.25
	Pierīga	100 (8.3%)	1 389 039	13 890.39
	Kopā	1 209	10 718 040	8 865.21

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Esošā situācija

Dzīvesvieta	Darbavieta	Nodarbināto skaits (ipatsvars)	Pievienotā vērtība (EUR)	PV uz nodarbināto (EUR)
Naukšēni				
	<i>Naukšēni</i>	<i>397 (53.8%)</i>	<i>2 716 330</i>	<i>6 842.14</i>
	<i>Valmiera</i>	<i>98 (13.3%)</i>	<i>1 633 395</i>	<i>16 667.30</i>
	<i>Rūjiena</i>	<i>111 (15.4%)</i>	<i>837 402</i>	<i>7 544.16</i>
	Vidzeme	45 (6.1%)	949 221	21 093.80
	Rīga	87 (11.8%)	1 440 492	16 557.38
	Kopā	738	7 576 840	10 266.72
Rūjiena				
	<i>Rūjiena</i>	<i>1 041 (53.1%)</i>	<i>6 342 657</i>	<i>6 092.85</i>
	<i>Valmiera</i>	<i>310 (15.8%)</i>	<i>5 331 558</i>	<i>17 198.57</i>
	<i>Kocēni</i>	<i>31 (1.6%)</i>	<i>577 786</i>	<i>18 638.26</i>
	<i>Naukšēni</i>	<i>173 (8.8%)</i>	<i>1 629 321</i>	<i>9 418.04</i>
	Vidzeme	97 (4.9%)	1 001 808	10 327.92
	Rīga	208 (10.6%)	3 893 557	18 719.02
	Pierīga	102 (5.2%)	1 160 232	11 374.82
	Kopā	1 962	19 936 919	10 161.53
Strenči				
	<i>Strenči</i>	<i>667 (54.7%)</i>	<i>2 408 939</i>	<i>3 611.60</i>
	<i>Valmiera</i>	<i>185 (15.2%)</i>	<i>2 147 095</i>	<i>11 605.92</i>
	<i>Beverīna</i>	<i>25 (2.0%)</i>	<i>583 836</i>	<i>23 353.44</i>
	<i>Burtnieki</i>	<i>64 (5.3%)</i>	<i>2 485 107</i>	<i>38 829.80</i>
	<i>Kocēni</i>	<i>15 (1.2%)</i>	<i>376 221</i>	<i>25 081.40</i>
	Vidzeme	86 (7.1%)	1 098 839	12 777.20
	Rīga	134 (11.0%)	1 463 736	10 923.40
	Pierīga	44 (3.6%)	758 187	17 231.52
	Kopā	1 220	11 321 960	9 280.30
Novads				
	<i>Valmiera</i>	<i>12 082 (47.7%)</i>	<i>148 839 427</i>	<i>12 319.11</i>
	<i>Beverīna</i>	<i>719 (2.8%)</i>	<i>7 212 562</i>	<i>10 031.38</i>
	<i>Burtnieki</i>	<i>1 970 (7.8%)</i>	<i>20 602 871</i>	<i>10 458.31</i>
	<i>Kocēni</i>	<i>1 882 (7.4%)</i>	<i>20 868 969</i>	<i>11 088.72</i>
	<i>Mazsalaca</i>	<i>656 (2.6%)</i>	<i>2 735 425</i>	<i>4 169.86</i>
	<i>Naukšēni</i>	<i>570 (2.2%)</i>	<i>4 345 651</i>	<i>7 623.95</i>
	<i>Rūjiena</i>	<i>1 205 (4.8%)</i>	<i>7 643 816</i>	<i>6 343.42</i>
	<i>Strenči</i>	<i>832 (3.3%)</i>	<i>2 864 726</i>	<i>3 443.18</i>
	Vidzeme	1 065 (4.2%)	16 651 420	15 635.14
	Rīga	3 241 (12.8%)	49 709 798	15 337.80
	Pierīga	1 079 (4.3%)	16 247 846	15 058.25
	Zemgale	51 (0.2%)	615 910	12 076.67
	Kopā	25 352	298 338 421	11 767.85

No Valmieras novadā dzīvojošajiem (deklarētajiem) 25 352 strādājošajiem savā novadā ir nodarbināti 19 916 iedzīvotāji jeb 78.6% no deklarētajiem. 3 241 strādājošais jeb 12.8% ir nodarbināts Rīgā, 1079 jeb 4.3% - Pierīgā, 1065 jeb 4.2% Vidzemes reģionā ārpus Valmieras novada, bet 51 strādājošais jeb 0.2% ir nodarbināts Zemgales reģionā.

Novadā dzīvojošie Latvijā nodarbinātie 2017. gadā radīja pievienoto vērtību 298.3 miljonu EUR apmērā. 215.1 milj. EUR 72.1% pievienotās vērtības tika radīti pašu novadā, 49.7 miljoni EUR jeb 16.7% tika radīti Rīgā, savukārt aptuveni 16 milj. EUR jeb aptuveni 5.5% pievienotās vērtības radīja Vidzemē un Pierīgā strādājošie.

Novadā strādājošie tā iedzīvotāji ekonomiski ir mazāk produktīvi – 2017. gadā katrs Valmieras novadā reģistrētais, kurš strādāja novadā, radīja pievienoto vērtību 10.8 tūkst. EUR apmērā, savukārt katra ārpus novada strādājošā radītā pievienotā vērtība bija par 40% augstāka. Viens strādājošais ir būtiski (pat 3-4 reizes) produktīvāks ārpus savas pašvaldību apvienības vai novada nekā uz vietas strādājošais. Šāda situācija ir vērojama visās novada pašvaldību apvienībās, izņemot Strenčus.

Būtiski atšķiras vietējās nodarbinātības līmenis atkarībā no attāluma no Valmieras. Savā pilsētā ir nodarbinātas 2/3 no Valmierā reģistrētajiem strādājošajiem, piepilsētas pašvaldību apvienībās (Brenguļu, Kauguru un Trikātas, Burtnieku, Kocēnu) ir nodarbināti vien 32-36% strādājošo, savukārt pārējās, no Valmieras attālākās pašvaldību apvienībās vietējais nodarbinātības līmenis ir 52-55%. Valmieras pilsētā ir nodarbināti 34-42% nodarbināto, kas dzīvo pilsētai ģeogrāfiski tuvējās apvienībās, savukārt no Valmieras attālākajās apvienībās (Strenču, Mazsalacas, Rūjienas, Naukšēnu) Valmieras pilsētā strādā vien 13-16% nodarbināto. Kaimiņos esošajās apvienībās nodarbināto īpatsvars ir neliels un parasti nepārsniedz 9% no attiecīgajā pašvaldību apvienībā dzīvojošajiem nodarbinātajiem (izņemot Valmieras pilsētu un Naukšēnu apvienību, kur šis īpatsvars ir 12-15%).

Rīgā ir nodarbināti 10-14% no strādājošajiem, pie tam šāds nodarbinātības līmenis ir vērojams visās novada pašvaldību apvienībās neatkarīgi no citiem faktoriem. Rīgā strādājošie rada pievienoto vērtību vismaz 14 tūkst. EUR gadā (arī neatkarīgi no pašvaldības īpatnībām) uz nodarbināto. Izņēmums arī šajā gadījumā ir Strenču apvienība, no kuras viens Rīgā strādājošais rada pievienoto vērtību, kura ir mazāka par 11 tūkst. EUR gadā.

Tabula 12. Valmieras novadā deklarēto iedzīvotāju nodarbinātība pa nozarēm Latvijā 2017. gadā (%).⁵⁵

Nozares	Novads	Valmiera	Beverīna	Burtnieki	Kocēni	Mazsalaca	Naukšēni	Rūjiena	Strenči
A	6.7%	2.7%	13.4%	9.0%	8.1%	12.1%	25.2%	9.7%	11.8%
B	0.6%	0.3%		0.4%	1.5%			1.1%	2.3%
C	16.4%	16.6%	20.3%	15.2%	16.4%	14.7%	15.8%	18.2%	11.5%
D	1.3%	1.1%	1.8%	1.4%	1.9%		3.4%	1.3%	1.2%
E	0.7%	0.8%		0.8%	1.2%			0.7%	
F	7.4%	7.5%	8.4%	8.3%	7.5%	3.3%	4.6%	7.9%	5.5%
G	15.4%	16.8%	15.3%	14.4%	15.1%	16.3%	10.8%	13.3%	10.4%
H	5.5%	5.8%	5.0%	6.5%	4.6%	4.3%	3.6%	5.1%	4.8%
I	3.4%	3.7%	2.4%	3.3%	4.0%	3.8%	1.9%	2.2%	3.4%
J	2.0%	2.7%	1.3%	1.8%	1.2%			1.2%	0.9%
K	1.1%	1.4%	0.9%	1.0%	1.0%			0.7%	
L	1.9%	2.5%	1.5%	2.0%	1.8%			0.6%	
M	3.4%	4.0%	2.7%	3.4%	3.4%	4.5%	2.4%	1.6%	1.1%
N	3.5%	3.8%	3.4%	3.5%	2.0%	3.6%	2.1%	3.2%	4.2%
O	7.6%	7.3%	5.1%	9.4%	7.3%	9.7%	6.3%	8.7%	7.9%
P	10.8%	11.0%	9.0%	10.9%	11.4%	14.2%	12.8%	10.3%	6.5%
Q	7.5%	6.5%	5.6%	4.4%	6.0%	8.5%	6.9%	11.3%	25.0%
R	2.5%	2.7%	1.9%	2.0%	3.2%	2.6%	2.0%	1.8%	2.3%
S	2.5%	2.8%	2.1%	2.5%	2.5%	2.6%	2.2%	1.3%	1.3%

⁵⁵ CSP tabula NPV031. Nodarbināto iedzīvotāju svārstmigrācija, darbvietu skaits, radītā pievienotā un produkcijas vērtība pēc NACE reģionos, republikas pilsētās, novados, novadu pilsētās, pagastos, apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās (eksperimentālā statistika) 2017. g.

Tabula norādīta attiecīgajā apvienībā dzīvojošo (deklarēto) personu Latvijas republikas teritorijā nodarbināto personu sadalījumu pa nozarēm.⁵⁶ 1. vietā esošā nozare ir izcelta ar zaļu krāsu, 2. vietā esošā – ar dzeltenu, 3. vietā – ar oranžu.

Kopumā Valmieras novadā dzīvojošie visvairāk ir nodarbināti apstrādes rūpniecībā (C), tirdzniecībā (G) un izglītībā (P). Minētās nozares ir starp 3 populārākajām lielākajā daļā pašvaldību apvienību, izņemot:

- 1) Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienību, kur 3. populārākā darbības nozare ir lauksaimniecība (A);
- 2) Naukšēnu apvienību, kur populārākā nodarbinātības nozare ir lauksaimniecība (A);
- 3) Rūjienas apvienību, kur 3. populārākā nodarbinātības nozare ir veselība un sociālā aprūpe (Q);
- 4) Strenču apvienību, kurai kopumā ir raksturīga atšķirīga nodarbinātības struktūra nekā pārējās apvienībās. Strenču apvienībā populārākā nodarbinātības nozare ir veselība un sociālā aizsardzība (Q), nākamā ir lauksaimniecība (A), savukārt apstrādes rūpniecība (C) ir vien 3. vietā. Nebūtiski no nodarbinātības apstrādes rūpniecībā atpaliek nodarbinātība tirdzniecībā (G).

Vietējās ekonomikas pamatrādītāji 2017. gadā⁵⁷

Tabula 13. Valmieras novadā dzīvojošie un nodarbinātie iedzīvotāji 2017. gadā.

Dzīves vieta	Novads	Valmiera	Beverīna	Burtnieki	Kocēni	Mazsalaca	Naukšēni	Rūjiena	Strenči
Novads	19 916	12 082	719	1 970	1 882	656	570	1 205	832
Valmiera	10 056	8 473	174	624	636			53	96
Beverīna	1 072	480	477	39	43				33
Burtnieki	2 670	1 403		1 085	146				36
Kocēni	2 113	967	43	110	993				
Mazsal.	888	166		48	18	656			
Naukšēni	606	98					397	111	
Rūjiena	1 555	310			31		173	1 041	
Strenči	956	185	25	64	15				667
Vidzeme ⁵⁸	2 807	2 001	93	183	147	96	79	92	116
Rīga	655	515		84	56				
Pierīga	932	716		87	109				20
Zemgale	78	78							
Latgale	325	325							
Kurzeme	55	55							
Nezināms	69	44			11				14
Kopā	24 837	15 816	812	2 324	2 205	752	649	1 297	982

⁵⁶ Minētais sadalījums ir tieši Latvijas republikas teritorijā nodarbināto sadalījums no konkrētas apvienības, t.i., nozaru sadalījums kurās darbojas attiecīgajā apvienībā deklarētie nodarbinātie. Katrā konkrētajā novada apvienībā esošo darbavietu sadalījums pa nozarēm (neatkarīgi no tajās strādājošo dzīvesvietas) ir atrodams zemāk.

⁵⁷ Visu šajā sadaļā izmantoto datu avots ir CSP tabula NPV031. Nodarbināto iedzīvotāju svārstmigrācija, darbavietu skaits, radītā pievienotā un produkcijas vērtība pēc NACE reģionos, republikas pilsētās, novados, novadu pilsētās, pagastos, apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās (eksperimentālā statistika) 2017. g.

⁵⁸ Vidzemes reģions izņemot Valmieras novadu

Saskaņā ar augstāk esošo tabulu, kā arī tabulā ar nosaukumu "Valmieras novadā reģistrēto nodarbināto svārstmigrācija pa reģioniem un saražotā pievienotā vērtība 2017. gadā" esošo informāciju Valmieras novada apvienībās nodarbināto skaits un Valmieras novada apvienībās reģistrēto nodarbināto skaits 2017. gadā bija sekojošs:

- 1) **Valmieras novadu** (tagadējā Valmieras novada teritorija) par savu dzīvesvietu bija reģistrējuši 25 352 Latvijā nodarbināto, savukārt Valmieras novadā strādāja 24 837 nodarbinātie. 80.2% (19 916 nodarbinātie) no Valmieras novadā nodarbinātajiem bija deklarēti (dzīvoja) Valmieras novadā, 11.3% (2 807 nodarbinātie) dzīvoja citās Vidzemes reģiona pašvaldībās (ārpus Valmieras novada). 8.5% dzīvoja (bija deklarējušies) citos Latvijas reģionos, galvenokārt Pierīgā un Rīgā;
- 2) **Valmieras pilsētu** par savu dzīvesvietu bija reģistrējuši 12 693 Latvijā nodarbināto, savukārt Valmieras pilsētā strādāja 15 816 nodarbinātie. No Valmieras pilsētā strādājošajiem Valmieras pilsētā dzīvoja tikai 53.6% (8 473) tajā strādājošo, 22.8% (3 609) Valmieras pilsētā strādājošo dzīvoja citās Valmieras novada (galvenokārt Burtnieku un Kocēnu) apvienībās. 12.7% (2 001) Valmieras pilsētā strādājošo dzīvoja citās Vidzemes reģiona pašvaldībās (ārpus Valmieras novada), savukārt ārpus Vidzemes reģiona savu dzīvesvietu bija deklarējuši 11% (1 733) no Valmieras pilsētā nodarbinātajiem, galvenokārt no Pierīgas, Rīgas un Latgales reģioniem.
- 3) **Brenguļu, Kauguru, Trikātas** apvienību par savu dzīvesvietu bija reģistrējuši 1 310 Latvijā nodarbināto, savukārt šajā apvienībā strādāja vien 812 nodarbināto. No Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienībā strādājošajiem tajā dzīvoja vien 58.7% (477) nodarbināto, 21.4% (174) dzīvoja Valmieras pilsētā, savukārt 8.4% (68) dzīvoja citur Valmieras novadā (Kocēnu un Strenču apvienībās). 11.5% (93) nodarbināto dzīvoja citās Vidzemes reģiona pašvaldībās.
- 4) **Burtnieku** pašvaldību apvienību par savu dzīvesvietu bija reģistrējuši 3 402 Latvijā nodarbināto, savukārt šajā apvienībā strādāja 2 324 nodarbināto. Burtnieku apvienībā dzīvoja vien 46.7% (1 085) tajā nodarbināto, 38% (885) nodarbināto dzīvoja citās Valmieras novada apvienībās (galvenokārt Valmierā). 7.9% (183) nodarbināto dzīvoja citās Vidzemes reģiona pašvaldībās, bet 7.4% (171) nodarbināto dzīvesvietu bija deklarējuši Rīgas un Pierīgas reģionos.
- 5) **Kocēnu** apvienību par savu dzīvesvietu bija reģistrējuši 2 818 Latvijā nodarbināto, savukārt šajā apvienībā strādāja 2 205 nodarbināto. Kocēnu apvienībā dzīvoja vien 45% (993) tajā nodarbināto, 40.3% (889) nodarbināto dzīvoja citās Valmieras novada apvienībās (galvenokārt Valmierā). 6.7% (147) nodarbināto dzīvoja citās Vidzemes reģiona pašvaldībās, bet 7.5% (165) nodarbināto dzīvesvietu bija deklarējuši Rīgas un Pierīgas reģionos.
- 6) **Mazsalacas** apvienību par savu dzīvesvietu bija reģistrējuši 1 209 Latvijā nodarbināto, savukārt šajā apvienībā strādāja 752 nodarbinātie. Mazsalacas apvienībā dzīvoja nospiedošais vairums (87.2% (656)) tajā nodarbināto, 12.8% (96) nodarbināto dzīvoja citās Vidzemes reģiona pašvaldībās. Mazsalacas apvienībā nestrādāja neviena citās Valmieras novada apvienībās dzīvojoša persona.
- 7) **Naukšēnu** apvienību par savu dzīvesvietu bija reģistrējuši 738 Latvijā nodarbināto, savukārt šajā apvienībā strādāja 649 nodarbinātie. Naukšēnu apvienībā dzīvoja 61.2% (397) tajā nodarbināto, vēl 26.7% (173) nodarbināto

dzīvoja Rūjienas apvienībā, bet 12.2% (79) nodarbināto dzīvoja citās Vidzemes reģiona pašvaldībās.

- 8) **Rūjienas** apvienību par savu dzīvesvietu bija reģistrējuši 1 962 Latvijā nodarbināto, savukārt šajā apvienībā strādāja 1 297 nodarbināto. Rūjienas apvienībā dzīvoja 80.3% (1 041) tajā nodarbināto, 12.6% (164) nodarbināto dzīvoja citās Valmieras novada apvienībās (Naukšēnu apvienībā un Valmieras pilsētā). 7.1% (92) nodarbināto dzīvoja citās Vidzemes reģiona pašvaldībās.
- 9) **Strenču** apvienību par savu dzīvesvietu bija reģistrējuši 1 220 Latvijā nodarbināto, savukārt šajā apvienībā strādāja 982 nodarbinātie. Strenču apvienībā dzīvoja vien 67.9% (667) tajā nodarbināto, 16.8% (165) nodarbināto dzīvoja citās Valmieras novada apvienībās (galvenokārt Valmieras pilsētā). 11.8% (116) nodarbināto dzīvoja citās Vidzemes reģiona pašvaldībās, bet 3.5% (34) nodarbināto dzīvesvietu bija deklarējuši citos Latvijas reģionos.

Valmieras novadā kopumā ir raksturīgs neliels tajā deklarēto strādājošo iedzīvotāju pārsvars pār novadā nodarbinātajiem iedzīvotājiem – šādu nodarbināto bija par 500 (jeb 2%) vairāk nekā novadā nodarbināto. Augsts reģistrēto nodarbināto pārsvars pār uz vietas nodarbinātajiem ir raksturīgs visām apvienībām novadā – Brenguļu, Kauguru un Trikātas, Mazsalacas un Rūjienas apvienībās deklarēto nodarbināto skaits par vairāk kā 50% pārsniedz uz vietas nodarbināto skaitu.

Atšķirīga situācija ir Valmieras pilsētā, kurā uz vietas nodarbināto skaits tajā deklarēto (dzīvojošo) nodarbināto skaitu pārsniedz par vairāk kā 3 tūkstošiem (24.6%). Valmiera akumulē ap 80% no tiem nodarbinātajiem, kuri ir reģistrēti pārējās Valmieras novada apvienībās, bet tajās uz vietas nestrādā.

Tabula 14. Valmieras novadā uz vietas nodarbināto iedzīvotāju sadalījums pa nozarēm 2017. gadā (%)

Nozare	Novads	Valmiera	Beverīna	Burtnieki	Kocēni	Mazsalaca	Naukšēni	Rūjiena	Strenči
A	7.6%	1.6%	21.4%	24.6%	12.7%	26.9%	35.1%	13.1%	14.5%
B	0.2%			1.5%	1.3%				
C	17.2%	15.7%	27.3%	11.7%	33.6%	12.0%	24.6%	18.9%	6.4%
D	1.8%	2.2%	3.1%	1.1%	1.1%		3.3%		
E	0.7%	0.9%						1.1%	
F	7.3%	8.4%	3.6%	10.9%	5.6%	1.6%		3.5%	1.5%
G	15.2%	16.4%	9.1%	11.1%	15.4%	15.0%	8.3%	17.1%	9.2%
H	4.6%	4.9%	4.1%	6.4%	1.3%	4.4%		4.9%	4.1%
I	3.5%	3.7%	1.7%	3.8%	3.7%	2.4%		2.3%	4.5%
J	1.5%	2.2%		1.0%					
K	0.7%	1.0%							
L	1.9%	2.4%		1.4%	1.9%	0.1%		0.1%	
M	2.6%	3.2%	2.2%	1.9%	2.1%	1.5%			
N	2.2%	2.2%	2.2%	3.2%	1.3%	2.8%		1.4%	2.5%
O	6.2%	9.3%							
P	11.9%	10.7%	16.1%	13.9%	12.0%	17.3%	21.4%	14.2%	10.9%
Q	9.9%	10.2%	2.8%	1.7%	1.9%	8.7%	1.8%	19.7%	42.1%
R	2.6%	2.5%	2.6%	2.1%	2.9%	3.8%	2.4%	2.2%	3.0%
S	2.6%	2.4%	3.6%	3.7%	3.1%	3.5%	3.1%	1.5%	1.5%
Kopā	24 837	15 816	812	2 324	2 205	752	649	1 297	982

Tabula norāda attiecīgajā apvienībā dzīvojošo (deklarēto) personu Latvijas republikas teritorijā nodarbināto personu sadalījumu pa nozarēm; 1. vietā esošā nozare ir izcelta ar zaļu krāsu, 2. vietā esošā – ar dzeltenu, 3. vietā – ar oranžu, bet 4. – ar pelēku.

63.4% no Valmieras novadā nodarbinātajiem strādā Valmieras pilsētā. Valmieras pilsētā un tai ģeogrāfiski tuvajās trijās apvienībās (Brenguļu, Kauguru un Trikātas, Burtnieku un Kocēnu) 2017. gadā strādāja 85% no Valmieras novadā nodarbinātajiem.

Valmieras novadam kopumā ir raksturīga daudzveidīga nodarbinātības struktūra, nevienai no nozarēm atsevišķi nepārsniedzot 20% robežu. Daudzveidīga nodarbinātības struktūra ir Valmieras pilsētā un Rūjienas apvienībā, kur noteicošā loma ir Rūjienas pilsētai. Pārējās apvienībās nodarbinātībā izteikti dominē viena vai divas nozares.

Lai arī galvenās nozares apvienību ietvaros ir atšķirīgas, gan kopumā novadā, gan atsevišķās tā apvienībās pirmajās četrās vietās pēc nodarbināto īpatsvara ir piecas nozares – apstrādes rūpniecība (C), tirdzniecība (G), izglītība (P), veselība un sociālā aprūpe (Q) un lauksaimniecība (A).

Visnozīmīgākā nozare pēc nodarbinātības novadā ir apstrādes rūpniecība, kura nodarbina katru sesto novadā strādājošo. Šī nozare ir starp dominējošajām Kocēnu, Brenguļu, Kauguru un Trikātas un Naukšēnu apvienībās, kā arī ir būtiska Rūjienas apvienībai un Valmieras pilsētai.

Nākamā svarīgākā nozare pēc nodarbinātības novadā ir tirdzniecība, kura ir vadošā Valmieras pilsētā un ir starp 4 galvenajām pēc nodarbinātības visās novada apvienībās (tomēr nav vadošā nevienā no tām).

Trešā svarīgākā nozare – izglītība, kurā ir nodarbināts vidēji katrs astotais novadā strādājošais. Izglītība, tāpat kā tirdzniecība, ir starp svarīgākajām 4 nozarēm visās novada apvienībās, katrā no tiem nodarbinot ne mazāk kā 10% strādājošo.

Veselība un sociālā aprūpe novadā kopumā ir 4. svarīgākais darba devējs (galvenokārt pateicoties Strenču apvienībai, kurā tā ir dominējošā (42% nodarbināto) un Rūjienas apvienībai, kurā tā ir vadošā). Nozare relatīvi svarīga ir arī Valmieras pilsētai.

Lai arī lauksaimniecība novadā kopumā pēc nodarbināto īpatsvara nav vadošo nozaru starpā, tā ir dominējošā (vairāk kā 20% nodarbināto) 4 no 8 apvienībām. Lauksaimniecība nav starp vadošajām nodarbinātības nozarēm vien Valmieras pilsētā un Rūjienas apvienībā.

Būvniecība (F) ieņem relatīvi nozīmīgu vietu Burtnieku apvienības un Valmieras pilsētas nodarbinātības struktūrā. Valmieras pilsētas nodarbinātības struktūrā salīdzinoši svarīga vieta ir arī valsts pārvaldei (O), tomēr pārējās novada pašvaldību apvienībās šajā nozarē nodarbināto nav vispār.

Vienas uz vietas nodarbinātās personas radītā pievienotā vērtība un darba svārstmigrācija⁵⁹

Tabula 15. Valmieras novadā uz vietas radītās pievienotās vērtības sadalījums pēc nodarbināto deklarētās dzīvesvietas 2017. gadā.

Darbvietā	Dzīvesvieta	Nodarbināto skaits (īpatsvars)	Pievienotā vērtība (EUR)	PV uz nodarbināto (EUR)
Valmiera				
	Valmiera	8 473 (53.6%)	98 712 107	11 650.20
	Beverīna	480 (3.0%)	7 450 064	15 520.97
	Burtnieki	1 403 (16.6%)	18 059 174	12 871.83
	Kocēni	967 (6.1%)	13 370 726	13 827.02
	Mazsalaca	166 (1.1%)	2 135 308	12 863.30
	Naukšēni	98 (0.6%)	1 633 395	16 667.30
	Rūjiena	310 (2.0%)	5 331 558	17 198.57
	Strenči	185 (1.2%)	2 147 095	11 605.92
	Vidzeme	2 001 (12.7%)	25 447 145	12 717.21
	Rīga	515 (3.3%)	4 818 315	9 355.95
	Pierīga	716 (4.5%)	9 299 650	12 988.34
	Latgale	325 (2.1%)	1 801 078	5 541.78
	Kurzeme	55 (0.4%)	525 648	9 557.24
	Zemgale	78 (0.5%)	925 990	11 871.67
	Nezināms	44 (0.3%)	549 184	12 481.45
	Kopā	15 816	192 206 437	12 152.67
Beverīna				
	Beverīna	477 (58.7%)	5 124 928	10 744.08
	Valmiera	174 (21.4%)	1 135 415	6 525.37
	Kocēni	43 (5.3%)	368 383	8 567.05
	Strenči	25 (3.1%)	583 836	23 353.44
	Vidzeme	93 (11.5%)	758 356	8 154.37
	Kopā	812	7 970 918	9 816.40
Burtnieki				
	Burtnieki	1 085 (46.7%)	7 214 121	6 648.96
	Valmiera	624 (26.9%)	7 929 775	12 707.97
	Beverīna	39 (1.7%)	772 496	19 807.59
	Kocēni	110 (4.7%)	1 211 232	11 011.20
	Mazsalaca	48 (2.1%)	990 140	20 627.92
	Strenči	64 (2.8%)	2 485 107	38 829.80
	Vidzeme	183 (7.9%)	2 474 850	13 523.77
	Rīga	84 (3.6%)	954 785	11 366.49
	Pierīga	87 (3.7%)	1 002 739	11 525.74
	Kopā	2 324	25 035 245	10 772.48
Kocēni				
	Kocēni	993 (45.0%)	7 041 517	7 091.16
	Valmiera	636 (28.8%)	9 559 905	15 031.30
	Beverīna	43 (2.0%)	828 850	19 275.58
	Burtnieki	146 (6.6%)	2 275 680	15 586.85
	Mazsalaca	18 (0.8%)	209 010	11 611.67
	Rūjiena	31 (1.4%)	577 786	18 638.26

⁵⁹ CSP NPV031. Nodarbināto iedzīvotāju svārstmigrācija, darbvietu skaits, radītā pievienotā un produkcijas vērtība pēc NACE reģionos, republikas pilsētās, novados, novadu pilsētās, pagastos, apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās (eksperimentālā statistika) 2017. g.

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Esošā situācija

Darbvietā	Dzīvesvieta	Nodarbināto skaits (īpatsvars)	Pievienotā vērtība (EUR)	PV uz nodarbināto (EUR)
	<i>Strenči</i>	15 (0.7%)	376 221	25 081.40
	Vidzeme	147 (6.7%)	2 340 553	15 922.13
	Rīga	56 (2.5%)	785 344	14 024.00
	Pierīga	109 (4.9%)	1 358 574	12 463.98
	Nezināms	11 (0.5%)	165 623	15 056.64
	Kopā	2 205	25 519 063	11 573.27
Mazsalaca				
	<i>Mazsalaca</i>	656 (87.2%)	2 735 425	4 169.86
	Vidzeme	96 (12.8%)	525 347	5 472.36
	Kopā	752	3 260 772	4 336.13
Naukšēni				
	<i>Naukšēni</i>	397 (61.2%)	2 716 330	6 842.14
	<i>Rūjiena</i>	173 (26.7%)	1 629 321	9 418.04
	Vidzeme	79 (12.2%)	756 332	9 573.82
	Kopā	649	5 101 983	7 861.30
Rūjiena				
	<i>Rūjiena</i>	1 041 (80.3%)	6 342 657	6 092.85
	<i>Valmiera</i>	53 (4.1%)	463 757	8 750.13
	<i>Naukšēni</i>	111 (8.6%)	837 402	7 544.16
	Vidzeme	92 (7.1%)	1 074 732	11 681.87
	Kopā	1 297	8 718 548	6 722.09
Strenči				
	<i>Strenči</i>	667 (67.9%)	2 408 939	3 611.60
	<i>Valmiera</i>	96 (9.8%)	205 647	2 142.16
	<i>Beverīna</i>	33 (3.4%)	116 550	3 531.82
	<i>Burtnieki</i>	36 (3.7%)	133 590	3 710.83
	Vidzeme	116 (11.8%)	682 128	5 880.41
	Pierīga	20 (2.0%)	49 285	2 464.25
	Nezināms	14 (1.4%)	75 596	5 399.71
	Kopā	982	3 671 735	3 739.04
Novads				
	<i>Valmiera</i>	10 056 (47.7%)	118 006 606	11 734.95
	<i>Beverīna</i>	1 072 (2.8%)	14 292 888	13 332.92
	<i>Burtnieki</i>	2 670 (7.8%)	27 682 565	10 368.00
	<i>Kocēni</i>	2 113 (7.4%)	21 991 858	10 407.88
	<i>Mazsalaca</i>	888 (2.6%)	6 069 883	6 835.45
	<i>Naukšēni</i>	606 (2.2%)	5 187 127	8 559.62
	<i>Rūjiena</i>	1 555 (4.8%)	13 881 322	8 926.90
	<i>Strenči</i>	956 (3.3%)	8 001 198	8 369.45
	Vidzeme	2 807 (4.2%)	34 059 443	12 133.75
	Rīga	655 (12.8%)	6 558 444	10 012.89
	Pierīga	932 (4.3%)	11 710 248	12 564.64
	Latgale	325	1 801 078	5 541.78
	Zemgale	78 (0.2%)	925 990	11 871.67
	Kurzeme	55 (0.4%)	525 648	9 557.24
	Nezināms	69	790 403	11 455.12
	Kopā	24 837	271 484 701	10 930.66

2017. gadā Valmieras novadā deklarētie 25 352 nodarbinātie Latvijas teritorijā radīja pievienoto vērtību 298.3 milj. EUR apmērā jeb 11.8 tūkstošu EUR apmērā uz vienu nodarbināto gadā. Šajā pašā gadā Valmieras novadā uz vietas strādājošie 24 837

nodarbinātie radīja pievienoto vērtību 271.5 milj. EUR apmērā jeb 10.9 tūkstošu EUR apmērā uz vienu nodarbināto gadā. 70.8% no pievienotās vērtības Valmieras novadā tika radīti Valmieras pilsētā, savukārt Valmieras pilsētā un tai tuvējās pašvaldību apvienībās tika radīti 92.4% no novadā radītās pievienotās vērtības.

Visproduktīvākie bija Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienībā dzīvojošie Valmieras novadā nodarbinātie, kuru radītā PV bija 13.3 tūkst. EUR uz vienu strādājošo, savukārt vismazāk produktīvie bija Latgales reģionā deklarētie Valmieras pilsētā strādājošie, kuru radītā pievienotā vērtība bija vien 5.5 tūkst. EUR uz vienu strādājošo.

Pēc nodarbināto produktivitātes Valmieras novada pašvaldību apvienības var iedalīt 3 skaidri izteiktās grupās:

- Valmieras pilsētai ģeogrāfiski tuvējās pašvaldību apvienības, kur radītās pievienotās vērtības apjoms ir vairāk kā 10 tūkst. EUR uz vienu nodarbināto gadā;
- Rūjienas un Naukšēnu pašvaldību apvienības, kur radītā pievienotā vērtība uz 1 nodarbināto gadā svārstījās 6-7 tūkst. EUR apmērā;
- Mazsalacas un Strenču pašvaldību apvienības, kurās pievienotā vērtība uz 1 nodarbināto gadā bija vien 3-4 tūkst. EUR.

Tabula 16. Valmieras novadā uz vietas radītās pievienotās vērtības sadalījums pa nozarēm 2017. gadā (%)

Nozare	Novads	Valmiera	Beverīna	Burtnieki	Kocēni	Mazsalaca	Naukšēni	Rūjiņa	Strenči
A	8.7%	1.1%	47.5%	51.2%	4.5%	25.6%	40.9%	7.6%	7.1%
B	0.9%			6.0%	3.9%				
C	33.0%	33.7%	30.6%	8.7%	57.2%	20.9%	27.9%	37.6%	10.5%
D	8.3%	11.5%	0.4%	0.9%	1.1%		0.7%		
E	1.4%	1.8%						3.8%	
F	7.2%	8.5%	2.8%	6.9%	2.6%	1.9%		4.6%	1.3%
G	18.6%	20.1%	6.1%	10.4%	18.0%	23.6%	12.3%	24.5%	16.6%
H	5.4%	5.9%	4.3%	5.6%	1.9%	6.9%		8.4%	7.7%
I	1.8%	1.7%	1.1%	2.3%	1.9%	3.3%		2.2%	7.6%
J	2.2%	3.0%		0.7%					
K	0.5%	0.8%							
L	2.1%	2.7%		0.5%	0.9%	0.3%		0.1%	
M	2.1%	2.5%	2.8%	0.9%	0.9%	2.5%			
N	1.3%	1.5%	1.2%	1.4%	1.0%	0.7%		0.1%	0.6%
O	0.6%	0.3%							
P	1.3%	0.3%	0.6%	3.2%	4.9%	10.2%	16.2%	2.3%	10.5%
Q	2.2%	1.7%	1.0%	0.4%	0.1%	2.3%	0.4%	4.6%	36.9%
R	1.4%	1.8%	0.1%	0.2%	0.3%	0.2%	0.1%	0.3%	0.0%
S	1.1%	0.9%	1.6%	0.9%	1.1%	1.6%	1.5%	3.9%	1.2%

Tabula norāda attiecīgajā apvienībā radītās pievienotās vērtības sadalījumu pa nozarēm; 1. vietā esošā nozare ir izcelta ar **zaļu** krāsu, 2. vietā esošā – ar **dzeltenu**, 3. vietā – ar **oranžu**, bet 4. – ar **pelēku**.

Atšķirībā no nodarbināto skaita sadalījuma, pievienotās vērtības sadalījums novada apvienībās ir daudzveidīgāks. Novadā kopumā izteiktās līderpozīcijās ir apstrādes rūpniecība (C) un tirdzniecība (G), nozīmīga loma pievienotās vērtības radīšanā ir arī lauksaimniecībai (A), enerģētikai (D) un būvniecībai (F).

Apstrādes rūpniecība ir nozīmīgākā pievienoto vērtību radošā nozare novadā – 2017. gadā tās pienesums kopējā pievienotā vērtība bija 33%. Apstrādes rūpniecībā ir viena no

top 3 nozarēm visās novada apvienībās, tā ir dominējošā nozare 6 no 8 apvienībām. Apstrādes rūpniecība novadā ir ļoti koncentrēta – 72% pievienotās vērtības rūpniecībā tiek radīti Valmieras pilsētā, vēl 16% tiek radīti Kocēnu apvienībā.

Novadā ir attīstīta arī tirdzniecība, kura top 4 nozaru vidū ir visās apvienībās, bet 3 (Valmieras pilsētā, Mazsalacas un Rūjienas apvienībās) tā ir dominējošo nozaru vidū. Koncentrācijas līmenis tirdzniecībā ir līdzīgs koncentrācijas līmenim apstrādes rūpniecībā – 77% radītās pievienotās vērtības tiek radīti Valmieras pilsētā, vēl 9% tiek radīti Kocēnu apvienībā.

Lauksaimniecība novada ekonomikā ieņem 3. vietu pēc radītās pievienotās vērtības. Neskatoties uz 3. vietu, lauksaimniecība rada vismaz 40% pievienotās Burtņieku, Brenguļu, Kauguru un Trikātas un Naukšēnu apvienībās, kā arī ceturtdaļu pievienotās vērtības Mazsalacas apvienībā. Lauksaimniecība nav nozīmīga tikai Valmieras pilsētā un Strenču apvienībā. Galvenais lauksaimniecības centrs novadā ir Burtņieku apvienībā, kurā tiek radīti 54% no novada pievienotās vērtības lauksaimniecībā, pa 9% tiek radīti Valmieras pilsētā un Naukšēnu apvienībā.

4. vietā novada pievienotajā vērtībā ir enerģētikas nozare, 98% no kuras ir koncentrēta Valmieras pilsētā.

Valmieras pilsētā un Burtņieku apvienībā salīdzinoši nozīmīga ir būvniecības nozare, savukārt Brenguļu, Kauguru un Trikātas un Rūjienas apvienībās nozīme ir transporta nozarei. Izglītības nozares pienesums ir būtisks Mazsalacas, Naukšēnu un Strenču apvienību ekonomikās. Vairāk kā trešdaļu no Strenču ekonomikas veido veselības aizsardzība un sociālā aprūpe, kā rezultātā ekonomikas struktūra Strenču apvienībā būtiski atšķiras no novada kopējās ekonomikas struktūras.

Darba alga

Tabula 17. Mēneša vidējā bruto darba samaksa (pēc deklarētās dzīvesvietas) Valmieras novada apvienībās, Rīgā un valstī (2011.-2020.g., EUR mēnesī)⁶⁰

Teritorija/gads	2020./2011.	2011.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Latvija	+77%	585	787	846	923	986	1 033
% no Rīgas pilsētas		87.8%	88.0%	88.2%	88.8%	88.8%	89.1%
Rīgas pilsēta	+74%	666	894	959	1 040	1 110	1 159
Valmieras pilsēta	+78%	572	768	815	899	970	1 019
% no Rīgas pilsētas		85.9%	85.9%	85.0%	86.4%	87.4%	87.9%
% no Latvijas		97.8%	97.6%	96.3%	97.4%	98.4%	98.6%
Brenguļu, Kauguru un Trikātas a.	+81%	510	706	742	823	911	924
% no Rīgas pilsētas		76.6%	79.0%	77.4%	79.1%	82.1%	79.7%
% no Latvijas		87.2%	89.7%	87.7%	89.2%	92.4%	89.4%
% no Valmieras pilsētas		89.2%	91.9%	91.0%	91.6%	93.9%	90.7%
Burtņieku a.	+89%	471	676	727	791	863	892
% no Rīgas pilsētas		70.7%	75.6%	75.8%	76.1%	77.7%	77.0%
% no Latvijas		80.5%	85.9%	85.9%	85.7%	87.5%	86.4%
% no Valmieras pilsētas		82.3%	88.0%	89.2%	88.0%	89.0%	87.5%
Kocēnu a.	+95%	486	684	739	814	888	948

⁶⁰ CSP tabula RIG110. Mēneša darba samaksa pēc dzīvesvietas reģionos, republikas pilsētās, novados, novadu pilsētās, pagastos (atbilstoši robežām 2021. gada sākumā), apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās (eksperimentālā statistika) - Bruto/ Neto, Rādītāji, Visas teritorijas un Laika periods

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Esošā situācija

% no Rīgas pilsētas		73.0%	76.5%	77.1%	78.3%	80.0%	81.8%
% no Latvijas		83.1%	86.9%	87.4%	88.2%	90.1%	91.8%
% no Valmieras pilsētas		85.0%	89.1%	90.7%	90.5%	91.5%	93.0%
Mazsalacas a.	+79%	444	617	661	723	755	796
% no Rīgas pilsētas		66.7%	69.0%	68.9%	69.5%	68.0%	68.7%
% no Latvijas		75.9%	78.4%	78.1%	78.3%	76.6%	77.1%
% no Valmieras pilsētas		77.6%	80.3%	81.1%	80.4%	77.8%	78.1%
Naukšēnu a.	+72%	494	640	706	752	819	851
% no Rīgas pilsētas		74.2%	71.6%	73.6%	72.3%	73.8%	73.4%
% no Latvijas		84.4%	81.3%	83.5%	81.5%	83.1%	82.4%
% no Valmieras pilsētas		86.4%	83.3%	86.6%	83.6%	84.4%	83.5%
Rūjienas a.	+84%	456	635	681	786	830	839
% no Rīgas pilsētas		68.5%	71.0%	71.0%	75.6%	74.8%	72.4%
% no Latvijas		77.9%	80.7%	80.5%	85.2%	84.2%	81.2%
% no Valmieras pilsētas		79.7%	82.7%	83.6%	87.4%	85.6%	82.3%
Strenču a.	+93%	471	619	682	777	833	910
% no Rīgas pilsētas		70.7%	69.2%	71.1%	74.7%	75.0%	78.5%
% no Latvijas		80.5%	78.7%	80.6%	84.2%	84.5%	88.1%
% no Valmieras pilsētas		82.3%	80.6%	83.7%	86.4%	85.6%	89.3%

Viena strādājošā vidējā bruto darba alga valstī no 2011. līdz 2020. gadam ir pieaugusi par 77%, Rīgā (galvenais darba svārstmigrācijas piesaistes punkts valstī) – par 74%, bet Valmieras pilsētā (galvenais darba svārstmigrācijas piesaistes punkts Valmieras novadā) – par 78%. Tādējādi vidējā darba alga valstī tiecas sasniegt darba algas līmeni Rīgā (sasniedzot 89% 2020. gadā), savukārt vidējā darba alga Valmieras pilsētā tiecas sasniegt gan vidējo darba algu valstī (98.6% 2020. gadā), gan vidējo darba algu Rīgā (87.9% 2020. gadā). Starp minētajām teritorijām vidējā darba algas konverģence ir pastāvīga un viennozīmīga, t.i., konverģence notiek vienmērīgi un pastāvīgi.

Valmieras pilsēta ir viena no retajām valstpilsētām ar pastāvīgu un viennozīmīgu vidējās darba algas konverģenci ar Rīgu, otra šāda pilsēta ir Jēkabpils, kurā vidējās darba algas līmenis joprojām ir būtiski zemāks par Valmieru.

2020. gadā nav būtiskas starpības starp vidējo darba algu Valmierā, vidēji valstī un Rīgā.

Vairumā novada apvienību (izņemot Naukšēnu) vidējās darba algas pieaugums pēdējo 10 gadu laikā bija straujāks nekā Valmieras pilsētā, dažās no tām (Kocēnu un Strenču) vidējā darba alga pieauga gandrīz divkārt. Kocēnu un Strenču apvienības ir vienīgās novadā, kurās joprojām turpinās vidējās darba algas konverģence gan ar Valmieru, gan ar valsti kopumā. Pārējās apvienībās vidējās darba algas konverģence 2020. gadā apstājās; Mazsalacas apvienībā konverģence apstājās jau 2016. gadā, savukārt Naukšēnu apvienībā jau 2014. gadā.

Zemākā vidējā darba alga ir Mazsalacas pašvaldību apvienībā, kur tā 2020. gadā nepārsniedza 2/3 no vidējās darba algas Rīgā un bija vismaz par 22% zemāka par vidējo darba algu Valmieras pilsētā.

Tabula 18. Valmieras novadā deklarēto nodarbināto atalgojuma un radītās pievienotās vērtības salīdzinājums (2017. g.)

Dzīvesvieta	Darba alga (EUR/mēn.)	PV uz nodarbināto (EUR/mēn.)	PV/darba alga
Valmiera	815	1 048	1.286
Beverīna	742	1 137	1.533

Dzīvesvieta	Darba alga (EUR/mēn.)	PV uz nodarbināto (EUR/mēn.)	PV/darba alga
Burtnieki	727	933	1.283
Kocēni	739	980	1.326
Mazsalaca	661	739	1.118
Naukšēni	706	856	1.212
Rūjiena	681	847	1.243
Strenči	682	773	1.134

Viena nodarbinātā radītās pievienotās vērtības attiecība pret darba algu norāda uz darba algas apmēra ekonomisko pamatotību: jo lielāka ir šī attiecība, jo lielāka darba algas pieauguma pamatotība. Ja šī attiecība ir mazāka par 1, darba alga ir sasniegusi savu maksimumu un tās tālākajam pieaugumam nav pamata.

Vislabākā pievienotās vērtības/darba algas attiecība ir vērojama starp Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienības deklarētajiem nodarbinātajiem. Laba pievienotās vērtības/darba algas attiecība ir novērojama arī Valmieras pilsētā, Kocēnu un Rūjienas apvienībās, savukārt Mazsalacas un Strenču apvienībās šī attiecība ir pietuvojusies 1. Tas nozīmē, ka vidējās darba algas pieaugums tuvākā gada vai divu laikā Strenču apvienībā apstāsies, savukārt jau tā zemajai darba algai Mazsalacas apvienībā nav pamata pieaugt, kamēr nepieaug šajā apvienībā radītā pievienotā vērtība.

Tabula 19. Darba ņēmēju sadalījums pēc mēneša bruto darba ienākumiem Latvijā un Valmieras novada pašvaldību apvienībās (2016.-2020. g.)^{61, 62}

Teritorija, rādītājs	2016.	2017.		2018.		2019.		2020.	
	skaits	skaits	%	skaits	%	skaits	%	skaits	%
Latvija	864 096	863 460	-0.1%	872 427	+1.0%	880 554	+0.9%	860 453	-2.3%
bez darba ienāk.	72 569	70 567	-2.8%	69 716	-1.2%	71 673	+2.8%	83 756	+17%
%	8.4%	8.2%		8.0%		8.1%		9.7%	
līdz 200 EUR	70 953	63 448	-11%	54 454	-14%	51 978	-4.5%	50 824	-2.2%
%	8.2%	7.3%		6.2%		5.9%		5.9%	
200-400 EUR	143 856	123 934	-14%	72 382	-42%	67 018	-7.4%	62 322	-7.0%
%	16.6%	14.4%		8.3%		7.6%		7.2%	
400-700 EUR	212 882	209 246	-1.7%	237 620	+14%	216 596	-8.8%	186 146	-14%
%	24.6%	24.2%		27.2%		24.6%		21.6%	
700-1 000 EUR	162 418	163 831	+0.9%	166 827	+1.8%	165 779	-0.6%	157 505	-5.0%
%	18.8%	19.0%		19.1%		18.8%		18.3%	
1 000-1 500 EUR	117 721	132 385	+12%	148 432	+12%	162 536	+9.5%	164 154	+1.0%
%	13.6%	15.3%		17.0%		18.5%		19.1%	
virš 1 500 EUR	83 697	100 049	+20%	122 997	+23%	144 974	+18%	155 745	+7.4%
%	9.7%	11.6%		14.1%		16.5%		18.1%	
zem minim. algas	171 609	159 618	-7.0%	165 422	+3.6%	152 666	-7.7%	140 230	-8.1%
%	19.9%	18.5%		19.0%		17.3%		16.3%	
ar minim. algu	29 271	27 647	-5.5%	25 314	-8.4%	22 047	-13%	16 948	-23%
%	3.4%	3.2%		2.9%		2.5%		2.0%	
Valmieras novads	23 202	23 066	-0.6%	23 099	+0.1%	23 280	+0.8%	22 925	-1.5%
bez darba ienāk.	2 007	2 025	-2.8%	1 922	-1.2%	1 954	+2.8%	2 150	+17%
%	8.7%	8.8%		8.3%		8.4%		9.4%	
līdz 200 EUR	1 740	1 522	-13%	1 302	-14%	1 253	-3.8%	1 225	-2.2%
%	7.5%	6.6%		5.6%		5.4%		5.3%	

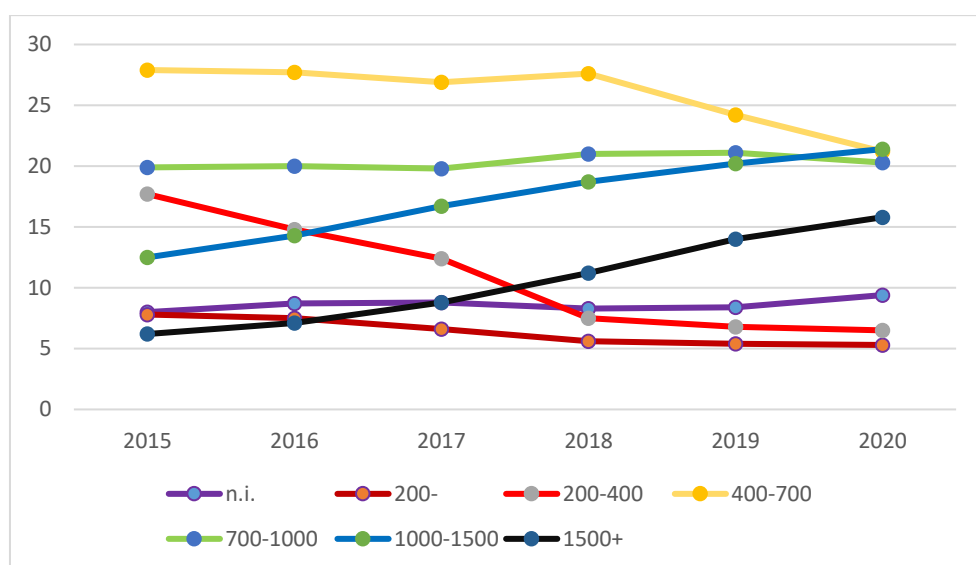
⁶¹ CSP tabula DSN050. Darba ņēmēju skaita sadalījums pēc mēneša bruto darba ienākumiem republikas pilsētās un novados - Rādītāji, Mēneša bruto darba ienākumu lieluma grupa, euro, Teritoriālā vienība, Rādītājs un Laika periods

⁶² Tabulā ar oranžu krāsu ir izceltas negatīvās tendences atalgojuma sadalījuma dinamikā

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Esošā situācija

200-400 EUR	3 440	2 852	-17%	1 730	-39%	1 571	-9.2%	1 498	-4.6%
%	14.8%	12.4%		7.5%		6.8%		6.5%	
400-700 EUR	6 425	6 215	-3.3%	6 378	+2.6%	5 622	-12%	4 871	-13%
%	27.7%	26.9%		27.6%		24.2%		21.2%	
700-1 000 EUR	4 628	4 572	-1.2%	4 849	+6.1%	4 916	+1.4%	4 654	-5.3%
%	20.0%	19.8%		21.0%		21.1%		20.3%	
1 000-1 500 EUR	3 310	3 851	+16%	4 329	+12%	4 705	+8.7%	4 917	+4.5%
%	14.3%	16.7%		18.7%		20.2%		21.4%	
virš 1 500 EUR	1 652	2 033	+23%	2 588	+27%	3 262	+26%	3 612	+11%
%	7.1%	8.8%		11.2%		14.0%		15.8%	
zem minim. algas	4 015	3 711	-7.6%	3 806	+2.6%	3 472	-8.8%	3 249	-6.4%
%	17.3%	16.1%		16.5%		14.9%		14.2%	
ar minim. algu	547	505	-7.7%	455	-9.9%	379	-17%	284	-25%
%	2.4%	2.2%		2.0%		1.6%		1.2%	

Attēls 13. Valmieras novadā strādājošo darba ņēmēju bruto mēneša atalgojuma sadalījums pa ienākumu grupām (EUR, % no kopējā gadā)

Atalgojuma sadalījuma tendences Valmieras novadā ir līdzīgas tendencēm Latvijā kopumā. Galvenā Valmieras novada atšķirība no Latvijas ir tā, ka Valmieras novadā ir mazāk izteikta atalgojumu nevienlīdzība – novadā jūkami mazāks ir ļoti mazu algu saņemšo īpatsvars (kurš arī straujāk nekā Latvijā samazinās) un salīdzinoši augstāks vidēji augstu atalgojumu saņemšo īpatsvars (kurš arī pieaug straujāk nekā Latvijā kopumā). Tai pat laikā Valmieras novadā ir mazāks ļoti augstu atalgojumu (1500+ EUR mēnesī) saņemšo īpatsvars, savukārt šādu cilvēku skaits novadā pieaug straujāk nekā valstī kopumā.

2020. gadā Latvijā atalgojumu, kas ir mazāks par 400 EUR mēnesī (bruto) saņēma katrs septītais strādājošais – 2015. gadā šādu atalgojumu saņēma katrs ceturtais. Atalgojumu, kas ir lielāks par 1000 EUR mēnesī, 2020. gadā Latvijā saņēma 37% strādājošo – 2015. gadā šādu atalgojumu saņemšo īpatsvars bija vien 23%.

2020. gadā Valmieras novadā atalgojumu, kas ir mazāks par 400 EUR mēnesī (bruto) saņēma katrs astotais strādājošais – 2015. gadā šādu atalgojumu saņēma 22% strādājošo. Atalgojumu, kas ir lielāks par 1000 EUR mēnesī, 2020. gadā Valmieras novadā saņēma 37% strādājošo – 2015. gadā šādu atalgojumu saņemšo īpatsvars bija vien 21%.

Gan Valmieras novadā, gan Latvijā kopumā laika posmā no 2015. līdz 2020. gadam konstanti (un salīdzinoši strauji) samazinājās mazu atalgojumu (zem 200 EUR un robežās no 200 līdz 400 EUR mēnesī (bruto)) saņemošo strādājošo īpatsvars. Tai pat laikā skaidri (un arī salīdzinoši strauji) pieauga augstu atalgojumu (1000 EUR mēnesī (bruto) un vairāk) saņemošo strādājošo īpatsvars. Stabils ir 700-100 EUR mēnesī saņemošo īpatsvars gan Latvijā, gan Valmieras novadā – apskatāmajā laika periodā tas svārstījās 18-20% robežās Latvijā un 20-22% robežās Valmieras novadā.

Neskatoties uz kopumā pozitīvajām tendencēm darba ņēmēju atalgojumā 2015.-2020. g. periodā, 18% strādājošo Latvijā (15% Valmieras novadā) joprojām ir spiesti samierināties ar minimālo vai par to zemāku atalgojumu – šādu strādājošo īpatsvars apskatāmajā periodā ir samazinājies nebūtiski. Ja līdz 2019. g. darba ienākumu nebija ap 8% strādājošo, tad 2020. gadā šādu strādājošo īpatsvars pietuvojās 10% (iespējams, COVID-19 pandēmijas ietekmē).

Bezdarbs

Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) sniegto informāciju⁶³ bezdarba līmenis Valmieras novadā 2021. gada 1. oktobrī bija vien 3.1% no darbspējas vecumā esošajiem iedzīvotājiem. Bezdarba līmenis Valmieras pilsētā tajā pašā laikā bija 3.0% no darbspējas vecumā esošajiem iedzīvotājiem. Bezdarba līmenis Valmieras novadā ir viszemākais Vidzemes reģionā un starp desmit zemākajiem valsts novadu un pilsētu vidū.

Ekonomikas teorija par dabisku bezdarba līmeni darbspējīgo vidū uzskata bezdarba esošo skaitu 4-5% apmērā no darbspējīgajiem iedzīvotājiem – šāds darbspējīgo procents dažādu apstākļu un apsvērumu dēļ nekad neiesaistās darba tirgū, lai gan šāda iespēja šiem 4-5% ir. Bezdarba līmenis, kurš ir 4-5% līmenī norāda uz to, ka jebkurš strādājošais, kurš vēlas strādāt, konkrētajā teritorijā var atrast darbu, bezdarba līmenis, kas ir zemāks par 4-5%, norāda uz to, ka konkrētajā teritorijā darbaspēka nepietiek un darba devēji nereti ir spiesti konkurēt par darbiniekiem nevis otrādi.

NVA statistika liecina, ka puse no bezdarbniekiem ir bez darba ne ilgāk kā par 6 mēnešiem, 20% bezdarbnieku bez darba ir 6-12 mēnešus un 1-3 gadus, savukārt vairāk kā 3 gadus bez darba ir katrs desmitais reģistrētais bezdarbnieks valstī.

Valmieras novadā ne vairāk kā 6 mēnešus bez darba ir 69% bezdarbnieku, 6-12 mēnešus bez darba ir 19% bezdarbnieku, savukārt vairāk kā gadu bez darba ir vien 12% bezdarbnieku. Šāda bezdarbnieku bezdarba ilgumstruktūra ir vislabākā valstī un salīdzināma vien ar Pierīgas novadiem un Rīgu.

Uz 01.10.2021. Valmieras novadā ar augstāko izglītību bija 20% bezdarbnieku, ar profesionālo – 32%, ar vispārējo vidējo – 28% un ar pamatzglītību un zemāku – 20%.

Valmieras novadā 15-29 gadu vecumā bija 19% bezdarbnieku, 32% bija 30-44 gadus veci, savukārt 49% bija vecāki par 45 gadiem.

Bezdarbnieku problēmgrupas Valmieras novadā uz 01.10.2021. bija sekojošas: ilgstošie bezdarbnieki – 12%, bezdarbnieki-invalidi – 13%, jaunieši 15-24 g. vecumā – 8% un pirmspensijas vecuma bezdarbnieki – 19%.

---

⁶³ <https://www.nva.gov.lv/lv/bezdarba-statistika> sadaļa 'Reģistrēto bezdarbnieku skaits sadalījumā pa pilsētām un novadiem'

Tipisks Valmieras novada bezdarbnieks ir izglītots darba tirgus dalībnieks, kura, ir bezdarbnieka statuss galvenokārt tādēļ, lai ilgāk atpūstos starp iepriekšējo un nākamo darbu. Vairāk kā 2/3 bezdarbnieku bez darba ir ne ilgāk kā 6 mēnešus. Bezdarbnieku vecumstruktūra un problēmgrupu īpatsvars Valmieras novadā ir tādi paši kā vidēji valstī.

Gan bezdarba līmenis, gan bez darba esošo sastāvs norāda, ka Valmieras novadā aktuālāks ir nevis bezdarbs, bet gan darbaspēka nepietiekamība darba tirgū.

Teritorijas attīstības indekss

Valmieras pilsētas TAI starp valstpilsētām – viens no augstākajiem 2019. gadā ranga 4. vieta ar TAI -0,009, bet 2020. gadā Valmiera ir pakāpusies līdz 2. vietai ar 0,236. Bijušajiem novadiem ar lielām teritoriālajām atšķirībām – Beverīnas, Kocēnu, Burtnieku un Naukšēnu novads ir ar augstāku TAI nekā vidēji valstī, savukārt Mazsalacas, Rūjienas un Strenču novadā – zem vidējā valstī.

Tabula 20. Teritorijas attīstības indekss.

Novads	2019. gads		2020. gads	
	TAI	Rangs	TAI	Rangs
Beverīnas	0,156	27	0,185	29
Burtnieku	-0,049	42	0,170	33
Kocēnu	0,093	31	0,182	31
Mazsalacas	-0,295	64	-0,083	63
Naukšēnu	-0,123	48	0,411	14
Rūjienas	-0,438	70	-0,076	62
Strenču	-0,879	93	-0,155	71

Valmieras novadā ir spēcīga uzņēmējdarbība un nodarbinātība, kā arī liels izaugsmes potenciāls, ko stiprina pašvaldības kapacitāte. Lielākie izaicinājumi ir saistīti ar augstākas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu radīšanu, kas nodrošinās augstu konkurētspēju arī nākotnē.

4 Pakalpojumi

4.1 Kultūra

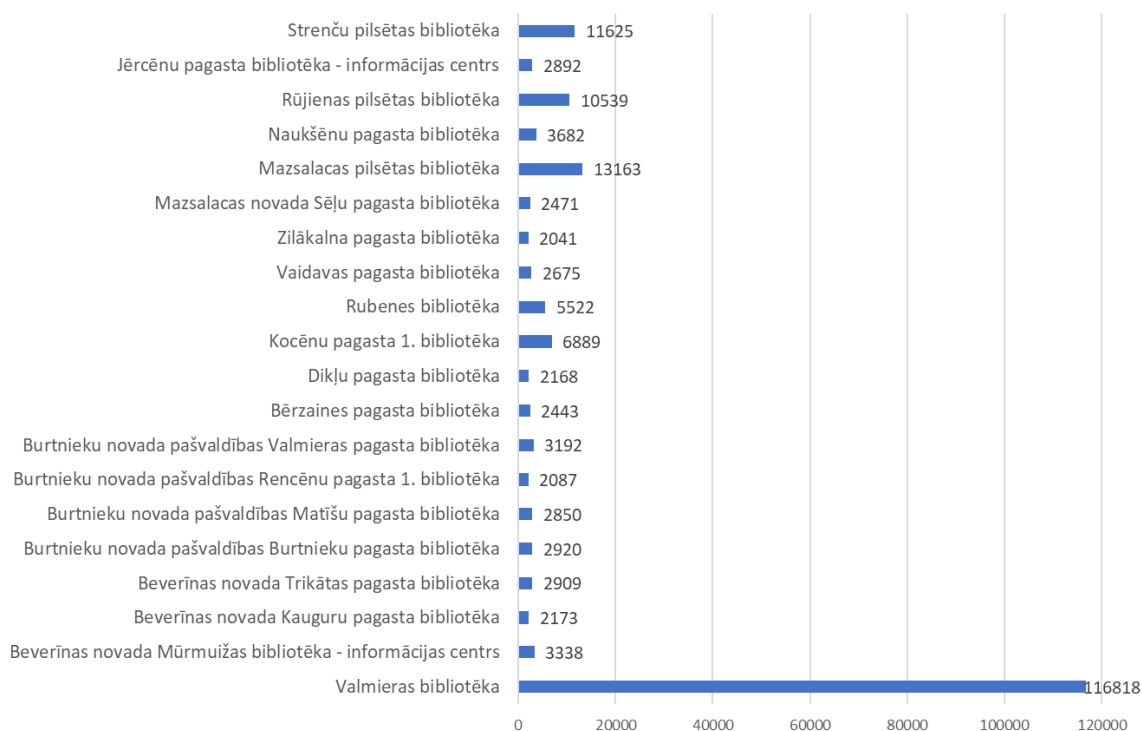
Valmieras novada kultūrvidē veidojas no plaša un dažāda kultūras piedāvājuma, ko veido 28 kultūras iestādes (kultūras centri, tautas nami, daudzfunkcionāls centrs un kinoteātris) un Valmieras drāmas teātris, 23 brīvdabas estrādes, 6 muzeji un izstāžu zāles un 61 bibliotēka no kurām 34 ir publiskās bibliotēkas:

- kultūras iestādes ir salīdzinoši blīvi izvietotas pa visu novada teritoriju, tās ir pieejamas Valmieras pilsētā, Kauguros, Trikātā, Burtniekos, Ēvelē, Matīšos, Rencēnos, Vecatē, Bērzainē, Dikļos, Kocēnos, Vaidavā, Zilākalnā, Mazsalacā, Ramatā, Sēļos, Ķoņos, Naukšēnos, Lodē, Rūjienā, Jērcēnos, Plāņos, Sedā, Strenčos, Ēvelē un Ipiķos. Valmieras Drāmas teātris ir viens no trīs Latvijas reģionālajiem teātriem un vienīgais Vidzemē;
- Valmierā iespējams apskatīt Valmieras muzeju, galeriju “Ledus pagrabs” un mākslas galeriju “Laipa”, Mazsalacā Mazsalacas novada muzeju, Naukšēnos Cilvēkmuzeju un Rūjienā pilsētas domes izstāžu zāli;

- bibliotēku tīkls pārklāj visu novada teritoriju, katrā no pilsētām un pagastiem ir vismaz viena publiskā bibliotēka, kas atrodas Valmierā, Mūrmuižā, Brenguļos, Kauguros, Trikātā, Burtniekos, Ēvelē, Matīšos, Rencēnos, Līdzēnos, Valmiermuižā, Vecatē, Bērzainē, Dikļos, Kocēnos, Rubenē, Vaidavā, Zilākalnā, Ramatā, Sēļos, Skaņkalnē, Mazsalacā, Ķoņos, Naukšēnos, Ipiķos, Endzelē, Lodē, Vilpulkā, Rūjienā, Jērcēnos, Sedā, Strenčos un Plāņos.

Attēls 14. Valmieras novada bibliotēkas apmeklētāju skaits, 2019. gadā, kas pārsniedz 2 000 apmeklētāju.

Attēlā uzrādītas novada bibliotēkas, kuru apmeklētāju skaits 2019. gadā ir pārsniedzis 2 000. Bibliotēkas, kas nav uzrādītas attēlā un kuru apmeklētāju skaits 2019. gadā ir bijis zem 2 000, ir Brenguļu pagasta, Ēveles pagasta, Rencēnu pagasta 2., Vecates, Ramatas pagasta, Skaņkalnes pagasta, Ķoņu pagasta, Ipiķu pagasta, Lodes pagasta, Vilpulkas pagasta, Jaunklidžu, Plāņu pagasta un Sedas pilsētas bibliotēkās.⁶⁴

Valmierai ir bagātas kultūras tradīcijas, it īpaši Dziesmu un deju svētku un amatiermākslas kustībā, kuras izkopt un uzturēt palīdz tieši Valmieras Kultūras centra ikdienas darbs, kas ir viena no tradicionālākajām kultūras norišu vietām Valmierā un Vidzemes reģionā, un darbojas jau no 1966. gada. Tā galvenie uzdevumi ir kvalitatīvas kultūrvides veidošana, mākslinieciskās pašdarbības kolektīvu darbības uzturēšana un organizēšana, nodrošinot nemateriālā kultūras mantojuma tradīcijas saglabāšanu un pārnesi, kā arī profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšana. Centrā darbojas 22 mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi ar vairāk nekā 700 dalībniekiem. Arī pārējie Valmieras novada publiskā sektora kultūras centri organizē un piedāvā pieaugušajiem un bērniem iesaistīties 107 mākslinieciskajos kolektīvos, kas piedāvā piedalīties mūzikas un deju kolektīvos, teātra studijās, mākslas nodarbībās un citās norisēs. Novada

⁶⁴ Latvijas kultūras datu portāls

iedzīvotājiem vislielākā interese ir par tautiskajām dejām un kordziedāšanu - 16 kori un 39 deju kolektīvi neieskaitot skolu organizētos interešu izglītības pakalpojumus.

Valmieras kultūras centra ēkā katru gadu notiek vairāk nekā 200 dažādi kultūras pasākumi un tos apmeklē vairāk nekā 80 tūkstoši apmeklētāju. Centru kā norises vietu dažādu pasākumu rīkošanai intensīvi izmanto pilsētas izglītības iestādes, tajā skaitā Valmieras Mūzikas skola, organizējot aktīvu koncertdarbību, kā arī valsts iestādes, uzņēmumi, nevalstiskās organizācijas un koncertorganizācijas.^{65,66,67,68,69,70,71}

Papildus uzskaitītajiem kultūras centriem Valmieras novadā atrodas vairāk nekā 100 vietējās vai nacionālas nozīmes kultūrvēsturiskie objekti, tai skaitā 28 muižas, pils un 16 dažādu konfesiju baznīcas, kas tiek izmantotas kultūras norisēm, piemēram, garīgās un kamermūzikas koncertiem un festivāliem, amatnieku pasākumiem un citām norisēm. Valmieras pils, Dikļu pils, Valmieras Sv. Sīmaņa baznīca, Rubenes luterāņu baznīca, Neikenkalna dabas koncertzāle, Valmiermuižas parks - tās ir tikai dažas vietas, kur satiekas kultūra, vēsture un industriālais mantojums.

Attēls 15. Neikenkalna dabas koncertzāle Dikļos.⁷²

Papildus kultūras dzīvi novadā organizē arī 25 NVO un privātā sektora kultūras iestādes.

Pasvaldības un privāto uzņēmumu realizētie tūrisma, kultūras mantojuma un dabas vērtību aizsardzības un līdzīgi projekti ir viens no veidiem brīvā laika un interešu aktivitāšu piedāvājumiem, kas veicina kultūras dzīvi novadā:

⁶⁵ <http://www.vkc.lv/kolektivi>

⁶⁶ <http://www.beverinasnovads.lv/index.php/kultura/pasdarbibas-kolektivi-2>

⁶⁷ https://www.burtniekunovads.lv/public/lat/kultura/kulturas_iestades/

⁶⁸ <http://www.koceni.lv/kulturai/amatiermakslas-kolektivi>

⁶⁹

<https://www.mazsalaca.lv/index.php?lielbarka=30Kult%C5%ABra&barka=10Kult%C5%ABras%20iest%C4%81des&depth=3>

⁷⁰ <https://www.rujiena.lv/public/request.php?navi=145&l=lv>

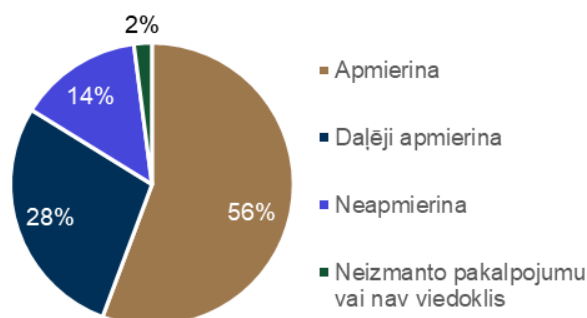
⁷¹ <https://strencunovads.lv/kultura-un-tradicijas/pasdarbibas-kolektivs/>

⁷² <https://www.valmieraszinas.lv/neikenkalna-dabas-koncertzale-ainavas-balvas-nacionalaja-atlase-sanem-augstako-vertejumu/>

- velo kino festivāls "Kino pedālis", kura mērķis ir apvienot audiovizuālo mediju (kino) ar zaļo dzīves veidu;
- gaismas performance "Sajūtu nakts", kas norisinās Gaujas stāvo krastu teritorijā;
- saldējuma svētki Rūjienā;
- plostnieku svētki Strenčos, kas ir vēsturiska atmiņa par baļķu pludināšanu Gaujā;
- velo svētki Mazsalacā, godinot pirms aptuveni 100 gadiem Mazsalacā radīto "Ērenpreiss" velosipēdu;
- Vaidavas "Mālēdiena festivāls" ar Vaidavas keramikas cepļa traukiem;
- Kokmuižas svētki u.c.

Iedzīvotāju aptaujā kultūras un interešu pakalpojumu kvalitāte ir novērtēta augstu - 56% respondentu tā apmierina, 28% daļēji apmierina, 14% neapmierina. Kultūras un interešu pakalpojumus tuvākajā apkārtnē neizmanto tikai 2%, tātad iedzīvotāju iesaistīšanās kultūras dzīvē savā novadā ir augsta.

Attēls 16. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Tuvākajā apkārtnē atrodas labas kvalitātes kultūras un interešu pakalpojumi"

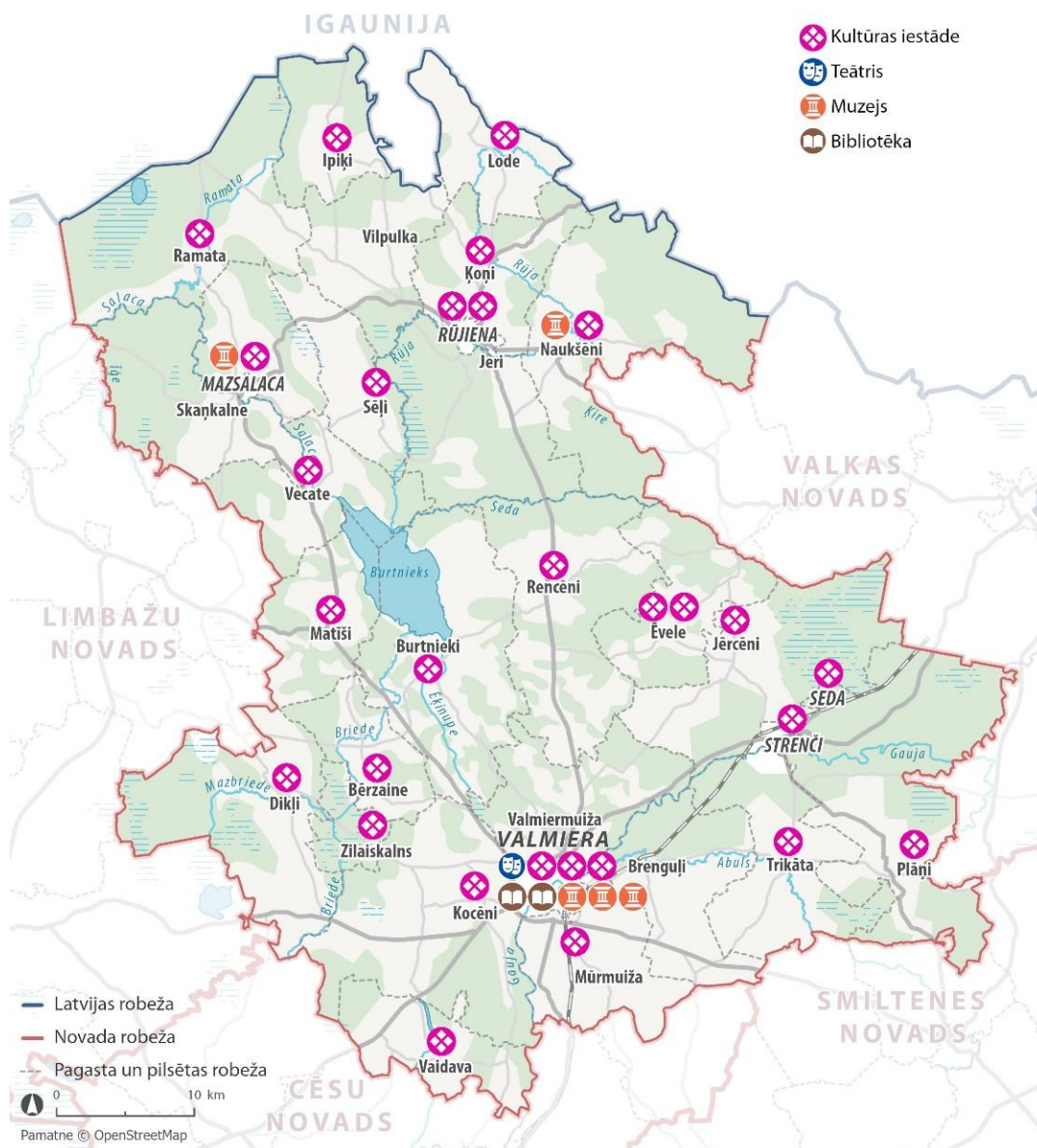
Valmieras novadam ir jādromā par kultūras pasākumiem, kas vienotu visu lielo Valmieras novadu – lieli kultūras pasākumi, kas rada piederības sajūtu ikvienam novada iedzīvotājam, koru, dejojāju koncerti, festivāli. Tāpat, apzinot novada kultūras mantojumu, vērtības, unikālo, jārod iespēja attīstīt esošos un izbūvēt jaunus muzejus novadā tādejādi piesaistot tūristus un vairojot iedzīvotāju un viesu zināšanas.

Galvenie izaicinājumi, kas saistīti ar kultūras un brīvā laika pakalpojumu organizēšanu jaunajā novada teritorijā, ir:

- nodrošināt esošās un veidot jaunas kultūras infrastruktūras attīstību, atjaunošanu un atbilstību mūsdienu vides, dizaina un kultūras produktu patēriņa prasībām;
- paaugstināt sadarbību kultūras jomā iesaistīto pušu starpā, t.sk. ar privāto un nevalstisko sektoru, iekšēji novada ietvaros un starptautiski;
- piedāvāt sabalansētu un kvalitatīvu kultūras piedāvājumu visu gadu dažādām mērķauditorijām;
- nodrošināt kultūras jomas finansējuma pakāpenisku palielinājumu un piesaistīt papildu finansējumu kultūras iniciatīvu īstenošanai;
- veicināt Valmieras starptautisko atpazīstamību kultūras jomā;
- novada ietvaros nodrošināt konkurētspējīgu kultūrizglītību mākslās un dizainā, radošo industriju attīstībā;
- veicināt radošā potenciāla un inovāciju pārnesi izglītībā, uzņēmējdarbībā;
- nodrošināt kultūras mantojuma pētniecību, saglabāšanu, tā mūsdienīgu interpretāciju, tālāknodošanu dažādām auditorijām;

- T. sk. darba grupu secinājumi

Attēls 17. Kultūras iestāžu izvietojums Valmieras novadā.

4.2 Sports

Sports ir viens no galvenajiem Valmieras novada atpazīstamības simboliem Latvijā un ārpus tās. Sporta attīstīšanās novadā iet roku rokā ar uzņēmējdarbības attīstīšanos, jo, piemēram, starptautisku sacensību regulāra organizēšana pieprasa papildus naktsmītnes vai nodrošina esošo intensīvu izmantošanu, ēdināšanas iespējas, izklaides pakalpojumus u.c.

Novada sporta infrastruktūru veido 61 sporta centru kompleksi, tostarp peldbaseins, stadioni, BMX un auto trases. Sporta infrastruktūru koncentrējas 22 novada pilsētās un pagastos. Lielākais sporta infrastruktūras objekts ir Valmieras olimpiskais centrs, kurā ietilpst:

- Sporta halle ar trīs laukumiem, kas ir piemērota basketbolam, florbolam, volejbolam, rokas bumbai u.c. sporta veidiem;
- Ledus halle, kurā norisinās hokeja un daiļslidošanas treniņi un sacensības. Tāpat ledus halle tiek izmantota publiskajai slidošanai un citiem pasākumiem;
- Peldbaseinu komplekss ar vienu lielo peldbaseinu (8 celiņi, baseina izmērs 21x25m), kurā notiek profesionāli treniņi un sacensības kā arī tiek atvēlēts laiks publiskajai peldēšanai. Papildus pieejami arī divi mazie peldbaseini bērnu peldēt apmācībai, sporta rehabilitācijai, ūdens vingrošanai un relaksācijai;
- Spēka zona ar trenažieru zāli;
- Futbola stadions ar mākslīgo segumu;
- Jāņa Daliņa stadions ar vieglatlētikas stadionu un iekštelpu manēžu, futbola laukumu, spēka zonu, āra sporta spēļu laukumiem, bērnu rotaļu laukumu un Sajūtu parku (taka koks, baskāju takas, Gaujas Stāvie krasti, tīklu kubs, skriešanas trase);
- BMX treniņi un sacensības norisinās Māra Štromberga BMX trasē;
- Ārpus treniņiem sportistiem un iedzīvotājiem ir iespējams arī uzlabot savu veselību Sporta veselības centrā.⁷⁴

Attēls 18. Jāņa Daliņa stadions.⁷³

Līdzās olimpiskā centra infrastruktūras objektiem atrodas arī divas viesnīcas sportistu un pilsētas viesu izmitināšanai.⁷⁴

Vēl nozīmīgi sporta infrastruktūras objekti ir airēšanas bāze “Krāces”, Kocēnu sporta nams, sporta laukumi “Avoti”, kur papildus Māra Štromberga trasei arī ir iespējams nodarboties ar BMX sportu, spēlēt golfu un minigolfu, sporta bāze “Baiļi” kalnu slēpošanai, snovbordam un distanču slēpošanai, zirgaudzētava “Kocēni”, vairākas auto

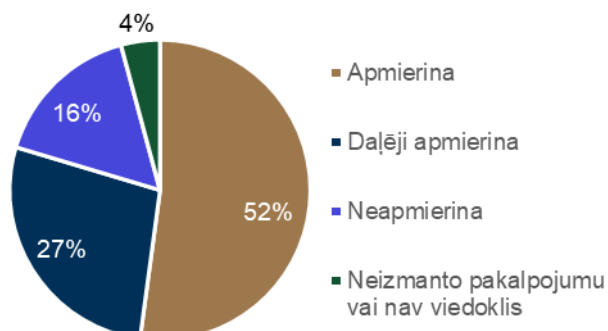
⁷³ <https://www.valmierasnovads.lv/galerijas/jana-dalina-stadiona-parbuve-finisa-taisne/>

⁷⁴ <https://www.valmierasoc.lv/>

trases Brenguļos, Zilākalnā un Eriņos. Pārējā daļa novada sporta infrastruktūra ir izvietota izglītības iestādēs vai to tuvumā.⁷⁵

Iedzīvotāju aptaujā aktīvās atpūtas un sporta pakalpojumu kvalitāte ir novērtēta augstu - 52% respondentu tie apmierina, 27% daļēji apmierina, 16% neapmierina. Aktīvās atpūtas un sporta pakalpojumus tuvākajā apkārtnē neizmanto tikai 4%, tātad iedzīvotāju iesaistīšanās aktīvās atpūtas un sporta dzīvē t.sk. vietējo sporta komandu atbalstīšanā savā novadā ir augsta.

Attēls 19. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apkalpojumu "Tuvākajā apkārtnē atrodas labas kvalitātes aktīvas atpūtas un sporta pakalpojumi"

Galvenie izaicinājumi, kas saistīti ar sporta un aktīvās atpūtas pakalpojumu organizēšanu jaunajā novada teritorijā, ir:

- veicināt visu vecuma grupu iedzīvotāju sporta un aktīva dzīvesveida nodrošināšanu visā novada teritorijā;
- attīstīt tautas sporta kustību Valmieras novadā;
- pilnveidot ilgtspējīga augstu sasniegumu sporta atbalsta modeli;
- attīstīt un uzturēt sporta infrastruktūru visa novada teritorijā t.sk. pielāgotā sporta infrastruktūras un pasākumu nodrošināšana;
- stiprināt Valmieras kā līderes sporta tēlu un attīstīt sporta tūrismu.

4.3 Izglītība

Jaunizveidotajā novadā kopā ir 99 izglītības iestādes no tām:

- 25 pirmsskolas izglītības iestādes;
- 25 vispārējās izglītības iestādes t.sk. izglītības iestādes ar iekļautām speciālās izglītības programmām;
- 2 speciālās izglītības iestādes – Ziemeļvidzemes pamatskola un Valmieras Gaujas krasta vidusskola - attīstības centrs;
- 2 profesionālās izglītības iestādes – Valmieras tehnikums un Valmieras Dizaina un mākslas vidusskola;
- 1 sociālās korekcijas izglītības iestāde – "Naukšēni";
- 3 augstākās izglītības iestādes – Vidzemes augstskola, Grāmatvedības un finanšu koledžas Valmieras filiāle un Juridiskās koledžas Valmieras filiāle;
- 20 profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības iestādes;
- 4 pieaugušo un neformālās izglītības iestādes;
- 6 atsevišķas interešu izglītības iestādes. Papildus interešu izglītības pakalpojumi tiek piedāvāti arī lielākajā daļā pirmsskolas un vispārējās izglītības iestāžu;
- 6 mūzikas un mākslas skolas;

⁷⁵ Sporta bāzu reģistrs

- 4 sporta skolas.⁷⁸

Pirmsskolas izglītības pakalpojumu sniegšana tiek nodrošināta 15 apdzīvotajās vietās.

Vispārējās izglītības iestādes ir izvietotas 15 novada pilsētās un pagastos: Brenguļu, Burtņieku, Dikļu, Kauguru, Kocēnu, Matīšu, Naukšēnu, Ramatas, Rencēnu, Trikātas un Vaidavas pagastā un Mazsalacā, Rūjienā, Strenčos, Valmierā. Novadā atrodas arī 2 valsts ģimnāzijas, kas izvietotas Valmierā, un 2 speciālās izglītības iestādes - Ziemeļvidzemes pamatskola Vaidavā un Valmieras Gaujas krasta vidusskola – attīstības centrs Valmierā. Daļā no vispārējās izglītības iestāžu programmu ir iespējams apgūt speciālo izglītību.

Attēls 20. Valmieras Valsts ģimnāzijas ēka.⁷⁶

Vērtējot Valmieras novada skolēnu mācību sasniegumus redzams, ka eksakto zinātņu (STEM) eksāmenu līmenis nav pietiekami augsts. Piemēram, 2019./2020. mācību gadā Valmieras izglītības iestādēs fizikas centralizēto eksāmenu kārtoja vien 23 skolēni. Toties vidējais zināšanu līmenis pēc centralizēto eksāmenu rezultātiem matemātikā ir 46,4%.⁷⁷

Augstāko izglītību novadā ir iespējams iegūt Valmierā - Vidzemes augstskolā, Grāmatvedības un finanšu koledžas filiālē un Juridiskās koledžas Valmieras filiālē. Profesionālo izglītību divās izglītības iestādēs - Valmieras Dizaina un mākslas vidusskolā un Valmieras tehnikumā.⁷⁸

Valmieras novadā uz 2021. gada sākumu bērni līdz 6 gadu vecumam ir 4 033, bērni no 7 līdz 14 gadu vecumam ir 4 439 un jaunieši no 15 līdz 24 gadu vecumam ir 4 812.⁷⁹

Bērnu uzraudzības pakalpojuma sniegšanai Valmieras novadā ir reģistrējušās 12 pilna laika aukles un 4 īslaicīgas aukles.⁷⁸

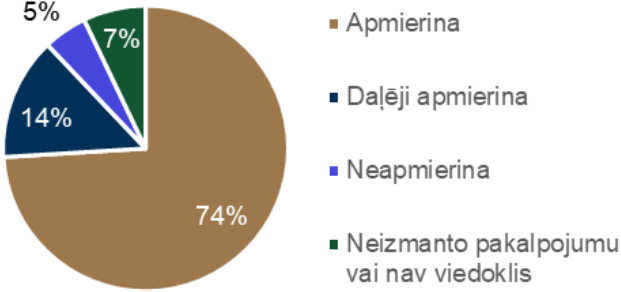
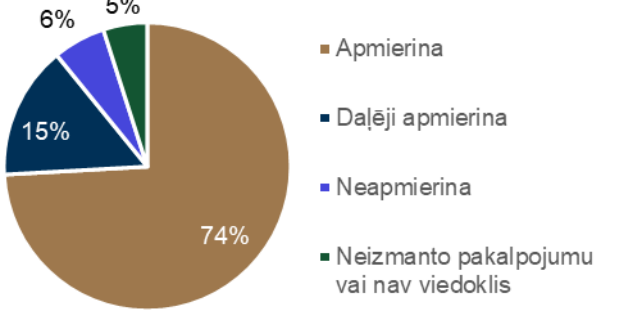
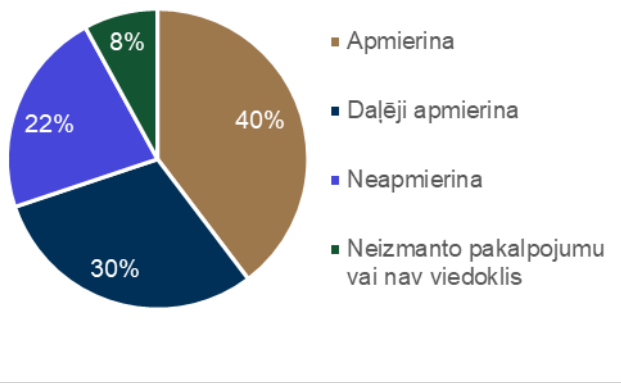
⁷⁶ <https://www.valmieraszinas.lv/valmieras-valsts-gimnazija-aicina-uz-95-gadu-jubilejas-salidojumu-9-maija/>

⁷⁷ Valsts izglītības satura centrs

⁷⁸ Valsts izglītības informācijas sistēma

⁷⁹ CSP: RIG010. Iedzīvotāju skaits pēc dzimuma un vecuma grupām reģionos, republikas pilsētās, novados, novadu pilsētās, pagastos, ciemos (atbilstoši robežām 2021. gada sākumā), apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās (eksperimentālā statistika) - Visas teritorijas, Vecuma grupa, Dzimums, Rādītājs un Laika periods

Iedzīvotāju aptaujas ietvaros izglītības joma bija vislabāk novērtētais pakalpojums, kas nozīmē, ka jau šobrīd novada iedzīvotāji ir ļoti apmierināti ar izglītības kvalitāti novadā.

Iedzīvotāju aptaujā pirmsskolas izglītības kvalitāte ir novērtēta visaugstāk - 74% respondentu tā apmierina, 14% daļēji apmierina, 5% neapmierina un 7% pakalpojumu neizmanto vai nav viedoklis.	Attēls 21. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Tuvākajā apkārtnē atrodas labas kvalitātes pirmsskolas izglītības iestādes" <table border="1"> <thead> <tr> <th>Atbilde</th> <th>Procenti</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Apmierina</td> <td>74%</td> </tr> <tr> <td>Daļēji apmierina</td> <td>14%</td> </tr> <tr> <td>Neapmierina</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Neizmanto pakalpojumu vai nav viedoklis</td> <td>7%</td> </tr> </tbody> </table>	Atbilde	Procenti	Apmierina	74%	Daļēji apmierina	14%	Neapmierina	5%	Neizmanto pakalpojumu vai nav viedoklis	7%
Atbilde	Procenti										
Apmierina	74%										
Daļēji apmierina	14%										
Neapmierina	5%										
Neizmanto pakalpojumu vai nav viedoklis	7%										
Iedzīvotāju aptaujā vispārējās izglītības kvalitāte ir novērtēta visaugstāk - 74% respondentu tā apmierina, 15% daļēji apmierina, 6% neapmierina un 5% pakalpojumu neizmanto vai nav viedoklis.	Attēls 22. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Tuvākajā apkārtnē atrodas labas kvalitātes vispārējās izglītības iestādes" <table border="1"> <thead> <tr> <th>Atbilde</th> <th>Procenti</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Apmierina</td> <td>74%</td> </tr> <tr> <td>Daļēji apmierina</td> <td>15%</td> </tr> <tr> <td>Neapmierina</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>Neizmanto pakalpojumu vai nav viedoklis</td> <td>5%</td> </tr> </tbody> </table>	Atbilde	Procenti	Apmierina	74%	Daļēji apmierina	15%	Neapmierina	6%	Neizmanto pakalpojumu vai nav viedoklis	5%
Atbilde	Procenti										
Apmierina	74%										
Daļēji apmierina	15%										
Neapmierina	6%										
Neizmanto pakalpojumu vai nav viedoklis	5%										
Iedzīvotāju aptaujā pieaugušo izglītības un interešu izglītības pakalpojumu kvalitāte ir novērtēta zemāk - 40% respondentu tā apmierina, 30% daļēji apmierina, 22% neapmierina un 8% pakalpojumu neizmanto vai nav viedoklis. Tā kā ¼ no respondentiem pakalpojumu kvalitāte neapmierina, tad padarīt šo pakalpojumu pieejamāku, vairāk informēt un iesaistīt sabiedrību kā arī uzlabot pieejamo kvalitāti.	Attēls 23. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Tuvākajā apkārtnē var saņemt labas kvalitātes pieaugušo izglītības un interešu izglītības pakalpojumus" <table border="1"> <thead> <tr> <th>Atbilde</th> <th>Procenti</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Apmierina</td> <td>40%</td> </tr> <tr> <td>Daļēji apmierina</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>Neapmierina</td> <td>22%</td> </tr> <tr> <td>Neizmanto pakalpojumu vai nav viedoklis</td> <td>8%</td> </tr> </tbody> </table>	Atbilde	Procenti	Apmierina	40%	Daļēji apmierina	30%	Neapmierina	22%	Neizmanto pakalpojumu vai nav viedoklis	8%
Atbilde	Procenti										
Apmierina	40%										
Daļēji apmierina	30%										
Neapmierina	22%										
Neizmanto pakalpojumu vai nav viedoklis	8%										

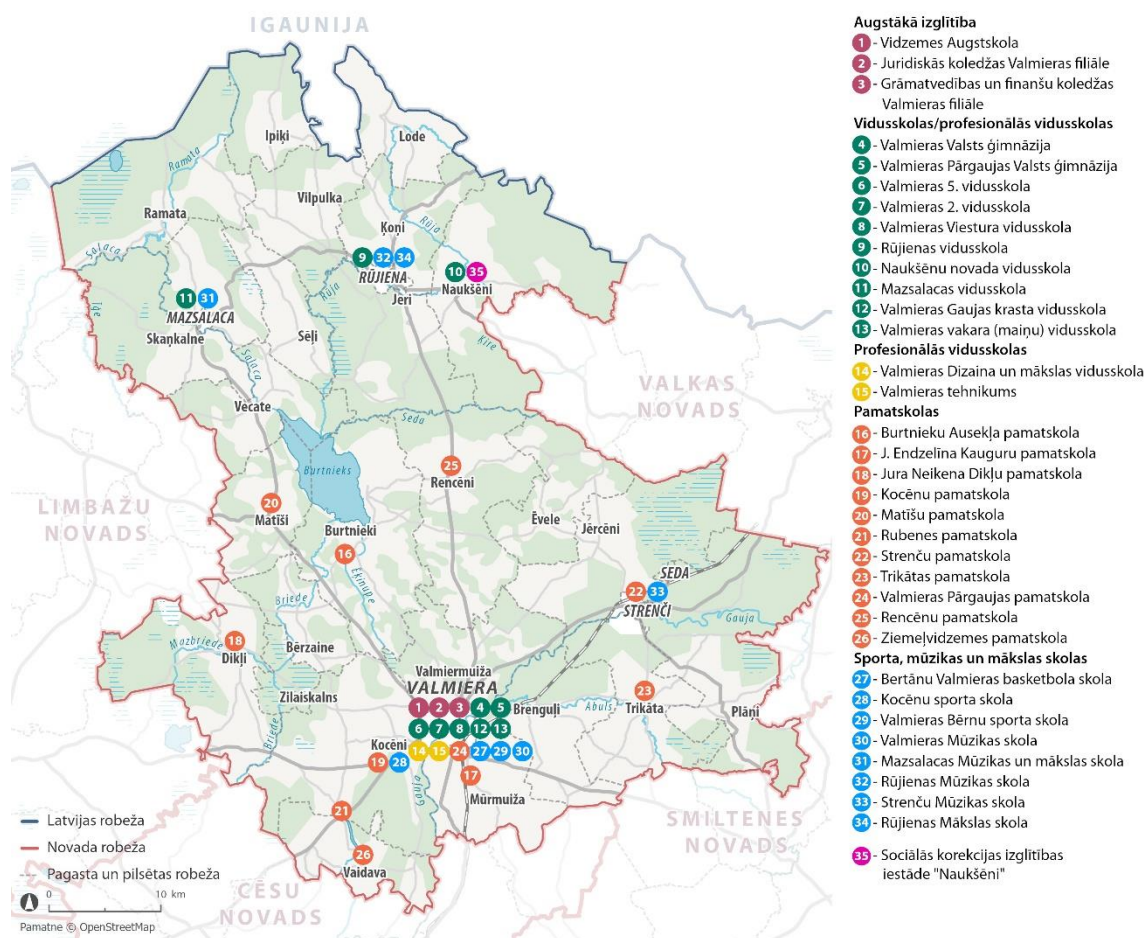
Galvenie izaicinājumi, kas saistīti ar izglītības pakalpojumu jaunā novada teritorijā organizēšanu, ir:

- pedagogu trūkums nākotnē, ko veicina strādājošo pedagogu novecošanās un zema algu apmērs jaunu pedagogu piesaistei;
- attālinātās mācības – tehniskais, personāla un emocionālā atbalsta nodrošinājums;

- rindas uz bērnudārziem un nepieciešamība pēc jauniem bērnudārziem vai vietu palielināšanu esošajos bērnudārzos;
- speciālās izglītības programmu izglītojamiem ar speciālām vajadzībām integrēšana vispārējās izglītības iestādēs;
- pieprasījums pēc īslaicīgiem bērnu pieskatīšanas pakalpojumiem (piemēram, starp bērnudārza slēgšanu un vecāku atgriešanos no darba);
- veicināt skolēnu interesi un panākumus eksaktajās zinātnēs, radot papildus izglītības iespējas, interešu pulciņus jau bērnudārzos u.c.

Attēls 24. Izglītības iestāžu izvietojums Valmieras novadā.

4.4 Sociālie pakalpojumi

Līdz Valmieras novada izveidei novada teritorijā darbojās 8 sociālie dienesti – Kocēnu novada domes sociālais dienests, Beverīnas novada pašvaldības sociālais dienests, Mazsalacas novada sociālais dienests, Strenču novada sociālais dienests, Naukšēnu novada pašvaldības sociālais dienests, Rūjienas novada sociālais dienests, Burtņieku novada pašvaldības sociālais dienests un Valmieras pilsētas pašvaldības iestāde "Sociālo lietu pārvalde". Jaunveidotajā novadā par sociālajiem pakalpojumiem atbildīga ir Valmieras novada Sociālo lietu pārvalde.⁸⁹

Valmieras novadā aprūpes mājas pakalpojumi tiek nodrošināti Valmierā, Naukšēnu pagastā Straumēnos, Mazsalacā un Kocēnu pagasta Kocēnos. Dienas centrs atrodas tikai Valmierā. Dienas aprūpes centri ir pieejami Valmierā un Rūjienā.

Novadā ir deviņas ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas:

- Latvijas SOS bērnu ciematu asociācijas Valmieras SOS bērnu ciemats un ģimeņu atbalsta centrs, kurā uzturas bērni bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni. Atbalsta centrā iespējams saņemt pakalpojumus personām ar invaliditāti un fiziska rakstura traucējumiem, personām ar redzes invaliditāti, ar garīga rakstura traucējumiem un dzirdes invaliditāti;
- Ģimenes ar bērniem, kuras pakļautas sociālās atstumtības riskam; ģimenes, kurās bērna aprūpētāji nav viņa bioloģiskie vecāki, bet nodrošina bērna aprūpi audžuģimenēs, aizbildnībā vai adopcijā;
- Rūjienas novada pašvaldības Sociālās aprūpes centrs "Lode", kurā uzturas pilngadīgas personas ar invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, pensijas vecuma personas un personas ar garīga rakstura traucējumiem;
- divi Valmieras pilsētas pašvaldības pansionāti "Valmiera", kuros uzturas pensijas vecuma personas un personas ar invalīdi un fiziska rakstura traucējumiem;
- Biedrība „REACH” Senioru nams „Zilaiskalns”, kurā uzturas pensijas vecuma personas un personas ar invalīdi un fiziska rakstura traucējumiem;
- Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" sociālās aprūpes un rehabilitācijas centrs "Seda", kurā uzturas pensijas vecuma personas, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem un personas ar garīga rakstura traucējumiem;
- Valsts sociālās aprūpes centrs "Zemgale" filiāle "Rūja", kurā uzturas invaliditāti ar fiziska rakstura traucējumiem un personas ar garīga rakstura traucējumiem;
- Sociālās rehabilitācijas un aprūpes centrs "Rūjienas senioru māja", kurā uzturas pensijas vecuma personas un personas ar invaliditāti un fiziska rakstura traucējumiem.

Attēls 25. Valmieras SOS bērnu ciemats.⁸⁰

Vidzemes slimnīcā ir pieejama īslaicīgā sociālā aprūpe paliatīvās un īslaicīgās sociālās aprūpes nodaļā. Sociālā darba pakalpojumi - VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca".

Novadā atrodas 2 krīzes centri - nodibinājums "Centrs Valdardze" Valmierā un biedrības "Ģimenes šūpulis" krīzes centrs Patvēruma māja Kauguru pagasta Jaunpalejās.

⁸⁰ <https://www.valmieraszinas.lv/valmieras-sos-bernu-ciemats-svin-10-gadu-jubileju/#2>

Biedrības "Latvijas Samariešu apvienība" Valmieras nakts patversme atrodas Valmierā.

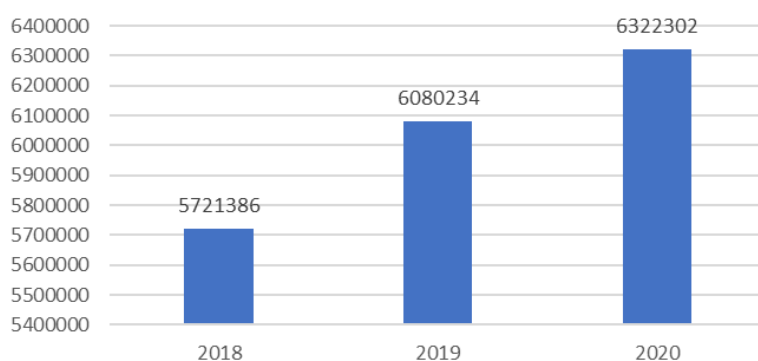
Novadā ir pieejama viena pusceļa māja - Valsts sociālās aprūpes centrs "Zemgale" filiāle "Rūja", kas atrodas Jeru pagasta Jeros.

Valmierā ir pieejamas 3 iestādes, kas sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus gan pieaugušajiem, gan bērniem.

Rencēnu un Naukšēnu pagastos, Valmierā un Strenčos ir pieejamas specializētās darbnīcas pieaugušajiem ar garīga rakstura traucējumiem, personām ar invaliditāti un VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca" klientiem un viņu piederīgajiem.

Pašvaldība laika posmā no 2018. līdz 2020. gadam sociālajai aizsardzībai ir tērējusi no 5,72 līdz 6,32 miljoniem eiro gadā, izdevumiem katru gadu pieaugot.

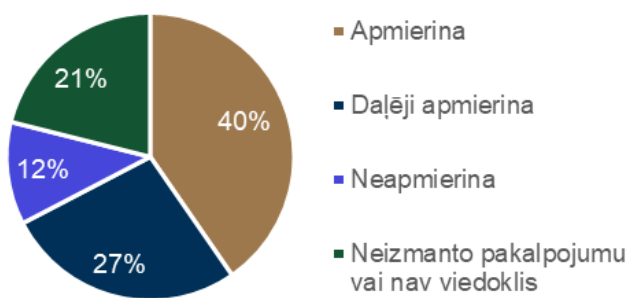
Attēls 26. Pašvaldības budžeta izdevumi par sociālo aizsardzību.⁸¹

Iedzīvotāju aptaujā sociālos pakalpojumus vērtējušo īpatsvars bija zems, tā kā šos pakalpojumus izmanto tikai noteiktas mērķa grupas.

Kopumā 40% respondentu sociālo pakalpojumu kvalitāte apmierina, 27% daļēji apmierina un 12% neapmierina, bet 21% respondentu sociālos pakalpojumus neizmanto.

Attēls 27. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Tuvākajā apkārtnē ir pieejamas labas kvalitātes sociālie pakalpojumi"

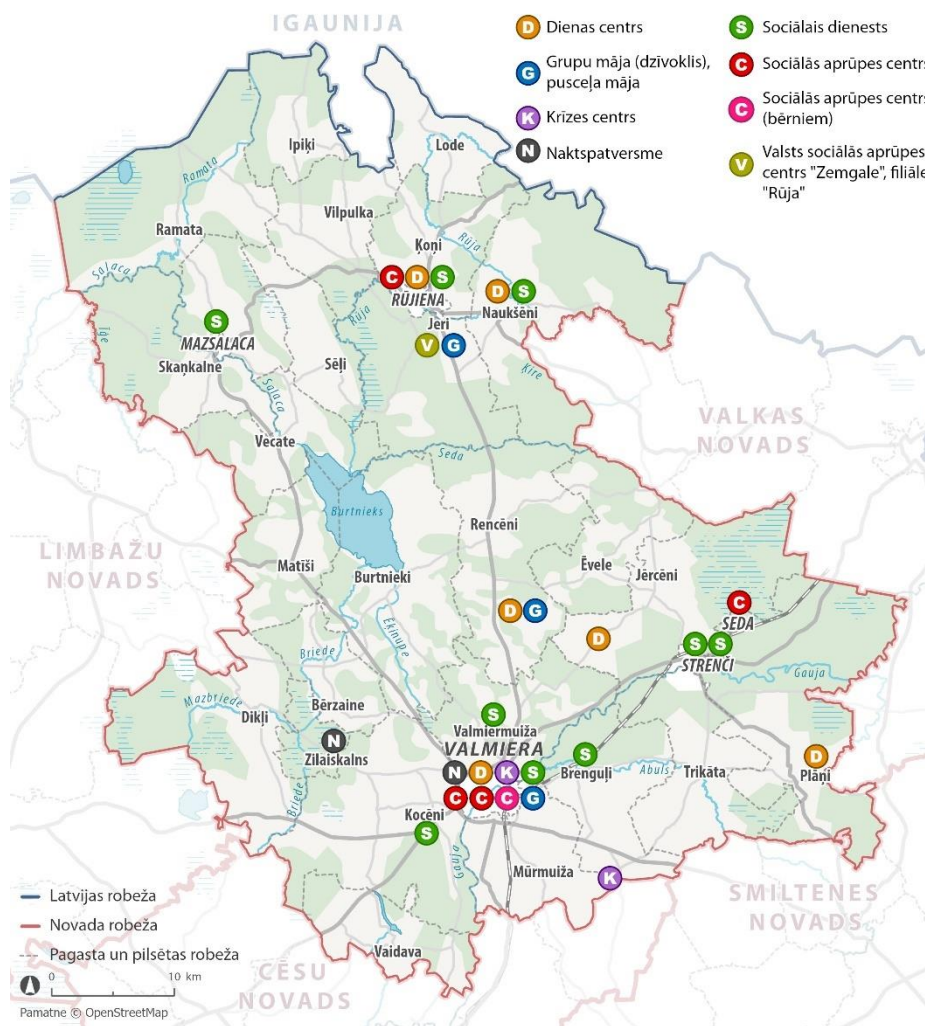
Galvenie izaicinājumi, kas saistīti ar sociālo pakalpojumu nodrošināšanu jaunajā novadā, ir:

- Valmieras novada teritorijā ir nepieciešams organizēt vienotu sociālo dienestu un paplašināt sociālo pakalpojumu klāstu;
- sabiedrības novecošanās tendences un nepieciešamība nodrošināt, paplašināt novadā esošos sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus senioriem;
- jārada vide, lai personas ratiņkrēslos varētu iekļauties dzīvē, būt sociāli aktīvi;

⁸¹ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, pašvaldību publiskie pārskati

- trūkst izmitināšanas iestādēm alternatīvu pakalpojumu personām ar garīga rakstura traucējumiem un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem;
- jāveido dienas centri dažādām mērķa grupām, lai šos pakalpojumus nebūtu jāsaņem citās pašvaldībās;
- sociālās jomas mērķi reti tiek iekļauti pašvaldību attīstības dokumentos un sociālo pakalpojumu jomā ir maz pašvaldības investīciju (nav pašvaldību prioritāte).

Attēls 28. Sociālo pakalpojumu iestāžu izvietojums Valmieras novadā.

4.5 Veselības aprūpe

Valmieras novadā ir 6 ārstniecības iestādes ar plaša klāsta pakalpojumiem:

- Vidzemes slimnīca ir vienīgā daudzprofilu neatliekamās medicīniskās palīdzības ārstniecības iestāde reģionā. Tā atrodas Jumaras ielā 195, Valmierā un filiāle ir izvietota arī Valdemāra ielā 26, Rūjienā. Ņemot vērā pacientu skaita pieaugumu (2015.gadā uzņemšanas nodaļā reģistrēti 22 239 pacienti, un 2019.gadā – 24 860 pacienti) un veselības aprūpes pieejamību Vidzemes reģionā jau šobrīd tiek veiktas investīcijas slimnīcas nodaļu infrastruktūras sakārtošanā un aprīkojuma atjaunošanā, papildus ir nepieciešama jauna slimnīcas ēkas korpusa izbūve un esošo ēkas korpusu energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošana. Jauna korpusa izbūve radīs iespēju nodrošināt racionālu pacientu plūsmu,

ārstniecības pakalpojumu sniegšanu atbilstoši vispārpieņemtiem medicīniskiem principiem, kā arī ļaus ārstniecības iestādei paplašināt sniedzamo ārstniecības pakalpojumu klāstu, tādējādi nodrošinot Vidzemes reģiona iedzīvotājiem pieejamākus veselības aprūpes pakalpojumus. Šobrīd slimnīcā ir pieejami alergologa, endokrinologa, gastroenterologa, koloproktologa, osteopāta, reimatologa, sirds ķirurga, kardiologa aritmologa, asinsvadu ķirurga un funkcionālās diagnostikas pakalpojumi.⁸²

- Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca ir visu Vidzemes reģionu aptveroša specializēta ārstniecības iestāde ar profesionāli augsti kvalificētu, daudzveidīgi sagatavotu personālu, kas spēj nodrošināt ārstniecību, aprūpi un rehabilitāciju augstā līmenī pacientiem ar psihiska rakstura saslimšanām. Slimnīca piedāvā narkologa, psihiatra, radiologa, rehabilitācijas pakalpojumus. Kopumā atvērto gultu skaits slimnīcā ir 300.⁸³
- Mazsalacas slimnīca atrodas Parka ielā 14, Mazsalacā un nodrošina ģimenes ārsta, vakcinācijas kabineta, fizikālās terapijas, masāžas, procedūru, pārsiešanas, analīžu nodošanas un vizuālās diagnostikas pakalpojumus.
- Valmieras Veselības Centrs sniedz kardiologa, pulmonologa, rehabilitācijas, fizioterapijas, ginekologa, neirologa, otolaringologa, alergologa, uztura speciālista, dermatologa, masiera, traumatologa, ortopēda un neiroķirurga pakalpojumus.⁸⁴
- J. Tralmaka un A. Tralmakas ārsta prakse strādā Rūjienā un Endzeles ciemā, nodrošinot ģimenes ārsta un ginekologa pakalpojumus.
- Ločmeles ārsta prakse atrodas Vilpulkas pagastā un piedāvā ģimenes ārsta, analīžu nodošanas, rentgena izmeklējumu un ultrasonoskopijas pakalpojumus.⁸⁵

Attēls 29. Strenču psihoneiroloģiskā slimnīcas komplekss.⁸⁶

Valmieras novadā atrodas 41 ģimenes ārstu prakses, kas izvietotas 17 novada pilsētās un pagastos: Valmierā, Mazsalacā, Rūjienā, Sedā, Strenčos un Burtnieku, Dikļu, Ēveles, Jeru, Kauguru, Kocēnu, Naukšēnu, Plāņu, Rencēnu, Trikātas Valmieras un Vilpulkas pagastos.

⁸² <https://vidzemesslimnica.lv/pakalpojumi/funkcionala-diagnostika/>

⁸³ <https://www.strencupns.lv/>

⁸⁴ <http://vvc.lv/>

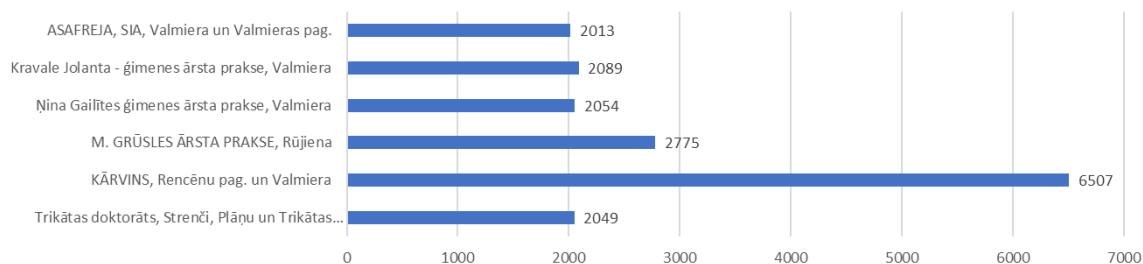
⁸⁵ <https://locmelesarstaprakse.wordpress.com/>

⁸⁶ <https://www.strencupns.lv/>

10 ģimenes ārstu praksēs reģistrēto pacientu skaits ir vairāk kā 2 000 pacientu, no 1 000 līdz 1 999 pacientu ir 25, bet zem 1 000 pacientu ir 6 ģimenes ārstu praksēs.

Valmieras novadā 2020. gadā uz 10 000 iedzīvotāju tiek noteikti 5 ģimenes ārsti (Latvijā uz 10 000 iedzīvotāju ir 3,03 ģimenes ārsti). Gandrīz pie visiem ģimenes ārstiem Valmieras novadā ir vairāk kā 1 000 pacientu, pie 10 – virs 2 000, bet zem 1 000 pacienta ir 6 ģimenes ārstu praksēs.

Attēls 30. Ģimenes ārsti ar reģistrēto pacientu skaitu virs 2 000.

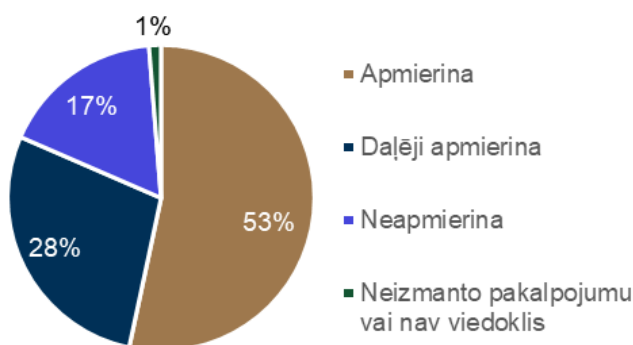

Zobārstniecības pakalpojumus iespējams saņemt 35 zobārstniecībās Valmierā, Rūjienā, Strenčos, Naukšēnu pagasta Naukšēnos un Trikātes pagasta Trikāte.⁸⁷

Iedzīvotāju aptaujā medicīniskie pakalpojumi ir novērtēti ļoti labi - 53% respondentu tie apmierina, 28% daļēji apmierina, 17% neapmierina.

Medicīniskos pakalpojumus tuvākajā apkārtnē neizmanto vai par tiem nav viedoklis vien 1% respondentu, kas varētu liecināt par plašu pakalpojumu klāstu un pieejamību līdz ar to mazinot interesi medicīniskos pakalpojumus saņemt citās pašvaldībās.

Attēls 31. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Tuvākajā apkārtnē atrodas labas kvalitātes medicīniskie pakalpojumi"

⁸⁷ Veselības inspekcija

Attēls 32. Veselības iestāžu izvietojums Valmieras novadā.

4.6 Sabiedriskā kārtība un drošība

Sabiedrisko kārtību, operatīvu reaģēšanu uz iedzīvotāju izsaukumiem līdz Valmieras novada izveidei nodrošināja Brenguļu, Kauguru un Trikātas, Burtnieku, Kocēnu, Mazsalacas, Naukšēnu, Rūjienas un Strenču apvienību un Valmieras pilsētas pašvaldības policija. Valmieras pilsētā atrodas arī Valsts policijas reģiona pārvalde un iecirknis.⁸⁸ Līdz ar administratīvo teritoriālo reformu pašvaldības policijas pakalpojumus nodrošina Valmieras novada pašvaldības policija.⁸⁹

⁸⁸ Valsts policija

⁸⁹ Valmieras novada pašvaldības domes saistošie noteikumi Nr. 1 Valmieras novada pašvaldības nolikums

Vidzemes reģiona ugunsdzēsēju brigādes ir izvietotas Valmierā, Mazsalacā, Rūjienā un Strenčos.⁹⁰

Attēls 33. Sabiedriskās kārtības un drošība pakalpojumu izvietojums Valmieras novadā.

Noziedzības līmenis Valmieras novadā 2019. gadā ir 1 140 noziedzīgie nodarījumi uz 10 000 iedzīvotāju. Starp novada apvienībām zemākais noziedzības līmenis ir Rūjienas apvienībā (60 noziedzīgie nodarījumi uz 10 000 iedzīvotāju). Zems noziedzības līmenis ir arī Mazsalacas apvienībā (93), bet augstākie ir Valmierā (227) un Strenču apvienībā (191).⁹¹

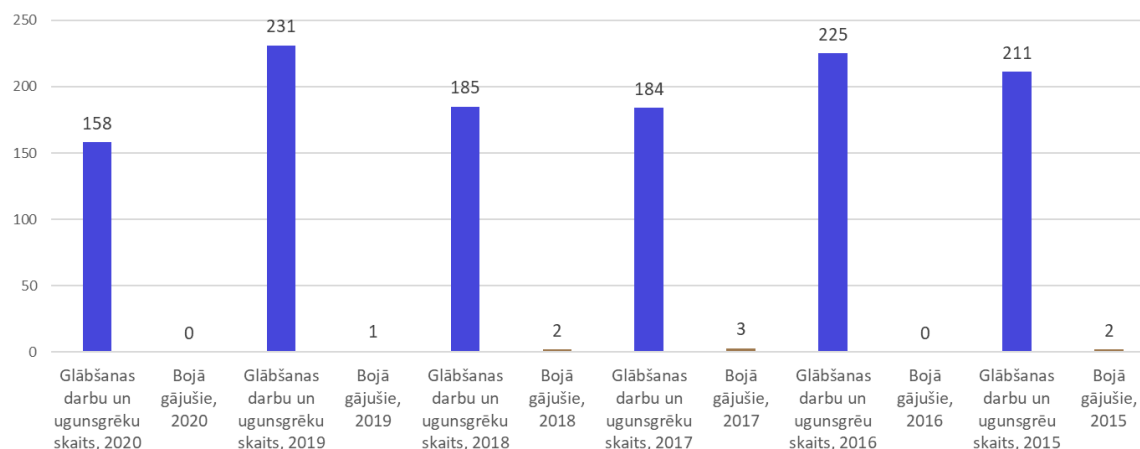
2020. gadā Valmieras novadā kopā tika reģistrēti 158 glābšanas darbi un ugunsgrēki, kuros bojā nav gājis neviens cilvēks. Laika posmā no 2015. līdz 2020. gadam ik gadu

⁹⁰ Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests

⁹¹ CSP SKG021. Reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaits reģionos, republikas pilsētās un novados

Valmieras novadā notiek 158 – 225 glābšanas darbi un ugunsgrēki. Vislielākais bojā gājušo skaits ir konstatēts 2017. gadā – 3 bojā gājušie, un vislielākais negadījumu skaits ir 2016. gadā – 225 negadījumi.⁹²

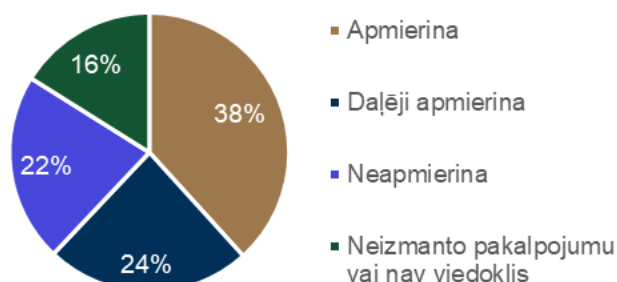
Attēls 34. Glābšanas darbu un ugunsgrēku statistika.⁹²

Papildus iedzīvotāju drošībai novada teritorijā ir izvietotas videonovērošanas sistēmas, joprojām turpinās to uzlabošana un attīstīšana, gan atjaunojot esošās video novērošanas kameras, gan uzstādot jaunas.

Iedzīvotāju aptaujā 38% no respondentiem apstiprina, ka pašvaldības policijas pakalpojumu kvalitāte apmierina, 24% kvalitāte apmierina daļēji, 22% neapmierina un 16% no respondentiem nevērtēja pašvaldības pakalpojumus.

Attēls 35. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Ir pieejami labas kvalitātes pašvaldības policijas pakalpojumi"

5 Transporta infrastruktūra

5.1 Autoceļi

Valmieras novadā atrodas valsts nozīmes autoceļš A3, kas iekļaujas Eiropas transporta (TEN-T) autoceļu pamattīklā un ir uzskatāms par starptautisko autoceļu savienojumu. Tāpat novadā atrodas deviņi reģionālās un vairāki vietējās nozīmes autoceļi, kas nodrošina novada attīstības centra un citu novada apdzīvoto vietu sasniedzamību.

Tabula 21. Autoceļi.

Valsts nozīmes autoceļi	
1.	A3 (E264) (Inčukalns – Valmiera – Igaunijas robeža (Valka))
Reģionālās nozīmes autoceļi	

⁹² Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests. Pārskats par glābšanas darbiem, ugunsgrēkiem un to radītajām sekām

1.	P11 (Kocēni–Limbaži–Tūja)
2.	P15 (Ainaži–Matīši)
3.	P16 (Valmiera – Matīši – Mazsalaca)
4.	P17 (Valmiera – Rūjiena – Igaunijas robeža (Unguriņi))
5.	P18 (Valmiera – Smiltene)
6.	P20 (Valmiera – Cēsis – Drabeši)
7.	P21 (Rūjiena–Mazsalaca)
8.	P22 (Valka–Rūjiena)
9.	P25 (Smiltene–Strenči)

Vērtējot valsts nozīmes un reģionālās nozīmes autoceļu kvalitāti, var secināt, ka lielākoties tā vērtējama kā ļoti laba vai laba. Līdzīgi kā valstī kopumā arī Valmieras novadā vissliktākajā kvalitātē ir vietējās nozīmes ceļi. Lai uzlabotu gan iekšējo, gan ārējo sasniedzamību, nepieciešams uzlabot satiksmes drošību A3 autoceļa posmos Sēnīte – Valmiera, Valmiera-Valka. Reģionālie un vietējas nozīmes autoceļi, kuri ir izteikti sliktā kvalitātē un tuvākajos gados noteiktos posmos ir nepieciešama atjaunošana vai pārbūve ir:

- P17 “Valmiera—Rūjiena—Igaunijas robeža (Unguriņi)”,
- P16 “Valmiera-Matīši-Mazsalaca”,
- V187 “Valmiera–Rauna”,
- V231 “Rencēni – Burtņieki – Daksti – Veckārķi”,
- V186 “Valmiera–Līdums”,
- V164 “Dikļi- Budenbroki- Ozolmuiža”,
- V213 Valmiera–Mujāni,
- V214 Mujāni–Zilākalna stacija,
- V193 Matīši–Bērzaine–Rubene.

Attēls 36. Valsts galveno un reģionālo autoceļu stāvoklis pēc vizuālā novērtējuma. ⁹³

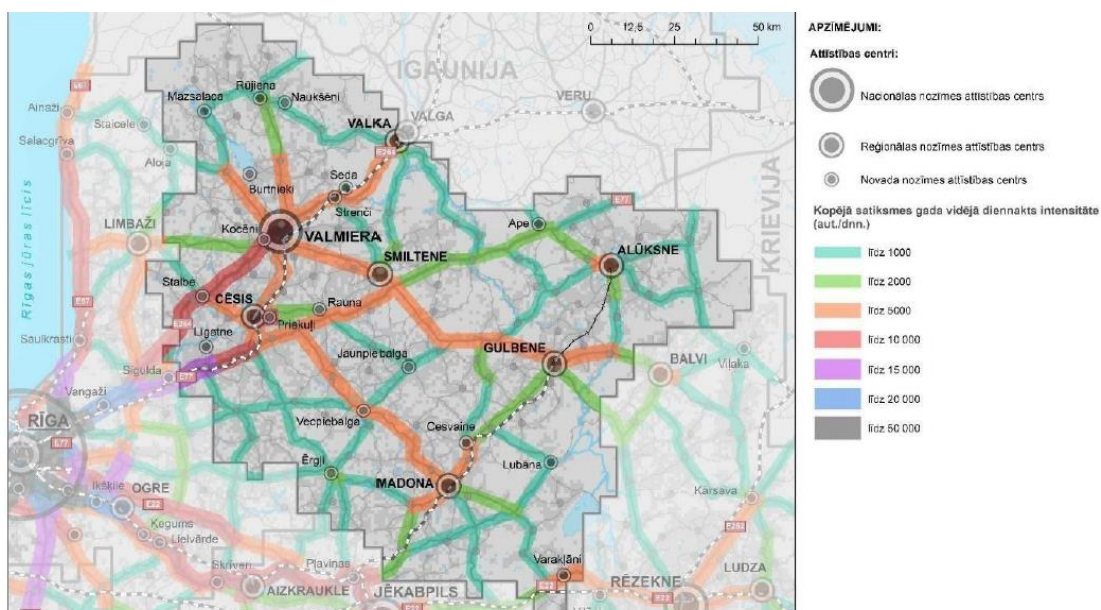

⁹³ VSIA “Latvijas Valsts ceļi”

Vislielākā autotransporta noslodze uz autoceļiem novadā ir uz galvenā autoceļa A3 (E264) (Inčukalns – Valmiera – Igaunijas robeža (Valka)), kas norāda, ka šis autoceļš ir nozīmīgs savienojums gan novada iedzīvotājiem, gan apkārtējo novadu iedzīvotājiem, kā arī starptautiskā mērogā. Satiksmes intensitāte novadā iezīmē Valmieras pilsētas ietekmes areālu. Kā redzams XX. attēlā Valmieras pilsētas tuvumā satiksmes intensitāte ir augstāka nekā novada ziemeļu daļā. Reģionālās nozīmes autoceļu posmi ar vislielāko satiksmes intensitāti (vidēji līdz 5000 automašīnām diennaktī) novadā 2017.gadā bija:

- P16 posmā no Valmieras līdz Matīšiem,
- P17 posmā no Valmieras līdz Rencēniem,
- P18 virzienā uz Smilteni,
- P20 virzienā uz Cēsīm.

Attēls 37. Gada vidējā satiksmes intensitāte uz valsts ceļiem, 2017. ⁹⁴

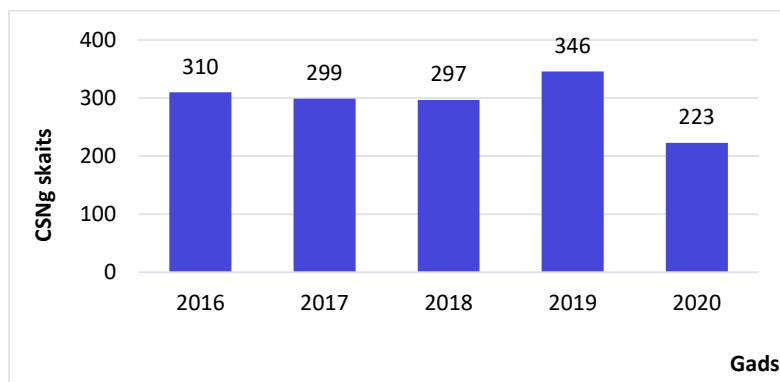
Valmieras pilsētā ceļu tīkls ir apmierinošs, taču rīta un vakara maksimumstundās noslodze palielinās, kas ietekmē satiksmes plūsmas ātrumu. Nākotnē būtiski apsvērt iespēju izveidot viedos krustojumus, kas spētu efektīvi organizēt satiksmes plūsmu atkarībā no pieprasījuma.

Vietās, kur ir novērojama augstāka satiksmes intensitāte, ir lielāka iespējamība rasties ceļu satiksmes negadījumiem. Vislielākais ceļu satiksmes negadījumu skaits laika posmā no 2016.-2020.gadam Valmieras novadā bija Valmieras pilsētā (787 negadījumi) un Kocēnu pagastā (179 negadījumi). Kopumā ceļu satiksmes negadījumu skaitam novadā ir novērojama tendence samazināties, kas vērtējams pozitīvi un norāda, ka ceļu satiksmes drošība pakāpeniski uzlabojas.

⁹⁴ Vidzemes reģiona mobilitātes un investīciju plāns 2030

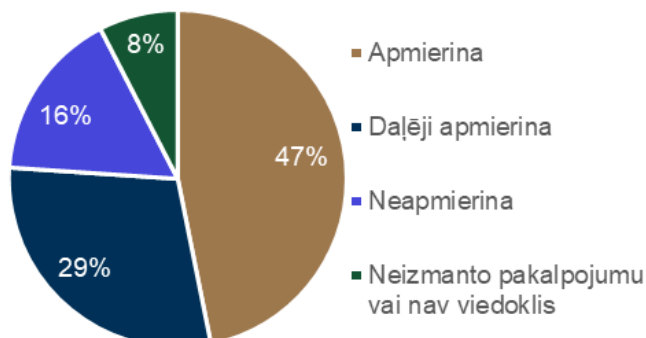
Attēls 38. Ceļu satiksmes negadījumu skaits Valmieras novadā 2016. - 2020. gadam.⁹⁵

Arvien vairāk pieaug ilgtspējīgas mobilitātes nozīme, kas iekļauj elektrisko transportlīdzekļu izmantošanu. Lai elektrisko transportlīdzekļu izmantošana būtu ērta un pieejama, būtiska ir atbilstošas infrastruktūras esamība, kas ietver elektrisko transportlīdzekļu uzlādes vietas. Pašreizējā situācijā Valmieras novadā publiskās uzlādes vietas pieejamas trijās vietās: Valmierā, Strenčos un Rūjienā. Nākotnē būtiski ir izveidot blīvāku uzlādes vietu tīklu, lai elektriskais transportlīdzeklis būtu pievilcīgs pārvietošanās veids.

Iedzīvotāju aptaujā 47% no respondentiem apstiprina, ka savienojums starp apdzīvotajām vietām un novada centru ir labs, 39% daļēji apmierina, 16% neapmierina un 8% no respondentiem nav viedoklis.

Attēls 39. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Labi savienojumi starp apdzīvotajām vietām un novada centru"

5.2 Sabiedriskais transports

Sabiedriskais transports ir viens no nozīmīgākajiem mobilitātes sistēmas elementiem, lai veicinātu iedzīvotāju vienlīdzību un dzīves kvalitātes paaugstināšanos. Esošajā situācijā Valmieras novadā lielāka daļu sabiedriskā transporta pārvadājumu sastāda pārvadājumi ar starppilsētu autobusiem. Tomēr novadu šķērso arī dzelzceļa līnija "Rīga–Sigulda–Cēsis–Valmiera–Lugaži–Valga", kas pamatā nodrošina ārējo savienojamību. Galvenais starppilsētu autobusu pārvadājumu nodrošinātājs ir SIA "VTU Valmiera", kas veic arī sabiedriskā transporta pārvadājumus Valmieras pilsētā. Citi pārvadātāji, kas veic pasažieru pārvadājumus Valmieras novadā ir AS "CATA", AS "NORMA-A".

Autobusu maršruti un to grafiki Valmieras pilsētā ir saskaņoti arī ar uzņēmumu izvietojumu un darba laikiem, kā arī ar vilcienu kursēšanas grafiku. Valmierā tiek izmantoti 12 autobusi (2 ir rezervē) un 9 no tiem ir hibrīdautobusi, kas iegādāti ar Eiropas

⁹⁵ SIA "Grupa93" veidots pēc CSDD datiem

Savienības atbalstu. Plānota arī 2 elektrobusu iegāde, taču izaicinājums ir nodrošināt operatīvu uzlādi.

Attēls 40. Valmieras novada hibrīdaautobuss.⁹⁶

Iekšējā savienojamība ar sabiedrisko transportu Valmieras novadā ir vērtējama kā optimāla. No visām lielākajām apdzīvotajām vietām novadā pieejams sabiedriskais transports uz Valmieras pilsētu, tomēr to intensitāte ievērojami atšķiras. Viszemākā starppilsētu intensitāte ir no Naukšēniem uz Valmieru, kur tiek nodrošināts tikai viens autobusa reiss dienā vienā virzienā. No Strenčiem, Sedas uz Valmieru nodrošināti līdz pat 13 sabiedriskā transporta reisu dienā katrā virzienā.

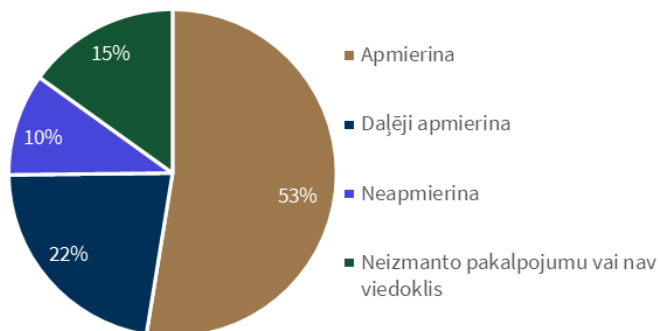
Savienojamība ar apkārt esošajām pašvaldībām līdzīgi kā iekšējā savienojamība novadā vērtējama kā optimāla. Pieejami starppilsētu autobusu, kā arī dzelzceļa savienojumi ar Smiltēni, Valku, Cēsīm, Gulbeni, Balviem, Rēzekni, Siguldu, Limbažiem, u.c. Būtiski ir izcelt sabiedriskā transporta savienojamību ar Rīgu. Vidēji dienā pieejami 24 sabiedriskā transporta reisi dienā katrā virzienā šajā maršrutā un ceļā pavadītais laiks ar transportu ir amplitūdā no 1h 41min līdz 2h 15min. Vidzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030.gadam kā viens no nozīmīgākajiem telpiskās struktūras elementiem minēts Vidzemes trīsstūris, kas ietver Valmieru, Cēsis un Smiltēni, tādējādi nozīmīgi nākotnē ir stiprināt šo pilsētu savienojamību, kas iekļauj arī sabiedriskā transporta pieejamības uzlabošanu. Ērti, ātri un precīzi sabiedriskā transporta savienojumi ir būtiski, lai samazinātu ekonomisko nevienlīdzību starp reģioniem un to iekšienē.

---

⁹⁶ <https://vtu-valmiera.lv/>

Iedzīvotāju aptaujā sabiedriskā transporta pieejamība tiek novērtēta augstu, 53% no respondentiem apstiprina, ka sabiedriskais transports ir pieejams, 22% daļēji apstiprina, 10% neapmierina sabiedriskā transporta sasniedzamību. Salīdzinoši liela daļa no respondentiem jeb 15% sabiedrisko transportu neizmanto vai par to nav viedoklis.

Attēls 41. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Nodrošināta sabiedriskā transporta pieejamība"

5.3 Dzelzceļš

Valmieras novadu šķērso neelektrificētā dzelzceļa līnija "Rīga–Sigulda–Cēsis–Valmiera–Valmieras novadu šķērso neelektrificētā dzelzceļa līnija "Rīga–Sigulda–Cēsis–Valmiera–Lugaži–Valga" un novada teritorijā iekļaujas divas dzelzceļa stacijas: Valmiera un Strenči. Pašreizējā situācijā AS "Pasažieru vilciens" nodrošina 3 reusus dienā katrā virzienā "Rīga–Valmiera", kā arī 2 reusus dienā katrā virzienā maršrutā "Rīga–Valga". Transporta attīstības pamatnostādņēs 2021.-2027.gadam minēts, ka dzelzceļš ir jāveido kā sabiedriskā transporta mugurkauls. Lai to paveiktu primāri ir jāuzlabo vilcienu ātrums, kas motivētu iedzīvotājus izvēlēties sabiedrisko transportu nevis privāto autotransportu. Pašreizējā situācijā novadā netiek izmantots dzelzceļa potenciāls un nepieciešama novadā esošās dzelzceļa infrastruktūras modernizēšana, kā arī mobilitātes punktu izveide. Valmieras dzelzceļa stacijas ģeogrāfiskais novietojums pilsētā rada izaicinājumu to izveidot kā galveno mobilitātes rīku.

5.4 Velo infrastruktūra un gājēju ceļi

Velo infrastruktūra un gājēju ceļi ir būtiski gan lietišķām, gan rekreatīvām pārvietošanām. Ņemot vērā, ka novada apdzīvojuma blīvums ievērojami atšķiras, velo infrastruktūra pieejama tikai retās novada vietās, piemēram, gar autoceļu A3 izvietots gājēju un velo ceļš, savienojot Valmieru un Valmiermuižu un Valmieru un Kocēnus. Novada attīstības centrā, Valmieras pilsētā, esošā velo infrastruktūra un gājēju ceļi vērtējami kā labi.

Novada teritoriju šķērso vairāki velo maršruti:

- "Tour de LatEst" savieno Latviju un Igauniju un aptver ievērojamu daļu Vidzemes teritorijas. Valmierā un Rūjienā izvietotas velonovietnes;
- "Zaļais Dzelzceļš – Green Railways" pieejams gājēju un velosipēdistu pastaigu un atpūtas maršruts pa bijušajām dzelzceļa līnijām. Valmieras novada teritorijā iekļaujas divi posmi: "Lāde–Rūjiena" un "Ainaži–Valmiera";
- Nacionālais velo maršruts nr.17 "Ainaži – Aloja – Matīši – Burtnieki – Rūjiena – Karksi-Nuia (Igaunija)";
- Vietējais velo maršruts nr.112 "Apkārt Burtnieka ezeram".

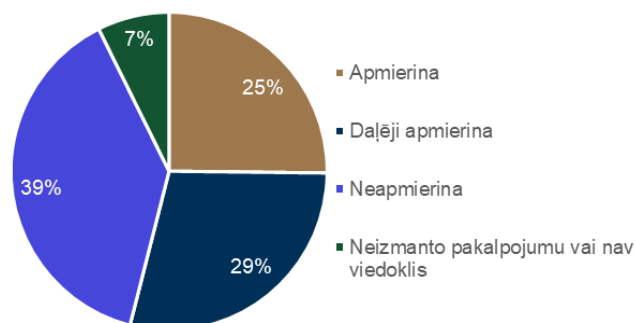
Būtiski ir izmantot mikromobilitātes potenciālu novada teritorijā un nākotnē papildināt infrastruktūru ar jauniem velo infrastruktūras savienojumiem un gājēju ceļiem, lai iedzīvotāji izvēlētos multimodālas pārvietošanās. Velo infrastruktūras uzlabošana

palielinās pieprasījumu pēc koplietošanas mikromobilitātes pakalpojumiem. Šobrīd Valmieras pilsētā jau darbojas divi koplietošanas mikromobilitātes pakalpojumu sniedzēji "Bolt" un "Charge", kas nodrošina elektroskrejriteņus. Pašreizējā situācijā trūkst viedo maršrutu plānotāju, kas rekomendētu iedzīvotājiem izmantot mikromobilitātes transportlīdzekļus vai mikromobilitātes transportlīdzekli savienojumā ar citiem pārvietošanās veidiem.

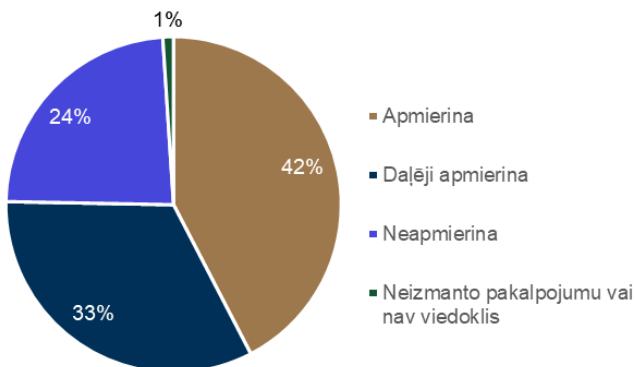
Iedzīvotāju aptaujā velo infrastruktūras attīstība tiek vērtēta zemāk, tikai 25% respondentu tā apmierina, 29% daļēji apmierina, lielāko daļu jeb 39% neapmierina, bet 7% respondentu to neizmanto vai nav viedoklis.

Attēls 42. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Attīstīta velo infrastruktūra"

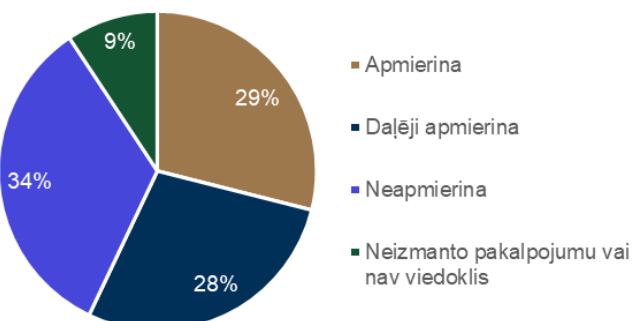
Iedzīvotāju aptaujā gājēju infrastruktūra un publiskā ārtelpa tiek vērtēta nedaudz augstāk, jo 42% respondentu ir apmierināti, 33% daļēji apmierināti, bet tomēr 24% joprojām ir neapmierināti ar gājēju infrastruktūru un publisko ārtelpu. 1% respondentu nav viedoklis.

Attēls 43. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Attīstīta gājēju infrastruktūra, labiekārtota publiskā ārtelpa"

Iedzīvotāju aptaujā 29% respondentu ir apmierināti par mobilitātes pakalpojumu attīstību, 29% daļēji apmierināti, liela daļa respondentu jeb 34% joprojām ir neapmierināti ar mobilitātes pakalpojumu attīstīšanos. 9% respondentu nav viedoklis vai pakalpojumu neizmanto.

Attēls 44. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Mobilitātes pakalpojumi attīstās (velo, automašīnu noma, ēdienu piegāde uz mājām, informācija u.tml. jauni pakalpojumi)"

6 Pašvaldības administrācija un budžets

Valmieras novada pašvaldībā pēc 01.07.2021. iekļauj bijušo novadu pašvaldību administrācijas.

Līdz administratīvi teritoriālajai reformai strādāja sekojošas novadu pašvaldības:

- Valmieras pilsētas pašvaldībā;
- Beverīnas novada pašvaldībā;
- Burtnieku novada pašvaldībā;
- Kocēnu novada pašvaldībā;
- Mazsalacas novada pašvaldībā;
- Naukšēnu novada pašvaldībā;
- Rūjienas novada pašvaldībā;
- Strenču novada pašvaldībā.

Jaunizveidotā Valmieras novada dome sastāv no 19 deputātiem.

Līdz administratīvi teritoriālajai reformai pašvaldības plānotie pamatbudžeti tika plānoti sekojoši:

- Valmieras pilsētas budžeta pozīcijas:
  - Ieņēmumi 44 050 419 EUR;
  - Izdevumi 62 644 585 EUR.⁹⁷
- Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienības budžets:
  - Ieņēmumi 4 569 717 EUR;
  - Izdevumi 5 513 390 EUR.⁹⁸
- Burtnieku apvienības budžeta pozīcijas:
  - Ieņēmumi 8 651 379 EUR;
  - Izdevumi 9 419 625 EUR.⁹⁹
- Kocēnu apvienības budžeta pozīcijas:
  - Ieņēmumi 12 151 411 EUR;
  - Izdevumi 11 956 207 EUR.¹⁰⁰
- Mazsalacas apvienības budžeta pozīcijas (2020. izpilde):
  - Ieņēmumi 3 921 858 EUR;
  - Izdevumi 3 548 040 EUR.¹⁰¹
- Naukšēnu apvienības budžeta pozīcijas (2020. izpilde):
  - Ieņēmumi 2 959 351 EUR;
  - Izdevumi 2 723 705 EUR.¹⁰²
- Rūjienas apvienības budžeta pozīcijas:
  - Ieņēmumi 6 701 771 EUR;
  - Izdevumi 9 312 674 EUR.¹⁰³
- Strenču apvienības budžeta pozīcijas (2020. izpilde):

---

⁹⁷ Valmieras pilsētas pašvaldības 2020. gada publiskais pārskats

⁹⁸ Beverīnas novada pašvaldības 2020. gada publiskais pārskats

⁹⁹ Burtnieku novada pašvaldības 2020. gada publiskais pārskats

¹⁰⁰ Kocēnu novada pašvaldības 2020. gada publiskais pārskats

¹⁰¹ Mazsalacas novada pašvaldības 2020. gada publiskais pārskats

¹⁰² Naukšēnu novada pašvaldības 2020. gada publiskais pārskats

¹⁰³ Rūjienas novada pašvaldības 2020. gada publiskais pārskats

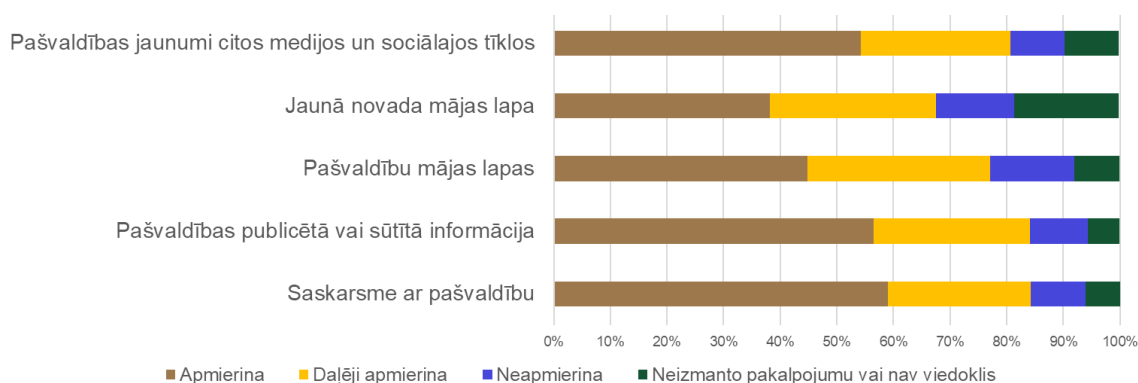
- Ieņēmumi 4 915 036 EUR;
- Izdevumi 3 885 193 EUR.¹⁰⁴

Nodokļu ieņēmumi pašvaldības budžetā, ko veido iedzīvotāju ienākuma nodokļa un nekustamā īpašuma nodokļa iemaksas, Valmieras novadā ir 38,48 milj. EUR (2020):

- Valmieras pilsēta 20,36 milj. EUR;
- Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienības 2,15 milj. EUR;
- Burtnieku apvienība 5,00 milj. EUR;
- Kocēnu apvienība 4,01 milj. EUR;
- Mazsalacas apvienība 1,59 milj. EUR;
- Naukšēnu apvienība 1,14 milj. EUR;
- Rūjienas apvienības 2,57 milj. EUR;
- Strenču apvienība 1,66 milj. EUR.

Iedzīvotāju aptaujas ietvaros pašvaldības sniegtie pakalpojumi un komunikācija ar sabiedrību tiek vērtēta atzinīgi.

Attēls 45. Aptaujas respondentu apmierinātība ar pašvaldības pakalpojumiem.

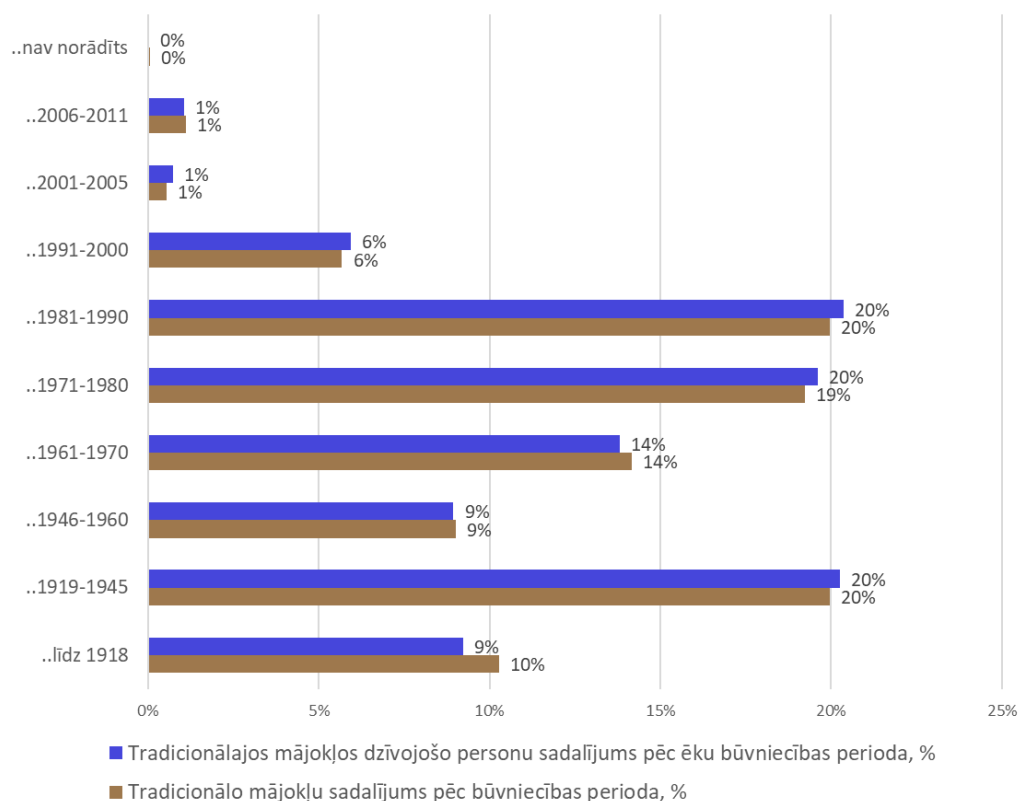
7 Mājoklis, pašvaldības dzīvojamais fonds

Balstoties uz CSP statistiku, kas tika apkopota 2011. gada tautas skaitīšanas ietvaros, Valmieras novadā tiek uzskaitīti 26 270 mājokļi, kuros dzīvo 56 187 iedzīvotāji. Intensīvs ēku būvniecības laiks Valmieras novadā ir no 1919. līdz 1945. gadam, kad tika uzbūvētas 20% ēku. Raksturīgā apbūve - pirmskara laika apbūve, pārsvarā no koka lauku teritorijās, ķieģeļu mūra – pilsētās, vairums ēku ir līdz diviem stāviem. Otrs intensīvs dzīvojamo ēku būvniecības periods ir no 1971. līdz 1990. gadam, kad tie uzbūvēti 39% ēku un plaši tiek uzsākta tipveida ēku būvniecība (103., 104., 119., 316., 318. sērijas projekti (tā sauktās „Hruščovkas”), 464., 467., un 602. sērijas ēkas kā arī virkne specprojekti). Kā ārsienu materiāls plaši izmantoti māla ķieģeli, gāzbetons, dzelzsbetons, keramzītbetona lielpaneļu ēku būvniecība.¹⁰⁵ Līdzīga statistika ir arī par iedzīvotāju skaita sadalījumu ēkās pēc to būvniecības perioda – visvairāk iedzīvotāji dzīvo ēkās, kas būvēts laika posmā 1919. – 1945. gadam un 1971. – 1990. gadam.

¹⁰⁴ Strenču novada pašvaldības 2020. gada publiskais pārskats

¹⁰⁵ TSG11-41. Tradicionālie mājokļi un tajos dzīvojošās personas pa statistiskajiem reģioniem, republikas pilsētām un novadiem pēc ēkas tipa un uzcelšanas laika 2011.gada 1.martā

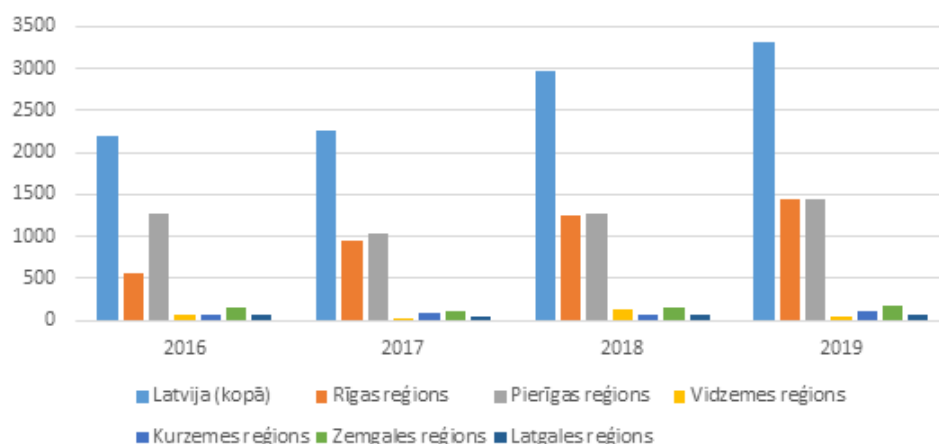
Attēls 46. Tradicionālo mājokļu un dzīvojošo personu sadalījums pēc ēkas būvniecības perioda.¹⁰⁵

Vairāk kā puse jeb 64% novada mājokļu ir daudzdzīvokļu ēkas, 35% savrupmājas un līdz 1% rindu un dvīņu mājas. Toties 60% iedzīvotāju izvēlas dzīvot daudzdzīvokļu ēkās, 39% iedzīvotāji dzīvo savrupmājās un 1% iedzīvotāju dzīvo rindu vai dvīņu mājās.¹⁰⁵

Vidzemes reģionā 2019. gadā ekspluatācijā nodoti tikai 56 jauni dzīvokļi, kas ir zemes rādītājs salīdzinājumā ar Rīgu (1445) un Pierīgu (1448) un liecina par investīciju trūkumu ārpus Rīgas un tās reģiona.

Attēls 47. Ekspluatācijā nodotās jaunās daudzdzīvokļu ēkas Latvijas reģionos (norādītie apjomi ir kopā skaitot viena dzīvokļa mājas (bez dārza mājām un vasarnīcām), ar divu un vairāk dzīvokļu mājām).

Valmieras novadā laika posmā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim ekspluatācijā ir nodotas 2 jaunas daudzdzīvokļu ēkas, kas atrodas Valmieras pilsētā. Šajā laika periodā ir veikta arī 17 daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku vienkāršota fasādes atjaunošana.¹⁰⁶

Katru gadu tiek rīkots konkurss "Energoefektīvākā ēka Latvijā", kura ietvaros tiek apkopoti pozitīvākie piemēri ēku atjaunošanas, pārbūves un jaunbūvju jomā. Konkursā tiek izvirzītas nominācijas: renovētā daudzdzīvokļu ēka, daudzdzīvokļu ēka – jaunbūve, publiskā ēka un privātmāja. 2021. gadā Valmieras novada daudzdzīvokļu dzīvojamā ēka Valmierā, Gaujas ielā 2 ieguva 2. vietu nominācijā "Energoefektīvākā atjaunotā daudzdzīvokļu ēka". Arī iepriekšējos gados novada ēkas tiek atzītas par laureātiem konkursā, piemēram, 2019. gadā daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas Valmierā, Mālu ielā 1 un Ķieģeļu ielā 8 iegūst 1. vietu nominācijā "Energoefektīvākā daudzdzīvokļu ēka Latvijā 2019. Jaunbūve."¹⁰⁷

Tomēr neskatoties uz ēku atjaunošanu kopumā mājokļu energoefektivitāte Valmieras novada ir zema, līdzīgi kā Latvijā kopumā. Kopš Latvijas neatkarības atgūšanas ~10% no visām dzīvojamām ēkām ir uzbūvētas pēc 2003. gada, savukārt no kopējā daudzdzīvokļu ēku īpatsvara tikai 3% ēkas ir būvētas pēc 2003. gada (4% no 1993. gada), kad stājās spēkā jaunas būvnormatīvu prasības attiecībā uz norobežojošajām konstrukcijām – būvnormatīvs 002-001 "Ēku norobežojošo konstrukciju siltumtehnika" ar kuru tika noteiktas būtiski augstākas siltumtehniskās prasības ēku norobežojošām konstrukcijām.

Lai motivētu iedzīvotājus uzlabot ēku energoefektivitāti, tad Valmieras pilsētas saistošajos noteikumos Nr. 314 "Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība Valmierā" noteikts, ka nodokļu atvieglojumi pienākas nodokļa maksātājam par atjaunotu ēku, kas tiek izmantota saimnieciskās darbības veikšanai, ja tiek uzlabota ēkas energoefektivitāte, vienu gadu pēc būvdarbu pabeigšanas var saņemt atvieglojumus 50% apmērā no taksācijas gadam aprēķinātās nekustamā īpašuma nodokļa summas.

Ēku sektorā (mājsaimniecībās) patērētā enerģija veido līdz 30% no visas enerģētikas jomas, tādēļ ēku sektors ietver ievērojamu potenciālu kopējo energoefektivitātes mērķu sasniegšanā. Vairums šo ēku tiks ekspluatētas vēl ievērojamu laika periodu, līdz ar to aktuāla ir šo ēku pakāpeniska atjaunošana, uzlabojot to energoefektivitāti.

Pēc Ekonomikas ministrijas aplēsēm ar šobrīd pieejamo finansējumu nākamajā ES fondu plānošanas periodā varēs tikt renovētas aptuveni 7% no vecajām un tehniski nolietotajām daudzdzīvokļu dzīvojamām ēkām.

Energoefektivitātes uzlabošanai un uzskaitīšanai AS "Sadales tīkls" turpina patērētājiem uzstādīt viedos elektroenerģijas skaitītājus, kas paredz visu skaitītāju nomaiņu uz viedajiem elektroenerģijas skaitītājiem līdz 2022. gadam. Valmieras pilsētā uz 01.01.2020. jau 90% mājsaimniecību ir uzstādīti viedie elektroenerģijas skaitītāji.

Ņemot vērā nepieciešamību sasniegt nospraustos energoefektivitātes un klimata mērķus, nepieciešams veicināt privātā sektora iesaisti (investoru, komercbanku aktīvāka iesaiste, izdevīgu aizdevumu nodrošināšana, atbilstošu finanšu instrumentu izveide, ESKO pakalpojuma attīstīšana).

---

¹⁰⁶ Būvniecības informācijas sistēma

¹⁰⁷ <http://energoefektivakaeka.lv/index.php>

Līdz ar to, Latvijai izvirzāmie mērķi, lai samazinātu SEG emisijas ir:

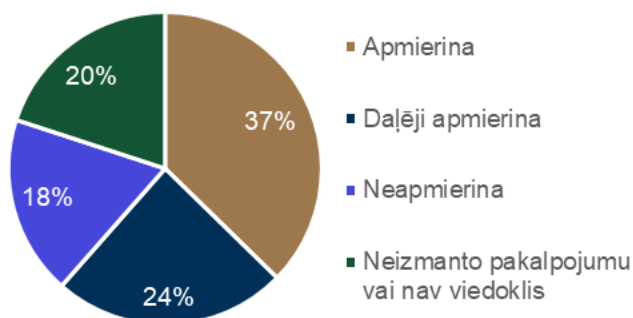
- esošā dzīvojamā fonda atjaunošana;
- jauna dzīvojamā fonda izbūve, piesaistot privātās investīcijas;
- pieejams atbilstošs mājoklis ikvienam iedzīvotājam;
- energoefektivitātes veicināšana, virzoties uz klimatneitralitāti ēku sektorā.

Latvijai kā Eiropas savienības dalībvalstij līdz 2050. gadam jāsasniedz augsti energoefektīvs un dekarbonizēts mājoklis, veicinot esošo ēku izmaksefektīvu pārveidošanu par gandrīz nulles enerģijas ēkām.

Saskaņā ar Eurostat datiem Latvijā 2018. gadā tikai 7,5% iedzīvotāju īrēja mājokli atbilstoši tirgus cenas vērtībai, bet lielākajai daļai iedzīvotāju (69,3%) mājoklis pieder bez hipotekārā kredīta saistībām, kas galvenokārt saistīts ar apjomīgo privatizācijas procesu pēc neatkarības atgūšanas. Eiropas Komisijas 2019. gada ziņojumā par Latviju norādīts, ka ir ierobežota pienācīgu mājokļu pieejamība, jo īpaši iedzīvotāju grupām ar zemiem ienākumiem. Ar ļoti sliktiem sadzīves apstākļiem saskaras 15,2% iedzīvotāju, kas ievērojami pārsniedz ES vidējo rādītāju — 4,5 %.

Iedzīvotāju aptaujā māju apsaimniekošanas pakalpojumu kvalitāte tiek vērtēta nevienlīdzīgi, jo 37% respondentu ir apmierināti, 24% daļēji apmierināti un 18% respondentu ir neapmierināti ar māju apsaimniekošanas pakalpojumiem. Liela daļa jeb 20% respondentu norāda, ka neizmanto šos pakalpojumus, visdrīzāk, dzīvojot savrupmājās.

Attēls 48. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Ir pieejami labas kvalitātes māju apsaimniekošanas pakalpojumi"

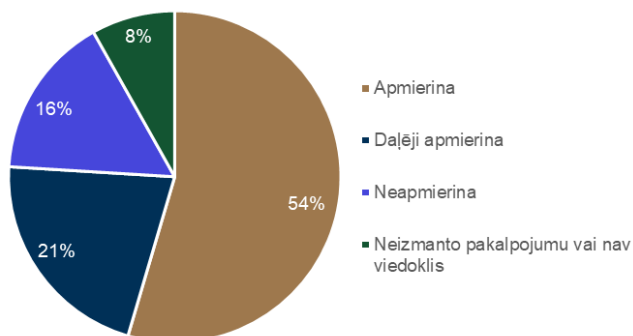

Iedzīvotāju aptaujā centralizēti komunālo pakalpojumu kvalitāte tiek vērtēta labi, jo 54% respondentu ir apmierināti, 21% daļēji apmierināts un 16% respondentu ir neapmierināti ar centralizēti komunālajiem pakalpojumiem. 8% respondentu norāda, ka neizmanto šos pakalpojumus vai par tiem nav viedoklis.

Attēls 50. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Ir pieejami labas kvalitātes centralizēti komunālie pakalpojumi"

8.1 Siltumapgāde

Valmieras pilsētas centralizēto siltumapgādi nodrošina 4 katlu mājas, sistēmai ir pieslēgti 161 daudzdzīvokļu ēku jeb 93% no apsildāmajām platībām.¹¹⁴

Strenču apvienībā darbojas 2 centralizētās siltumapgādes sistēmas Sedā un Strenčos. Sedas siltumapgādes sistēmu izmanto galvenokārt iedzīvotāji, savukārt Strenčos to izmanto gandrīz tikai pārvaldes un izglītības iestādes. Plāņu un Jērcēnu pagastu centros centralizētās siltumapgādes sistēmas nav un iedzīvotājiem daudzdzīvokļu mājās apkuri nodrošinot individuāli.¹⁰⁸

Rūjienas apvienības siltumapgādes sistēmu apkalpo pašvaldības uzņēmums SIA "Rūjienas Siltums", kuru pārraudzībā ir 2 katlu mājas.¹⁰⁹

Naukšēnu ciemā siltumapgāde tiek piegādāta centralizēti no centrālās katlu mājas. Apkuri tā nodrošina 7 daudzdzīvokļu mājām, 6 individuālajām mājām un pašvaldības iestādēm.¹¹⁰

Centralizētās siltumapgādes pakalpojumus Kocēnu apvienībā nodrošina Kocēnu Komunālās saimniecības pārvalde, savukārt Brandeļos tos veic SIA „VTU Valmiera”. Kopumā apvienības siltumapgādes nodrošināšanai daudzdzīvokļu mājām un sabiedriskajām ēkām uztur 16 katlu mājas.¹¹¹

Burtnieku apvienības siltumapgādes pakalpojumus sniedz SIA "BN Komforts", kurā 100% kapitāldaļas pieder apvienībai. Centralizētā siltumapgāde pieejama Burtniekos, Valmiermuižā, Ēvelē un Rencēnos.¹¹²

8.2 Ūdenssaimniecība

Novada pilsētās, ciemos un iestādēs sadzīves notekūdeņi centralizēti tiek savākti un attīrīti bioloģiskajā attīrīšanā 43 NAI, no tām 39 ir pašvaldības NAI, parējās 4 – juridiskām vai fiziskām personām. Informācija par faktiskajiem pieslēgumiem (%) centralizētajām kanalizācijas sistēmām ir nepilnīga.

95% Valmieras pilsētas iedzīvotāju 2013. gadā lietoja centralizēto ūdensapgādi. Gadā dabas vidē atpakaļ tiek ievadīti vairāk nekā 3,4 milj. m³ notekūdeņu. Notekūdeņu attīrīšanai Valmierā uzbūvētas bioloģiskās attīrīšanas ietaises, ķīmiskās attīrīšanas

¹⁰⁸ Strenču novada attīstības programma 2013.-2019. gadam

iekārtas, kā arī mehāniskās attīrīšanas iekārtas. Centralizēto kanalizāciju lieto 92% pilsētas iedzīvotāju.¹¹⁴

Rūjienas apvienības ūdenssaimniecības pakalpojumus nodrošina SIA "Rūjienas Siltums". Centralizētās ūdensapgādes sistēmas pakalpojumi apvienībā ir pieejami Rūjienā, Endzelē, Lodē, Ipiķos, Vilpulkā un Virķēnos, kur ūdensapgādei izmanto pazemes ūdeņus.¹⁰⁹

Naukšēnu apvienībā daudzdzīvokļu un individuālās mājas, pašvaldības iestādes un vietējos uzņēmumus ar ūdens apgādi centralizēti nodrošina no 9 artēziskajiem urbumiem. Naukšēnu ciemā siltais ūdens tiek piegādāts centralizēti no centrālās katlu mājas.¹¹⁰

Kocēnu apvienībā centralizētas ūdensapgādes un notekūdeņu savākšanas sistēmas ir visos pagastu centros – Kocēnos, Bērzainē, Dikļos, Vaidavā, Zilākalnā, kā arī Rubenē un Dauguļos, kā arī vairākās mazajās apdzīvotajās vietās.¹¹¹

Centralizētā ūdensapgāde Burtnieku apvienībā ir pieejama Vecatē, Matīšos, Burtniekos, Rencēnos, Ēvelē, Līdzēnos un Valmiermuižā, bet centralizētā kanalizācija ir Vecatē, Matīšos, Penčos, Burtniekos, Rencēnos, Līdzēnos, Ēvelē, Jeros, Valmiermuižā un Rūpniekos. Daļai Valmiermuižas ciema iedzīvotāju ir nodrošināta iespēja pieslēgties pie SIA "Valmieras ūdens" centralizētās ūdensapgādes sistēmas.¹¹²

Mazsalacas apvienībā ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus nodrošina SIA "Banga KPU".¹¹³

Iedzīvotāji, kuri nav pieslēgti centrālajai ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmai ūdeni saņem no individuālajām akām vai artēziskajiem urbumiem, kanalizācijas nodrošināšanai tiek izmantoti dažādi individualizētie risinājumi.

8.3 Gāzes apgāde

Valmieras novada teritorijas vidieni šķērso maģistrālais gāzes vads Vireši-Tallina, kam nākotnē tiek plānots atzars no Valmieras uz Strenčiem un Sedu.

Centralizētā gāzes apgāde ir nodrošināta tikai nelielā novada daļā. Atsevišķu māsaimniecību iedzīvotāju vajadzībām tiek izmantota šķīdinātā gāze. Sašķīdināto gāzi balonos ēdiena pagatavošanai izmanto daļa no novada māsaimniecību. Gāzes balonu realizācija tiek īstenota gāzes balonu tirdzniecības vietu reģistrā reģistrētās vietās.

8.4 Elektroapgāde

Valmieras novada dienvidaustrumu daļu klāj 330 kV elektropārvades līnija starp Latviju un Igauniju: Valmiera – Tartu un Valmiera – Tsirgulina, lielu daļu teritorijas sedz 110 kV elektropārvades līnija, kas savieno Valmieru ar Rūjienu, Aloju, Valku, Smiltēni un Ieriķiem. Nākotnē plānota 330 kV elektropārvades līnija no Valmieras līdz Rūjienai caur Ipiķiem uz Igauniju un no Mazsalacas līdz Rūjienai caur Ipiķiem uz Igauniju.

---

¹⁰⁹ Rūjienas novada Attīstības programma 2019. – 2025. gadam

¹¹⁰ Naukšēnu novada attīstības programma 2019. - 2025.gadam

¹¹¹ Kocēnu novads: pašreizējās situācijas raksturojums un analīze

¹¹² Burtnieku novada attīstības programma 2019.-2025. gadam

¹¹³ <https://www.mazsalaca.lv/index.php?lielbirka=15Pakalpojumi&birka=10Pakalpojumi&depth=3>

Novada teritorijā ir pietiekamā daudzumā transformatoru apakšstacijas, lai nodrošinātu jaunu elektroenerģijas patērētāju pieslēgšanos.

8.5 Sakaru infrastruktūra

Novada teritorijā dienvidaustrumu daļā izvietoti platjoslas elektronisko sakaru infrastruktūra t.sk. maģistrālā.

Telekomunikāciju sektorā novadā darbojas vairāki operatori. Fiksēto publisko telekomunikāciju tīkla operators ir uzņēmums SIA "TET", SIA "Lattelecom". Mobilo telekomunikāciju sfērā darbojas trīs operatori – SIA "Latvijas mobilais telefons", SIA "Tele2", SIA "Bite Latvija". Interneta pakalpojumus nodrošina vairāki uzņēmumi - SIA „Lattelecom”, SIA „MikroNET, SIA „NOVA”, SIA „Telia Latvija”, SIA „EverNet”, SIA „Triatel”. Visiem novada iedzīvotājiem ir iespējas ierīkot arī mobilo internetu, taču šobrīd vēl ir ierobežotas pieslēgšanās iespējas optiskajam tīklam.

Salīdzinoši plašu novada teritoriju sedz zonas, kurās netiek nodrošināta piekļuve internetam ar ātrumu vismaz 30 Mbps – starp Valmieru Bērzaini, Burtņiekem un Strenčiem, starp Burtņieku ezeru, Jeriem un Rencēniem, ap Jērcēniem, Sedu, Brenguļiem, Dikļiem un daļā Igaunijas austrumu un rietumu pierobežas.

Novadā ir izveidoti publiski pieejami bezmaksas bezvadu interneta punkti, nākotnē jāturpina to tālāka attīstība.¹¹⁴

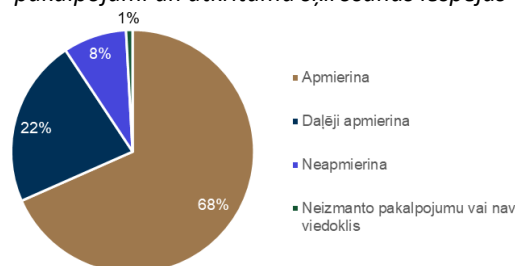
8.6 Atkritumu apsaimniekošana

Atkritumu apsaimniekošanu novadā nodrošina SIA „ZAAO”, kas ir Ziemeļvidzemes reģiona pašvaldību dibināta komercsabiedrība un kas sniedz kvalitatīvus atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus Ziemeļvidzemes reģionā, ietverot atkritumu savākšanu, šķirošanu, transportēšanu, apstrādi un noglabāšanu videi draudzīgā veidā, kā arī veic sabiedrības informēšanu un izglītošanu.

Papildus novada teritorijā ir izvietoti EKO punkti, kas ir izveidoti, lai atbalstītu iedzīvotājus – dotu iespēju samazināt sadzīves atkritumu apjomu, par kura izvešanu jāmaksā mājāsaimniecībai, lai cilvēki varētu dzīvot atbilstoši zaļajai domāšanai un realizēt videi draudzīgus paradumus, kā arī lai samazinātu ietekmi uz vidi – samazinātu noglabājamo atkritumu apjomu un nodotu izejvielas otrreizējai pārstrādei.¹¹⁵

Iedzīvotāju aptaujā 68% respondentu apgalvo, ka sadzīves atkritumu izvešanas pakalpojumu un atkritumu šķirošanas iespējas ir labas, 22% respondentu tie daļēji apmierina un 8% respondentu neapmierina. 1% respondentu norāda, ka neizmanto šos pakalpojumus vai par tiem nav viedoklis.

Attēls 51. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Ir pieejami labas kvalitātes sadzīves atkritumu izvešanas pakalpojumi un atkritumu šķirošanas iespējas"

¹¹⁴ Valmieras pilsētas attīstības programma 2015.-2020. gadam

¹¹⁵ https://www.zaao.lv/privatpersonam/interaktiva_karte